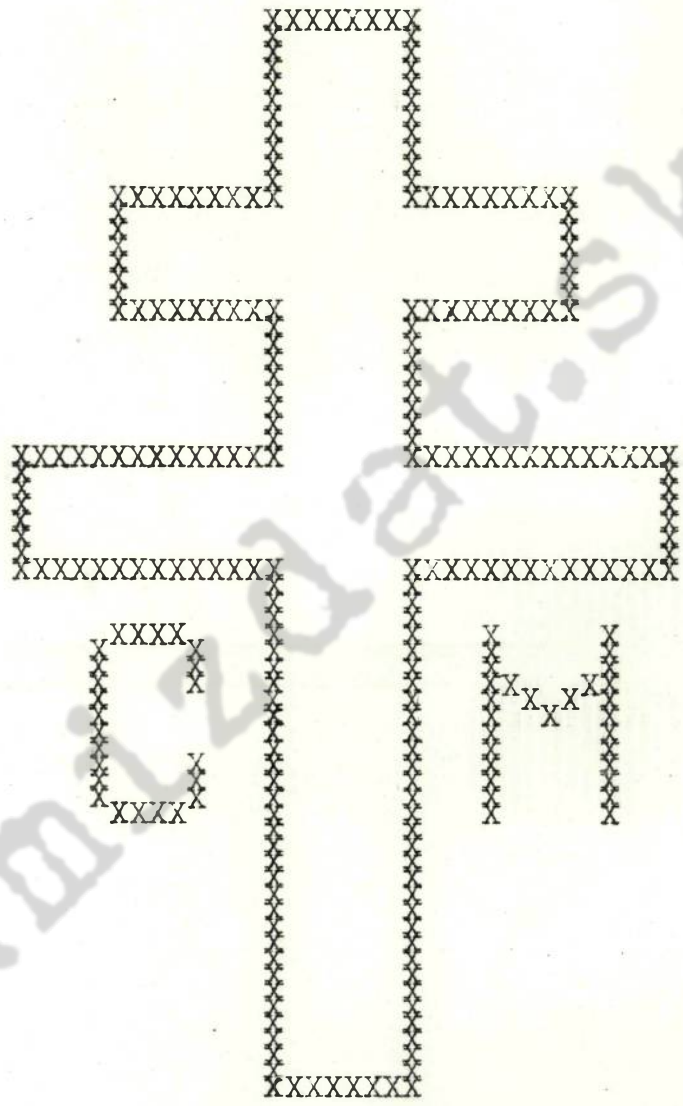
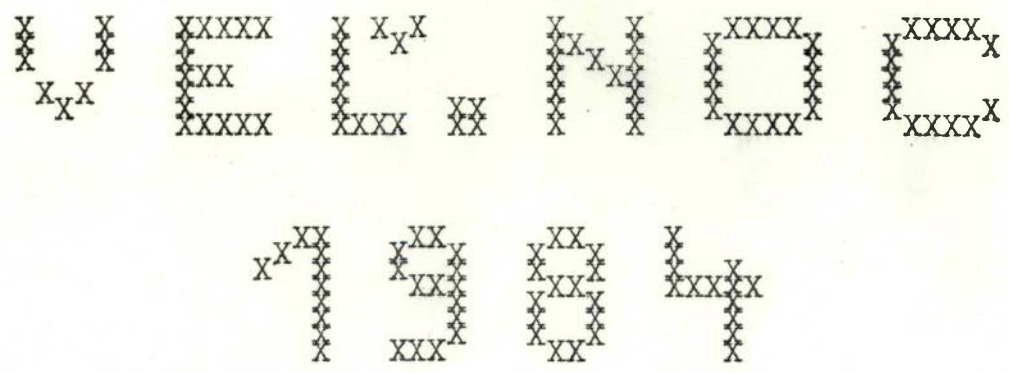

U N A S A N C T A
C A T H O L I C A

Samizdat.org

"MIER SA RODÍ V NOVOM SRDCI"

posolstvo Jána Pavla II. k 17. svetovému dňu mieru 1.1.1984

Zodpovední predstavitelia politického života národov, hospodárski, sociálni a kultúrni pracovníci, mladí ľudia, ktorí dúfate v bratský a solidárny svet a vy všetci - mužovia a ženy - ktorí túžite po mieri!

Obraciam sa na Vás na úsvite roka 1984, ktorý sa hlási ako plný neistoty a úzkosti, zároveň však i ako bohatý na činnosť a nové možnosti. Táto výzva v rámci 17. svetového dňa mieru mi vychádza z hĺbky srdca a viem, že tlmočím pranie mnohých mužov a žien, ktorí sa v dnešnom rozdelenom svete usilujú o bratstvo. Moje posolstvo je jednoduché, súčasne však i náročné, pretože sa osobne týka každého z Vás. Každého výzva, aby svojim prínosom prispel a spolupracoval na upevnení mieru vo svete bez toho, aby na druhých zvaloval ťažkosti s tým spojené. Námet, ktorý Vám dnes predkladám na rozmyšľanie a ku konkrétnemu uplatňovaniu, zneje: **M i e r s a r o d í z n o v é h o s r d c a .**

Dnes nemožno necítiť tieň a hrozby, ktoré na nás doliehajú, ale nemožno zabúdať ani na svetlé stránky a nádeje. Mier je v skutočnosti nestály a neistý, zatiaľ čo nespravodlivosti je mnoho. V mnohých krajinách zaria neúprosné vojny, ktoré neutíchajú napriek tomu, že stále rastie počet mŕtvych, plač a skaza a ako sa zdá, konflikty doposiaľ stále nenastúpili cestu k vyriešeniu. Ani ostatné krajiny nie sú ušetrené násilnosťami a fanatického terorizmu a najčastejšie sú to - bohužiaľ - nevinní, ktorí na to doplácajú. Vášne sú vybičované na najvyššiu mieru a je obava, že sa zo strachu urobia krajné kroky. V iných oblastiach sa porušujú ľudské práva, šliape sa po slobodách, zatknú i sú nespravodlivo držaní vo väzení, zo straníckych záujmov sa siahajú k hromadným popravám. Ľudia v tomto storočí videli, ako sa množia prehlásenia a odvolania, sú však o tom zle informovaní a pokiaľ sú informovaní, zostávajú voči týmto neporiadkom skoro bezmocní. V mnohých krajinách úporne bojujú proti hladu, chorobám a nedostatočnému rozvoju, zatiaľ čo iné rozvinuté krajiny posilňujú svoje postavenie. Zavody v zbrojení stále nerozvážne pohlcujú zdroje bohatstiev, ktoré by sa mohli lepšie využiť. Hromadenie tzv. bežných, tzv. konvenčných zbraní, ako i zbraní chemických, bakteriologických a predovšetkým atómových, je nebezpečnou hrozbou, vzťahujúcou sa na budúcnosť národov, hlavne v Európe a medzi obyvateľstvom oprávnené rastú obavy. Vo verejnej mienke sa rozširuje nový a veľmi ťaživý neklud, ktorý dobre chápem.

Dnešný svet sa zmieta ako väzeň v sieti rôznych napätí. Napätie medzi tzv. Východom a tzv. Západom nenarúša iba vzťahy medzi priamo zainteresovanými národmi, ale ovplyvňuje a dokonca priostrojuje i iné tiesnivé situácie inde vo svete. Voči takémuto stavu vecí si treba uvedomiť, akým strašným nebezpečím je toto rastúce napätie a jeho zhustovanie sa v širokom merítku, hlavne ak si pomyslíme na prostriedky hromadného a neslýchaného ničenia, ktoré sú k dispozícii.

Napriek tomu, hoci je nám toto nebezpečenstvo dobre známe, vedúci činitelia narážajú na veľké ťažkosti a priam až bezmocnosť, ak chcú tento proces zastaviť a nájsť prostriedky na zmiernenie týchto napätí pomocou konkrétnych krokov k jeho uvoľneniu: k obmedzovaniu zbrojovania a k dohode, ktorá by umožnila usilovnejšie sa venovať prednostným cieľom hospodárskeho, sociálneho a kultúrneho pokroku.

Ak napätie medzi Východom a Západom so svojim ideologickým zázemím strháva na seba všeobecnú pozornosť a robí obaby v mnohých krajinách hlavne na severnej pologuli, potom ale nemožno zakryť iné, ešte zásadnejšie napätie -- a to medzi Severom a Juhom -- ktoré sa dotýkajú samotného života veľkej časti ľudstva. Ide tu o stále sa zväčšujúci rozpor medzi krajinami, ktoré majú možnosť zrýchľovať svoj rozvoj a zväčšiť svoje bohatstvo a medzi krajinami, ktoré sú zablokované nedostatočným rozvojom. Práve v tom tkvie ďalší nedorozumiteľný zdroj odporu, trpkosti, vzbury a strachu, ktorý je navyše vyživovaný mnohými a rozličnými nespravodlivosťami.

Práve tvárou v tvár týmto obrovským problémom navrhujem ako tému o b n o v u s r d c a . Niektorí by si mohli myslieť, že takýto návrh je veľmi jednoduchý a ako prostriedok neprimeraný. Napriek tomu, ak o tom dôkladne uvažujeme, rozbor, ktorý sme tu načrtli, nám dovoľuje ísť až na koreň problémov a znova uviesť do diskusie určité predpoklady, ktoré ohrozujú mier. Ľudstvo cíti, že nemá silu a moc na vyriešenie rôznych zmienených napätí a táto bezmocnosť odhaľuje prekážky, avšak zároveň s nimi prebúdza i nádeje, ktoré vyplývajú z niečoho hlbšieho, ako sú rôzne zriadenia a režimy.

Som hlboko presvedčený -- a je to súčasne i vedúca línia Písma svätého a kresťanského myslenia a ako dúfam, je tiež tušením mnohých ľudí dobrej vôle -- že vojna má svoj pôvod v ľudskom srdci. Je to človek, ktorý zabíja, nie jeho meč a v dnešnej dobe to nie sú ani jeho rakety. Srdce v biblickom zmysle slova je najhlbším vnútrom človeka a jeho vzťahu k dobru, k ostatným a k Bohu. Nejde ani tak o jeho city, ako slôh o jeho svedomie, presvedčenie, spôsob myslenia, ktorého sa človek pridrža a tiež vášne, ktoré ho strhávajú.

Srdcom sa človek stáva citlivým voči absolútnym hodnotám dobra, spravodlivosti, bratstva a mieru. Neporiadok srdca, hlavne neporiadok vo svedomí sa prejavuje vtedy, keď človek nazýva dobrom alebo zlom to, čo si sám chce vyvolať na základe svojich hmotných záujmov alebo svojej túžby po moci. Výkon moci je síce zložitý, ale to nebráni osobnej zodpovednosti vo svedomí jednotlivcov v priebehu prípravy, rozpútania alebo rozšírenia vojnového konfliktu. Fakt, že o zodpovednosť sa delí určitá skupina, nič na tejto zásade nezmení.

Takéto svedomie však často stojí pod nátlakom alebo je priamo zotročované sociálnymi, politickými a ideologickými systémami, ktoré predkladajú ľuďom celkové a všeobecné názory. Boh proti druhým, ich odstránenie alebo zotročenie povyšujú na podmienku pokroku a tým sa sami uzatvárajú do vojrovej mentality, ktorá napätie ešte zvyšuje a tak sa stávajú skoro neschopnými dialógu. Bezvýhradné prilnutie k takýmto systémom sa niekedy stáva určitým druhom zbožštvania moci, sily, bohatstva, ale tiež druhom otroctva, ktoré odníma slobodu samotným vládarom.

Okrem ideologických systémov vo vlastnom slova zmysle je tu na druhej strane mnoho rôznych vášní, ktoré zvädzajú ľudské srdce na sčestie a ponúkajú ich k vojne. Z toho dôvodu sa ľudia môžu nechať strhnúť až k pocitu rasovej nadradenosti, k nenavisti alebo tiež k závidosti voči druhým, k dychtivosti po zemi alebo prírodnom bohatstve druhých alebo všeobecne iba k pomoci a prianiu rozšíriť svoju moc nad inými národmi, ktorými pohrdajú.

Je isté, že vášne často vznikajú zo skutočnej frustrácie jednotlivcov a národov. K tomu dochádza, keď iní odmietli ich existenciu alebo keď sociálne systémy sú zaostané vzhľadom k správne mu výkonu demokracie a spravodlivému rozdeľovaniu bohatstiev. Nespravodlivosť je už ťažkým hriechom v srdci človeka, ktorý vykorisťuje. Niekedy sú však vášne i úmyselne rozduchávané.

Ťažko možno rozpútať vojnu, ak obyvateľstvo na oboch stranách necíti vzájomné silné nepriateľstvo a keď nie je presvedčené, že ich navzájom si odporujúce požiadavky sa dotýkajú vlastných, životne dôležitých záujmov. Práve tým sa vysvetľujú ideologické manipulácie, vyvolávané útočnými túžbami. Akonáhle sa boj raz rozpúta, potom nepriateľstvo ešte vzrastá, pretože je podnecované utrpením a ukrutnosťami, ktoré sa hromadia na jednej i druhej strane. Výsledkom môžu byť priam psychózy nenávisti.

Je teda fakt, že najhlbšou príčinou násillia a vojny je ľudský h r i e c h , z a s l e p e n o s ť d u c h a , n e p o r i a d o k v s r d c i. Tieto zjavy vyvolávajú dôvody nespravodlivosti a tým sa zväčšuje alebo zostruje napätie alebo zrážka. Áno, vojna sa naozaj rodí v hrešiacom ľudskom srdci, a to odvtedy, odkedy závišť a násillie sa zmocnili Kainovho srdca proti jeho bratovi Ábelovi, ako to podáva starý biblický príbeh. Nevysvetľuje sa tým snáď tá úchylnosť srdca, ktorá sa už nedokáže zmieriť s ostatnými na základe pravdy, čestne a s úprimnou zhovievavosťou?

Znovunastolenie mieru by netrvalo dlho a bolo by celkom iluzórne, keby zároveň nedošlo k ozajstnej zmene srdca. Dejiny nás učia, že i rôzne "oslobodenia", po ktorých mnohé krajiny túžili - dokiaľ boli obsadené nepriateľom alebo dokiaľ sloboda bola potlačovaná - nakoniec sklamali, a to v tej miere, v akej zodpovedným činiteľom a občanom sa podarila zatvrdlosť ducha a s ňou spojená neznášanosť a tvrdosť bez toho, aby prekonali to, čo ich rozdeľovalo. I v samotnom svätom Písme proroci pranierovali takéto nestále oslobodenie, keď sa ľudské srdce ozajstne nezmenilo, t.j. neobrátilo sa.

Ak súčasné systémy, vzniknuté z ľudského srdca, dokazujú svoju neschopnosť zaistiť mier, potom je potrebné obnoviť predovšetkým srdce človeka, aby sa obnovili i systémy, inštitúcie a metódy. Kresťanská viera má výstižný výraz pre tieto radikálne zmeny v srdci: o b r á t e n i e !

V hrubých rysoch ide o to, aby sme znova nadobudli prezieraosť a nestrannosť spolu so slobodou ducha a zmysel pre spravodlivosť spolu s celosvetovou silárnosťou medzi bohatými a chudobnými a tiež vzájomnú dôveru a bratskú lásku.

Na prvom mieste je potrebné, aby jednotlivci a národy získali s k u t o č n ú s l o b o d u d u c h a a mohli si tak uvedomiť prázdne a neplodné stanoviská v minulosti, ako i uzavretie sa a iba čiastočne pravdivý ráz filozofických a spoločenských systémov, vychádzajúcich z pochybných predpokladov, ktoré sa snažia vtisnúť človeka a dejiny do úzkej oblasti jednoduchých hmotných síl, založených bezvýhradne na hospodárskej sile alebo na sile zbraní. Pritom uzatvárajú človeka do kategórií, ktoré odporujú jedna druhej a vyriekajú jednostranné riešenie, neprihliadajúce k zložitým skutočnostiam života, ktorým zabraňujú, aby ich mohli slobodne riešiť. Treba znovu uviesť do pochybnosti tie systémy, ktoré zreteľne

vedú k mŕtvemu bodu, potláčajú dialóg a dohodu - a naopak, zvyšujú nedôveru, hrozby a nebezpečia bez toho, aby riešili skutočné problémy, poskytovali ozajstnú istotu a robili národy ozaj šťastnými, mierumilovnými a slobodnými.

Takáto premena v hĺbke ducha a srdca, istotne vyžaduje veľkú odvahu, neohrozenosť pokory a jasný úsudok. Premena musí prejsť i do verejného spôsobu myslenia, pričom východzím bodom zostáva svedomie jednotlivcov.

Je táto nádej utopistická? Bezmocnosť a nebezpečenstvo, doliehajúce na našich súčasníkov je poháňaním, aby už neodkladali tento návrat k pravde, ktorá jediná ich oslobodí a uschopní k vytváraniu lepších systémov. To je prvá podmienka pre tzv. nové srdce.

Ďalšie pozitívne zložky sú dobre známe a stačí ich iba pripomenúť. Mier je ozajstný iba vtedy, ak je plodom spravodlivosti. Už prorok Izaiáš ohlasoval: *Opus iustitiae pax* - mier je dielom spravodlivosti. A tu ide o spravodlivosť medzi spoločenskými skupinami a národmi. Spoločnosť je iba vtedy spravodlivá a ľudská, keď rešpektuje základné práva ľudskej osobnosti. Naostatok, vojnový duch povstáva a dozrieva tam, kde sú porušované neodňateľné práva človeka a pod zámienkou neistého mieru v určitej oblasti, aby nerozširovali vlastnú nadvládu do iných krajín. O tomto všetkom majú zodpovední činitelia uvažovať vo svojej duši a svedomí a potlačiť machiavellizmus, lebo za to budú vydávať účty pred svojimi národmi a pred Bohom.

Opakujem však, že mier je povinnosťou všetkých ľudí. I medzinárodné organizácie tiež majú dôležitú úlohu pri presadzovaní univerzálnych riešení z nadstraníckych hľadísk. Moja výzva sa obracia hlavne na všetkých tých, ktorí ovplyvňujú verejnú mienku hromadnými komunikačnými prostriedkami a ktorí pôsobia ako vychovávateľia medzi mládežou a dospelými a tiež na tých, ktorým je zverená výchova k mierovému duchu.

Či sa v spoločnosti nemôže počítať zvlášť s mladými ľuďmi? Pred prebleskujúcou hrozbou budúcnosti práve mladí ľudia túžia po mieri istotne ešte viac, ako ostarní a sú ochotní zasvätiť tomuto cieľu veľkodušne svoje sily. Nech len ukážu svoju vynaliezavosť v službách mieru bez toho, aby pritom strácali jasný úsudok a tým aj neohrozenosť pri hodnotení všetkých zložiek dlhodobých riešení! Koniec-koncov majú k mieru prispievať všetci - muži i ženy - a pritom sa majú navzájom dopĺňať svojou rozdielnou citlivosťou a pre nich vlastnými úlohami. Pre povznášanie mierového ducha môžu teda mnoho urobiť i ženy, ktoré sú úzko spojené s tajomstvom života - a to svojou starostlivosťou o zaistenie obrany ľudského života a svojim presvedčením, že ozajstná láska je jedinou silou, ktorá môže urobiť svet obyvateľným pre všetkých ľudí.

My, kresťania, Kristoví učeníci, začlenení do súčasnej napätej doby, musíme mať na pamäti blahoslavenstvá, určené širitelom pokoja. Cirkve prežíva Milostivý rok vykúpenia. Je povolaná, aby sa celá dala uchvátiť Spasiteľom, ktorý, keď dovršil najvyšší čin lásky, vyhlásil: *s v o j p o k o j V á m d á v a m*! V Ňom má každý zdieľať so všetkými svojimi bratmi svoju spásu a silu nádeje.

Celocirkevná biskupská synoda o zmierení a pokání nedávno prpomenula prvé Kristove slová: Obráťte sa a verte evanjeliu. Posol-

stvo synodálnych otcov nám ukazuje, akou cestou máme postupovať, aby sme sa naozaj stali šíriteľmi pokoja. Božie slovo nás nabáda k pokániu. Hovorí nám: zmeň svoje srdce, hľadaj odpustenie a nechaj sa zmieriť s Otcom. Podľa Božieho plánu a našou spoločnosťou máme žiť ako jedna rodina v spravodlivosti, pravde, slobode a láske. Táto ľudská rodina bude spojená v hlbokom mieri iba vtedy, keď poslúchne výzvu, aby sme sa vrátili k Bohu-Otcovi a zmierili sa s Ním.

Odpoveď na túto výzvu a spolupráca s Božím plánom, značí nebrániť, aby nás Pán obrátil. Nespoliehajte sa iba na vlastné sily a vôľu, lebo tá až veľmi často zlyháva. Nech sa náš život premení, pretože všetko pochádza od Boha. On sa s nami zmieril skrze Krista a zveril nám službu, aby sme hlásali toto zmierenie.

Objavme znovu silu modlitby. Modliť sa znamená byť v zhode s tým, ktorého vzývame, s ktorým sa stretávame a ktorý nám umožňuje žiť. Zvyknúť si na modlitbu, značí prijať Božiu milosť, ktorá nás zmení. Boží Duch, spojený s našim duchom nás zaväzuje, aby sme žili podľa Božieho slova. Modliť sa znamená tiež vstúpiť do Božieho pôsobenia v dejinách. Boh ako hlavný tvorca dejín si prial urobiť z ľudí svojich spolupracovníkov.

Svätý Pavol nám hovorí o Kristovi: Len On je totiž pôvodcom pokoja medzi nami. Obidve čiastky spojil v jednu tým, že zbúral onú deliacu stenu, keď na svojom tele zrušil príčiny nepriateľstva. Vieme, aká sila milosrdenstva pramení zo sviatosti zmierenia. Tento dar nás dokonale naplní. Preto, aby sme boli úplne čestní, nemôžeme sa zmieriť s rozpormi a zrážkami, ktoré stavajú jedných proti druhým, hoci vyznávame rovnakú vieru. Nemôžeme ľahostajne pripúšťať, aby sa prehlbovali rozkoly, narušujúce jednotu ľudského pokolenia, ktoré je povolane, aby sa stalo jedným telom. Ak slávime sviatosť odpustenia, ako môžeme medzi sebou sústavne bojovať? Môžeme zostať protivníkmi, zatiaľ čo vzývame toho istého živého Boha? Ak je Kristus - zákon lásky - i našim zákonom, snáď zostaneme nemí a nečinní vo chvíli, keď rozorvaný svet očakáva, že sa postavíme do prvej rady k tým, čo usilujú o mier? V pokore a vo vedomí svojej slabosti, pristupujeme k stolu Pánovmu, kde On dáva život za množstvo svojich bratov, dáva nám nové srdce a vlieva do nás nového ducha. Z hĺbky svojej úbohosti a vojho poblúdenia vzdávame vďaky, pretože On nás spája svojou prítomnosťou a tým, že vydáva sám seba. On, ktorý prišiel, aby zvestoval zmierenie vám, ktorí ste boli ďaleko, i tým, ktorí boli blízko. A keď je nám dané, aby sme Ho prijali, je tiež našou povinnosťou stať sa jeho svedkami svojou bratskou činnosťou vo všetkých oblastiach mieru.

Mier je mnohostranný. Existuje mier medzi národmi, v spoločnosti, medzi spoluobčanmi, v podnikoch, v štvrtiach, dedinách a predovšetkým v rodinách.

Obrátil som sa na katolíkov a tiež na iných kresťanských bratov, ako aj na ľudí dobrej vôle a pritom som zdôraznil niektoré prekážky mieru. Sú závažné a ukrývajú sa v nich vážne hrozby. Pretože však závisia na ľudskom duchu, vôli a srdci, ľudia ich môžu s Božou pomocou prekonať. Už nesmú ustupovať fatalizmu a malomyselnosti. Určité kladné príznaky svitajú za mračnami. Ľudstvo si uvedomuje, aká nepostrádateľná je solidárnosť, ktorá spája národy a štáty pri riešení väčšiny závažných otázok, ako sú nezamestnanosť, používanie pozemských a kozmických zdrojov, rozvoj chudobnejších

krajín a bezpečnosť.

Mnoho ľudí považuje za životne dôležitú potrebu, aby zbrojenie bolo kontrolované a aby došlo k všeobecnému obmedzeniu zbrojenia. Množia sa naliehavé hlasy, podľa ktorých sa má urobiť všetko možné, aby vojna zmizla z ľudských obzorov. Ozývajú sa i výzvy k dialógu, spolupráci a zmiereniu a s nimi i príslušné akcie. Pápež ich rád povzbudzuje.

Blahoslavení šíritelia pokoja! Nech sú v tomto diele vždy spojení: varovný úsudok a veľkodušnosť. A nech je mier ozajstnejší tým, že sa zakorení v samotnom srdci človeka. Nech je počuté volanie zmučených ľudí, túžiacich po mieri! Každý nech nasadí všetku silu obnoveného a bratského srdca pri budovaní mieru v celom vesmíre!

J á n P a v o l I I .

Príhovor Ordinára na svetový deň kňazov v jubilejnom roku vykúpenia

Spišská Kapitula
23. februára 1984

Drahí spolubratia v kňazstve,
milovaný Boží ľud,

pri návšteve farnosti mi veriaci často vyslovujú spokojnosť so svojimi kňazmi. Aj sám cítim potrebu poďakovať sa vám za vašu prácu vo farnostiach. Jedného kňaza majú radi preto, že dal pekne vymalovať kostol, druhého, že zadovážil nový organ alebo pokryl medenkou strechy. Ďalšieho chvália pre horlivé vyučovanie náboženstva a pre prívetivý prístup k deťom. Ďalší kňaz sa im páči pre kazateľskú službu, iný pre návštevy chorých a podobne. Veriaci si všímajú život kňaza a jeho službu. Pravda, pri hodnotení používajú rozličné kritériá. My chceme dnes, na svetový deň kňazov, so Svätým Otcom hľadať tie čisté a pravé kritériá hodnotenia kňazského života a služby. Pripomenieme si náš kňazský stavovský dekalóg.

Prvé kritérium hovorí:

"Dôležitejšie je, ako kňaz žije, než čo robí".

Život spojený s Kristom, život poznačený úsilím o dokonalosť vyžaruje do prostredia zvláštne fluidum svetla a sily. Kresťanstvo uznáva silu tichého, čnostného života. Vie o plodnosti utrpenia a oddanosť si viac cení ako nedanie. V tom je tajomstvo Kristovej voľby, ktorý uprednostňuje jednoduchých rybárov pred učencami. Duchovná jednota s Kristom, zápas o mravnú bezúhonnosť a dokonalosť je presvedčivejšie, ako neusporadáný chvat práce, za ktorou nie je sila osobnosti. Klasické "esse, non videri" - byť a nielen javiť sa", nás varuje, aby sme nápadnou horlivosťou nezakrývali mravné nedostatky a vnútornú prázdnotu, aby sme boli kňazmi a nielen najatými nádenníkmi.

Druhé kritérium:

Dôležitejšie je, čo vo mne koná Kristus, než čo robím ja. Táto pravda vychádza z pavlovskej identity kňaza: "Každý nech nás pokladá za Kristových služobníkov a za správcov Božích tajomstiev". A od každého správcu sa však požaduje, aby bol spoľahlivý /1 Kor. 4,1/. Keď si ma ľudia vážia, chvália ma a majú ma radi, musím znova ustúpiť do pozadia a ich srdcia obrátiť k tomu, pre ktorého ich chcem získať, tak ako povedal Pán Petrovi: "pas baránky moje" a nie "pas baránky svoje". V treťom kánone opakujeme pravdu "skrže Krista štedro dávaš svetu všetko dobre" a Chatardova kniha Duše veľkého apoštolátu nám pomôže objaviť kľúč k plodnej službe.

Tretie kritérium:

"Dôležitejšie je, že žijem jednotu v kňazstve, než sa strácať iba vo svojej práci". Práca na vlastnú päsť, rôzne záľuby, ktoré izolujú a podobne, sú naozaj stratou. Nebudujú Božie kráľovstvo. Ono totiž rastie tam, kde sa vytvára spoločenstvo a rodina učeníkov Kristových. Veľmi Vás prosím najmä mladých kňazov, usilujte sa spoločne pracovať, riešiť problémy i tráviť chvíle rekreácie a uvoľnenia. Slovo "samotár" nemá kresťanský základ. Perspektívnejší je názor Mario von Galliho, že svätec budúcnosti bude "team ľudí".

Štvrté kritérium plného kňazského života znie:

"Dôležitejšia je služba modlitby a slova, než služba pri stoloch".

Spomeňte si na voľbu prvých diakonov. Apoštoli ich ustanovili pre službu pri stoloch, aby sa oni mohli venovať službe slova. Dnes prežívame renesanciu života modlitby. Keď sa Karla Rahnera opýtali, či naozaj verí, odpovedal jednoducho: "Verím, lebo sa modlím". Keby sme hľadali barometer Kristovho učeníka, odmerali by sme čas a intenzitu jeho rozhovorov s Bohom. Obnovená modlitba má dva podstatné znaky: ticho a prevahu Božieho slova. Modlitba nemá uhovoriť Pána Boha, ale Boh sa chce prihovoriť k nám, chce nám poskytnúť svoju pravdu a prítomnosť. Preto v našich modlitbách nech má prevahu počúvanie nad množstvom našich slov a myšlienok.

A služba slova?

Sme ohlasovateľmi Božej pravdy a lásky. To je naše poslanie, služba i povinnosť voči človekovi tohto sveta.

Dejiny umenia poznajú sympatický obraz sv. Dominika od Fra Angelika: Pod výjavom vysmievaného Krista je sústredený mních nad knihou. V dnešnej dobe pochybností a zastieraní Božieho posolstva sa musí kňaz zahĺbiť do Sv. Písma, aby "z jeho zásobárne vynášal veci staré i nové". Kňazov všelijakého koníčkarstva v minulosti i prítomnosti, ktorí získali obdiv za svoje práce, musia dnes nutne vystriedať kňazi ako špecialisti v teológii. I pre plnosť kňazskej identity i preto, aby mohli meditata aliis tradere.

Piate kritérium je asi ušité na naše slovenské pomery:

"Dôležité je duchovne sprevádzať spolupracovníkov, než robiť čo najviac sám".

Koncilom síce začalo v Cirkvi obdobie laikov, ale náš slovenský kňaz chce urobiť, alebo ako to sami tvrdíme, musí urobiť vo svojej

farnosti spravidla všetko sám; in materialibus et in spiritualibus. Je krajný čas, aby sme pri ubúdani kňazov začali vychovávať spolu- pracovníkov. Možno aj tento nedostatok je zvláštna pedagogia Božia, ktorá pomôže uplatniť všeobecné kňazstvo všetkých pokrstených. Ako apoštoli zakývali na svojich spoločníkov pri rybolove, naučme sa zapájať presvedčených a pripravených ľudí do života farnosti. Dôvera a veľkorysosť sa tu ukázu ako atribúty opravdivého apoštolského kňaza.

Šieste kritérium hovorí:

"Dôležitejšie je v menej veciach naplno vyžarovať, než vo všetkých byť polovičatý a unáhlený". V tejto pravde je tvrdý znak našej doby. Mohli by sme túto pravdu nazvať aj úskalím diletantizmu a unáhlenosti. Odborníci nám nechýbajú preto, že je málo nadaných ľudí, ale preto, že nemáme sústredenosti a vytrvalosti Gutta cavat cadendo. I pri skromnejších podmienkach sa môže stať kňaz odborníkom v teológii a pastorácii, ak bude v ňom sústredené úsilie využiť vrodené náklonnosti, ísť do hĺbky problémov, ale vždy s vedomím: "Non multa, sed multum..."

Siedme kritérium:

"Dôležitejšia je činnosť v jednote, než najdokonalejšia práca v izolácii. Teda, dôležitejšia je spolupráca, než práca, communico, než actio".

Ako svedčia dejiny, pokrok civilizácie a Cirkvi, posúvali dopredu osobnosti, ktoré vedeli vytvárať spoločenstvá. Nech nám na pochopenie tejto pravdy pomôže legenda: Slepý a chromý prišli k rieke.

"Pozri, tu je síce brod, ale voda je priveľká, aby som mohol prejsť, povedal chromý.

"Ach, kéby som mal tvoje oči!", povedal slepý, "moje nohy sú dosť silné, ale sa bojím, že by som netrafil na druhý breh". "Vieš čo", povedal chromý, "vezmi ma na chrbát, tvoje nohy ma budú niesť a moje oči ťa budú viesť".

Slepý súhlasil a obidvaja sa šťastlivo dostali na druhý breh. Obom sa pomohlo, keď jeden nahradil to, čo druhému chýbalo.

Ôsme kritérium je typickým znakom kresťanstva:

"Dôležitejší - pretože plodnejší - je kríž než úspešnosť."

Úspech nie je meno Božie - hovorí súčasný teológ. Viera nie je jediným kľúčom na odstránenie všetkých problémov. Ale tak, ako Kristus zachránil svet potúpením, prenasledovaním, utrpením a smrťou, tak aj Cirkev splní svoje poslanie ako spoločnosť chudobná, prenasledovaná a potúpená v jednotlivcoch i v celku. Zopakujme si Pavlovu teológiu kríža: "Zaiste, reč kríža zdá sa bláznovstvom tým, čo idú do záhuby, ale nám, ktorí čakáme spasenie, je prejavom moci Božej. Keď svet v prejavoch múdrosti Božej nepoznal Boha, zapáčilo sa Bohu spasiť veriacich bláznovstvom blahozvesti. A tak, hoci Židia žiadajú znamenania, Gréci hľadajú múdrosť, my im kážeme Krista ukrižovaného, Židom je to pohoršenie a pohanom bláznovstvom, ale povolaným od Boha, je to prejav moci a múdrosti Božej. Lebo bláznovstvo Božie je múdrejšie, než ľudia a slabosť Božia je silnejšia, než ľudia" /1 Kor. 1,18-25/.

Deviate kritérium zosilňuje predošlé:

"Dôležitejšia je otvorenosť pre celok, teda farnosť, diecézu, celú Cirkev, než nejaké najdôležitejšie čiastočné záujmy".
V zmysle "senire cum Ecclesia" považujeme za samozrejme vidieť, že Cirkev žije na všetkých štyroch svetových stranách. Záujem o starosti a potreby celej Cirkvi predpokladá veľké katolícke srdce. Toto srdce bude nás i v budúcnosti pobádať "byť pri tom", byť všade tam, kde o niečo ide, kde to presahuje len naše záujmy. Chce to vždy držať s celkom. Neodtiahnúť sa. Máme na to prinajmenšom dva dôvody: poznáme náuku o tele a jeho údoch. Oddelený úd hynie! A druhý dôvod je v príkaze lásky: Kto sa môže "odtiahnúť" od lásky ku všetkým?

Posledné desiate kritérium:

"Dôležitejšie je, že všetkým dávame svedectvo, ako len uspokojovanie všetkých bežných nárokov".
Táto pravda má svoje opodstatnenie v Kristovej výzve: Nech tak svieti vaše svetlo pred ľuďmi, aby videli vaše dobré skutky a oslavovali vášho otca, ktorý je na nebesiach" /Mt.5,16/.
Svoj kňazský život žijeme pred všetkými. Všetkým, všade, na každom mieste vydávame svedectvo o Kristovi, Cirkvi, kňazstve. Budeme ho vydávať večne - či už k sláve, alebo k zatrateniu. "Tu es sacerdos in aeternum..." Tento pohľad je bytostne dôležitý pre náš život. Stojí vysoko nad mienkou, ktorá by nás chcela vidieť len ako kňazov pre veriacich, kňazov povinnosti kostola, či úradných hodín.

Drahí bratia kňazi,

v Kristovi sme dnes spojení so všetkými služobníkmi sveta. Asi 400 000 kňazov sa v roku vykúpenia obnovuje a hľadá svoju totožnosť a blízkosť s ideálom Kristovým. Záleží na každom. V duchu uvedených myšlienok si odpovedz, či má Cirkev v tebe hodného zástupcu Ježišovej pravdy a lásky na zemi. Naša doba je náročná a vyžaduje veľké rozhodnutia a veľké činy. Naša veľkosť je v tom, že svoj život a svoju službu spájame s Kristovou obetou za život sveta. Za chvíľu obnovíme svoje kňazské sľuby. Nech sú našou odpoveďou i na práve počuté pravdy kňazského dekalógu. Naším veľkým životným "Chcem" a "Sľubujem" Kristovi-Veľkňazovi. Amen.

Otvorenie kňazského stretnutia v aule Biskupského úradu 23.2.1984

Milovaní spolubratia kňazi!

Ako som spomenul v katedrále pre viac ako 400 tisíc kňazov celej Cirkvi je dnešný deň v rámci roku vykúpenia púťou do Ríma. Také bolo želanie Sv.Otca Jána Pavla II.
Viedlo ho k tomu vedomie, čo v Cirkvi, v jej živote púť znamená:
- je to obnova, zmena naznačená k niečomu novému...
- má ráz kajúčnosti...
- preto je s ňou spojená obeta...
- a táto otvára k prijatiu Božích darov a dobrodení...
- posilňuje vnútro...
- vytvára nového silného človeka...

Preto Vás chcem všetkých s radosťou privítať v tejto našej aule, na našej púti vo svätom roku vykúpenia. Chcem sa Vám všetkým poďakovať, že sme pochopili, čo pre nás podľa úmyslu Sv. Otca tento deň má znamenať:

- že ide o obnovu nášho kňazského života
- o poznanie nášho poslania, čo je dôležité v našom kňazskom živote
- o potvrdenie sviatostného spoločenstva kňazstva, ktoré spolu vytvárame a žijeme v Cirkvi i v našom biskupstve
- je prejavom našej neochvejnej vernosti Sv. Otcovi Jánovi Pavlovi II. Sme v túto chvíľu spojení s ním, vyjadrujeme mu svoju lásku a oddanosť, našu synovskú vďačnosť za všetko...

Preto aj toto naše stretnutie bude mať duchovnú náplň. Otvoríme ho modlitbou z denníka kňaza-robotníka Perrina. Po nej bude nasledovať duchovná úvaha vdp. Jozefa Hanzelyho.

V jubilejnom roku vykúpenia je pred nami jeho vyvrcholenie - pôstné obdobie. Chcem spolu s vami splniť naše predsavzatie: vo forme tridua v pôstnom čase v každej farnosti obnoviť a posilniť kresťanský život našich veriacich. Formu tridua ponechávam na vaše pastoračné posúdenie, i jej čas /či už tri dni za sebou, či tri nedele, alebo rozdelené na celý pôstny čas, či v rámci bohoslužieb, alebo bohoslužieb slova, napr. pred spoločne sláveným vysluhovaním sviatosti zmierenia:

či už sám, alebo za pomoci spolubratov.../
ale každého správcu farnosti zaväzujem vo svedomí vykonať túto duchovnú obnovu. Ako pomôcka nech Vám poslúžia myšlienky, ktoré na tómu: "V čom má mať kresťan jasno" prednesie ich autor, vdp. Alojz Frankovský.

Teraz prosím, aby sme vstali a modlime sa:

Pane Ježišu Kriste!

Ty zjednocuješ všetky rodiny a národy zeme v jedno telo.

Ty si nás všetkých urobil synmi jedného Otca.

Ty chceš, aby sme boli jedno, ako si Ty jedno s Otcom.

Prosíme Ťa,

stvor v nás láskavé srdce pre všetkých, ktorých miluješ,

pre všetkých ľudí-tvojich bratov a sestry.

Nauč nás poznávať pravdu krstu a svietosti kňazstva, ktorú sme prijali.

Kázeň pri pohrebnej sv. omši za P. Jána Srnu S.J.

Zomrel 8. januára 1984 v Bratislave.

Pohreb 13. januára 1984 v Trnave

Verím v život večný

Pravý človek zanechal množstvo znakov svojej viery v posmrtný život. Človek ako mysliača bytosť si nutne uvedomuje, že je pôvodcom svojich skutkov. A hneď tu vyrastá základný problém ľudských vzťahov a zodpovednosti - čo nie je nič iného, ako postulát spravodlivosti.

Nie je totiž možné žiadne pravidlo medziľudských vzťahov, bez normy spravodlivosti. Veď každý ľudský skutok v zmysle dobra a zla predpokladá úmeru spravodlivosti, ako odmenu a trest, nemôže byť bez odvety.

Nielen my máme dnes ksúsenosť, že spravodlivosť sa v tomto živote nevyrovnáva. Ale ak život má mať zmysel, tak sa tá spravodlivosť musí uplatniť aspoň po smrti. Toto cítil aj ten praveký človek vo svojej bezmocnosti dosiahnuť spravodlivé riešenie a preto celkom prirodzene čakal vyrovnanie spravodlivosti v posmrtnom živote, vediač, že za dobrý skutok patrí odmena a za zlý patrí trest. V tom sú základy mravnosti, v tom je prirodzenosť svedomia.

Tak mal povedomie, že aj za svoje zlé skutoky musí zadostučiť. Preto prinášal obety a sám zmieroval spravodlivosť i za zosnulých a kládol im rôzne obetiny do hrobov.

Len spravodlivosť dáva hodnotu všetkému nášmu konaniu, len spravodlivosť potvrdzuje rozdiel medzi dobrom a zlom, len spravodlivosť dáva zmysel celému nášmu životu. Bez nádeje na konečnú spravodlivosť sa akákoľvek mravná norma stáva neúčinnou.

Avšak všetci máme pocit, že na spravodlivosti predenej absolútne, by sme aj všetci zahynuli. Dáva nám to cítiť strach, že máme viac dlhov ako zásluh na svojom účte.

Ako potom bude vyzerat život večný? Táto otázka zamestnávala mysle ľudskej po tisícročia, ako vidieť zo všetkých tých pokusov zmierniť pri smrti požiadavky spravodlivosti a obetami ich vyvážiť, aby nebolo treba potom trestami po smrti vyrovnat dlhy života. Odtiaľ sú i tie mytologické predstavy pekelných múk, ktoré vytvorila praveká požiadavka spravodlivosti.

Medzi koniec zemskeho života a večnosť, musí prísť nejaký most, ktorý preklenie požiadavky spravodlivosti a otvorí bránu života večného.

Týmto mostom medzi ľudskou časnosťou a večnosťou je láska Božia, po ktorom nám Kristus priniesol milosrdenstvo a zadostučinenie a po ktorom nás prevedie aj do svojej večnosti. "Lebo tým, ktorí ho prijali, dal moc, stať sa dieťkami Božími." /Jn 1,12/. Vierou v Ježiša Krista všetci ste synmi Božími. Všetci, ktorí boli pokrstení v Krista, Krista si obliekli". /Gal. 4 26-27/.

Ježiš Kristus nám priniesol ujasnenie tejto otázky večného života, ktorá bola prirodzená síce, ale tak základná a súčasne nám dal jasnú odpoveď na otázku, prečo sme tu na svete, aký zmysel a aký cieľ má náš život.

Až zameranie celej našej existencie na Boha, vnáša súvis do všetkých náhodilostí života.

Aj keď človek vždy vedel, že pochádza zo stvoriteľských rúk Božích, aj keď poznal svoju zodpovednosť v mravnom zákone, predsa nemal poznanie, aké úmysly sleduje s ním Boh. Hriechom zatemnený rozum človeka, nikdy sa neodvažoval predstaviť si také určenie, ako nám ho Kristus zjavil.: Že človek je povolany byť dieťatom Božím a po smrti dosiahnuť spojenie s Bohom vo večnej blaženosti.

Sv. Ignác vo svojich exercíciách formuloval túto otázku pre praktický život takto: "Človek je stvorený, aby Boha, svojho Pána poznal, chválil, jemu slúžil a tak spasil svoju dušu".

Teda úloha človeka na zemi, je poznať Boha - a ako to v závere exercícií rozvedie - poznanie má vyústiť v lásku Boha a chválu, oduševnenie, ktoré je hýbateľom celého životného diela človeka.

Preto formuluje celú úlohu človeka na zemi: Ad maiorem Dei gloriam! Táto devíza sa stala pracovným heslom nielen sv. Ignáca, ale celej Spoločnosti, ktorej duch pramení z exercícií.

Úloha: všetko konať na väčšiu slávu Božiu je praktickým vyjadrením lásky k Bohu a cestou k životu večnému.

Náš drahý zosnulý spolubrat P. Ján Srna, šiel touto cestou a svojim životom nám ju reprezentoval, zvlášť spravodlivosťou, zodpovednosťou a nadšenou láskou v službe Kristovi, ako jezuita: na väčšiu slávu Božiu a na spásu duší.

Narodil sa 11. decembra 1909 v Chicagu v USA. Do Spoločnosti Ježišovej vstúpil v Trnave 30. júla 1926. Uspešne skončil filozofické štúdiá v Nijmegen v Holandsku a teologické v Louvaine v Belgicku a tam bol vysvätený za kňaza 24. augusta 1937. Ako kňaz pôsobil v Trnave, v Ružomberku, v Malom seminári v Levoči a v Bratislave. Od 8. decembra 1946 bol ustanovený za provinciála Jezuitov na Slovensku a tento úrad zastával cez najťažšie obdobie provincie cez 31 rokov, až do novembra 1977. Ostatok života prežil na väčšiu slávu Božiu v dlhých, ťažkých a bolestných chorobách, až si ho verného služobníka, Pán povolal k sebe, 8. januára 1984.

Tento skromný, verejnosti málo známy kňaz, stelesňoval dôsledný duchovný život rehoľníka v najťažších okolnostiach, cez ktoré ho Božia Prozreteľnosť viedla, vždy v duchu sv. Ignáca.

Heslo "ad maiorem Dei gloriam, ktoré je prísny dôsledkom fundamentu exercícií, je direktívou celého života pre každého člena Spoločnosti Ježišovej.

Jeho duševná vyrovnanosť nám dodávala viac sily v našich ťažkostiach, ako by to mohla urobiť jeho rada v bezradnej situácii. Jeho dôvera v Boha dala nám viac stálosti a vytrvalosti, ako by nám dal výhľad na úspech. Trpezlivo hľadel do temnej budúcnosti a miernym hlasom povzbudzoval v dôveru v Krista, ktorý nás povolal. Ako hovorí sv. Pavol: "Verný je Boh, ktorý vás povolal do spoločenstva svojho Syna Ježiša Krista, Pána nášho. On vás bude posilňovať, až dokonca, aby ste v deň príchodu Pána nášho Ježiša Krista, boli bez úhony" /1 Kor. 1 9, 3/.

Boh povolal k sebe svojho služobníka P. Jána Srnu po ťažkej a dlhej chorobe, ktorú znášal odovzdane do vôle Božej, tak, ako to nasledovanie Krista vyžaduje a stanovy rehole od každého člena očakávajú.

Bod 595 Stanov Spoločnosti znie: "Nielen počas celého života, ale aj v umieraní, ba tam ešte viac, každý člen Spoločnosti sa má usilovať a starať, aby v sebe oslávil Boha a nášho Pána Ježiša Krista a splnil jeho vôľu. Nech je na povzbudenie bližným aspoň príkladom trpezlivosti a odvahy, živej viery, nádeje a lásky k večným hodnotám, ktoré nám zaslúžil a získal náš Pán Ježiš Kristus jedinými námahami svojho pozemského života a svojou smrťou.

Viera vo večný život uľahčuje svojou radostnou perspektívou znášanie všetkých bolestí, i samu obeť života pozlakuje nádejou na radostné stretnutie sa s Kristom.

Každý verný bojovník, ktorý za tento večný život bojoval pod zástavou Kristovou, sa teší na nehybnú korunu víťazstva. Čím bližšie Kristovi v boji - tým bližšie i v sláve.

Za nášho zosnulého brata obetujeme Bohu svoje modlitby a obety, aby zmyl z neho zemské nedostatky, ktoré sa z ľudskej krehkosti na jeho srdce prilepili, aby mohol čím skôr vidieť Božiu slávu.

p. Zavorský S.J.

Príhovor pri rozlúčke s Otcom Provinciálom Jánom Srnom SJ.

Exelencie, drahí spolubratia, kňazi, rehoľné sestry, príbuzní, priatelia a všetci prítomní!

Dovoľte mi, aby som sa v mene SJ. na Slovensku rozlúčil s našim nebohým Otcom Provinciálom Jánom Srnom SJ.

Tu, pri truhle každého človeka, si uvedomujeme nekonečnú Lásku Božiu: "Večnou láskou som ťa miloval".

Tu, v závere ľudského života, je táto láska realizovaná zadarmo alebo zmarená navždy.

Tu, v prežitom rehoľnom a kňazskom živote Otca Provinciála Jána Srnu SJ, je ešte viac zvýraznená hra dvoch lások: nekonečnej Lásky Božej a lásky ľudskej. Pán Ježiš sa ja jeho pýtal: "Miluješ ma viac... ako ženu, deti, telo, peniaze, kariéru...?" "Pane, ty vieš, že ťa milujem, ty vieš všetko" /Jn 21,15-17/. Tak sa snažil odpovedať na Lásku Kristovu, ktorá je silnejšia, než smrť. Od tej doby, čo sa stal 8. decembra 1946 Provinciálom, vzal na seba kríž a šiel za Kristom, ako ho vyzval Pán. Od tej chvíle sú osudy mladej Slovenskej Viceprovincie SJ späté s jeho osobnosťou.

Chvíle nádejného rozletu, veľkých požiadaviek, perspektív, namáhavých prác, ale i únavy. - Aj modlitby: veď Pán vyzýva "Bedlite a modlite sa, aby ste neprišli do pokušenia!" /Mk 14,38/. No, prišli aj dni úzkosti s Ježišom v Getsemani, zlapanie, spútanie rúk a súd s Ježišom a pre Ježiša.

Prišli chvíle opustenosti a hľadania schodného chodníčka pre rehoľný život v súčasnej našej spoločnosti. On stojí v popredí obrany rehoľného života; či už v pokoncilovej Cirkvi u nás - "Lebo Cirkev by nebola úplná bez rehoľného života". - ako sa vyslovil sv. Otec Ján Pavol II. - alebo s vedúcimi štátnej správy, a to bez rebélie tvrdiac, veď koľko dobrého vykonali rehoľníci v našom národe na povznesenie jeho kultúrnej a mravnej úrovne, aby naši ľudia žili v láske a v pokoji. Vravieval: "Nosím iba tabuľku s firmou, že Spoločnosť Ježišova žije a je tu, na Slovensku".

To je Otec, Provinciál Ján Srna SJ: osobnosť jemná, tolerantná, ale dôsledná, až do posledného dychu brániacu i vo svojej chorobe slobodu rehoľného života. Azda vyvrcholením jeho rehoľného života bolo, keď sa dozvedel, že Slovenská Viceprovincia SJ sa stáva Provinciou. Akonáhle si to v bolestiach uvedomil, dlho nám žehnal do budúceho života Slovenskej Provincie SJ.

Ďakujem všemohúcemu Bohu, že dáva toľkú silu ľudskej láske odpovedať na jeho nekonečnú Lásku.

Ďakujem Vám, Otče Provinciál, že ste nám dávali a stále dávate príklad hrdinského rehoľného života.

Ďakujem spolubratom, kňazom, rehoľníkom, ktorí spolupracovali s Pá-
trom Provinciálom Jánom Srnom SJ. Ďakujem za opateru v chorobe,
za láskavé návštevy a povzbudenia.

Ďakujem ctihodným rehoľným sestrám za toľkú preukázanú lásku a sta-
rostlivosť o nášho drahého Otca Jána Srnu v posledných chvíľkach
jeho života.

Ďakujem cteným príbuzným bratom a sestre, že prispeli k tomu, aby
sa ich brat Ján dal celý Ježišovi v reholi Jezuitov.

Ďakujem Vašej Exelencií aj celej asistencii za lásku a obetu pri
rozlúčke nášho Provinciála Jána Srnu SJ.

Ďakujem aj ostatným všetkým tu prítomným za láskavú účasť na tejto,
v nádeji na večný život, radostnej rozlúčke.

Prosím, aj On bol človek, preto spomeňte si naň vo sv. omšiach
a vo svojich modlitbách.

František kardinál Tomášek
arcibiskup - metropolita pražský

V Praze 14.11.1983

Věc: Odvolací řízení záležitosti
Jiřího Šnajdra a Jana Mokrého

Krajskému soudu v Ostravě

Jakožto vedoucí představitel římsko-katolické Církve v ČSSR
považuji za svou povinnost poslat Vám své vyjádření k odvolacímu
řízení soudního procesu, který se konal v Šumperku.

Jde o záležitost p. Jiřího Šnajdra, bytem Mikulovice, okres
Šumperk, a p. Jana Mokrého, bytem Jeseník, část Česká Ves, okres
Šumperk. Ze zápisu procesu u okresního soudu v Šumperku je Vám zná-
mo, oč v jejich případě jde, takže se nemusím o tom rozepisovat.

Mou povinností je vyjádřit zásadní stanovisko k "hnutí letnič-
nímu", k tomu, že někteří věřící se setkávají mimo kostel, čtou si
Písmo svaté, modlí se a zpívají náboženské písně.

Pokud jde o "Letniční hnutí", je každému uvědomělému křesťanu
jasné, že úcta k Duchu Svatému je v základech církve, a tím je Je-
žíš Kristus.

Proto když se loučil se svými apoštoly při poslední večeři,
řekl jim: "Duch Svatý, kterého Otec pošle v mém jménu, ten vás na-
učí všemu a připomene vám všechno ostatní, co jsem vám řekl." /Jn
14,26/. A po svém vzkříšení před svým nanebe vstoupením jim řekl:
"Až na vás sestoupí Duch Svatý, budete vybaveni silou a budete mý-
mi svědky v Jeruzalémě, v celém Judsku a Samařsku, ano až na konec
země" /Sk ap. 1,8/. A tak apoštolé po seslání Ducha Svatého hořeli
jen pro Krista a také jiné zapalovali. A je to právě v době součas-
né, kdy si věřící v celém světě vždy více uvědomují, co pro ně zna-
mená světlo a síla Ducha Svatého.

Proto prohlašuji a zdůrazňuji, že "Letniční hnutí" v naší Cír-
kvi tvoří její jádro a jako takové není pro ni žádnou sektou, ani
nějako novou církví, ani "státem nepovolenou náboženskou společnos-
tí".

Setkávání s jinými věřícími.

Pan okresní prokurátor ve své žalobě na p. Jiřího Šnajdra a p. Jana Mokrého o tom píše: "Obsahem náboženským shromáždění bylo čtení z tzv. písma svatého a rozjímání o něm, společné modlitby, zpívání nábožných písní..."

To jsou však zcela samozřejmé, normální náboženské úkony každého uvědomělého věřícího. Pokud je koná sám, se členy rodiny anebo s jinými, to závisí na jeho rozhodnutí.

Proto to nelze typovat jako činnost duchovenskou ve smyslu zákona č. 219 ze dne 18. října 1949, par. 2: "Duchovní správou se rozumí duchovenská péče o katolíky určitého farního obvodu, jakož i výkon církevních úkonů z ní plynoucí. K tomu dodávám, že tím se rozumí veškerá duchovní služba, hlavně sloužení mše svaté, udělování svatostí a hlásání Božího slova.

A zákon č. 218 ze dne 14. října 1949 v par. 7 stanoví, že "tuto duchovenskou činnost mohou vyvíjet jen osoby, které mají k tomu státní souhlas a které vykonají slib".

Je samozřejmé, že věřící nejen mohou, ale jsou povinni se projevovat nábožensky nejen v prostorách kultu /v kostelích a kaplích/ ale i ve svém denním životě. Mají k tomu plné právo i ve smyslu čl. 32 naší ústavy ze dne 11.7.1960: "Svoboda vyznání je zaručena. Každý může vyznávat jakoukoliv náboženskou víru, nebo být bez vyznání, i provádět náboženské úkony, pokud to není v rozporu se zákonem".

Podobně mluví zcela jasně i naše vyhláška č. 120/1976 o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech... čl. 18:

1/ Každý má právo na svobodu myšlení, svědomí a náboženství. Toto právo zahrnuje v sobě svobodu vyznávat nebo přijmout náboženství nebo víru sám, nebo společně s jinými, ať veřejně nebo soukromě, prováděním náboženských úkonů, bohoslužbou, zachováváním obradů a vyučováním...

2/ Svoboda projevovat náboženství nebo víru může být podrobena pouze takovým omezením, jaká předepisuje zákon a která jsou nutná k ochraně veřejné bezpečnosti, pořádku, zdraví nebo morálky, nebo základních práv a svobod jiných".

Děkuji za Vaše porozumění a ujišťuji Vás, že zproštěním obžaloby přispějete ještě k většímu úsilí o jednotu v budování naší společné vlasti.

Kulaté razítko:
ARCIBISKUPSTVÍ
PRAŽSKÉ

František kardinál Tomášek
arcibiskup - metropolita
a primas český

SETKÁNÍ SE STIGMATIZOVANÝMI NAŠÍ DOBY

V době pobytu v Římě, měl jsem příležitost navštívit v nedalekém San Vittorino, misijní společenství "Oblátů Panny Marie", v kterém žije stigmatizovaný P. Gino Buressi. Působil tam řadu let jako jáhen a v roce 1983 přijal kněžské svěcení.

Byl to pro mne podobný zážitek, který jsem měl v období II. vatikánského koncilu, při návštěvě tehdy ještě žijícího stigmatizovaného kněze, P. Pio v jižní Itálii v San Giovanni Rotondo.

P. Gino Buressi mne přijal s hřejivou vlídností, která je u těch, kteří se zcela zasvětili Kristu. Setrval se mnou v hovoru duchovně neobyčejně hlubokém asi dvě hodiny. Vyzářovalo z něho svatopavlovské "mně žít, znamená Kristus!"

Když jsem se ho ptal, v čem má být podle jeho názoru hlavní zaměření duchovního života křesťanů a osob Bohu zasvěcených dnes, odpověděl: "Kristus chce nejen přicházet na oltář a tak se zpřítomňovat zázrakem poslední večeře a svou krvavou obětí na kříži. Chce nejen k nám přicházet ve svatém přijímání a zůstat s námi ve svatoštánku. Chceme, abychom zůstávali s ním nejen sjednocení, ale hluboce ztotožnění v našem denním, všedním životě a tak abychom jej ze sebe vyzářovali. To platilo vždy, ale v době současné je to zvláště naléhavé!"

Ano, to očekává Kristus od každého křesťana vždy a zejména dnes, ale v největší plnosti zejména od těch, kteří jsou zvláště zasvěceni jemu jako kněží a jako osoby řeholní. Velká duchovní bída dnešních mnoha křesťanů a také osob Bohu zasvěcených je v tom, že se nechávají příliš zaplňovat vnějšími vlivy. Působí zde velké množství různých informací, tisk, rozhlas, televize, výběr různých atrakcí, často rafinovaných, stálý styk s lidmi, atd.

To ovšem neznamená, že bychom se měli stáhnout do samoty, jak tomu bylo dříve u poustevníků, ale Kristus musí mít vždy první a vedoucí místo v našem nitru a také v našem denním životě.

Právě v tom je dnes velký nedostatek, že nejednou má v srdci nejen křesťanů, ale i osob Bohu zasvěcených příliš mnoho místa něco jiného.

Kristus se nevnucuje, ale trpělivě čeká, až bude pro něj místo. "Stojím u dveří tvého srdce a čekám, až mi otevřeš." Jsou to slova velmi jasná a přesvědčivá.

P. Gino velmi zdůrazňoval: "Je třeba plnit a to do všech důsledků výzvu našeho Mistra a Pána: "Budete o mně vydávat svědectví!" "

Na P. Ginovi je vidět, že je vnitřně velmi hluboce sjednocen s Kristem, Je však jemu i zevně připodobněn tím, že má na svých rukou stigmata, která se ozývají velmi bolestivě zvláště v pátek a krvácejí. Nikomu je však neukazuje. Proto nosí rukavice bez prstů. Při hovoru s ním jsem prožíval totéž, jako když jsem byl u stigmatizovaného kapucínského kněze P. Pio v San Giovanni Rotondo v jižní Itálii; totiž, že jsem cítil velmi výraznou vůni, která vycházela z jeho stigmat.

P. Gino je vysoké a přímé postavy. Je neobyčejně vlídný, mírný, laskavý, pozorný, obětavý a trpělivý, přes všechny často velmi náročné návštěvy těch, kteří k němu přicházejí s prosbami o radu, pomoc a to často v případech velmi těžkých a po stránce lidské nejednou beznadějných. "Bůh je láska", napsal apoštol sv. Jan /I. Jan 4,8/. On je skutečně obrazem Boží lásky. Tak tomu má být u každého

křesťana a zvláště u kněze a osoby řeholní.

Jsou zaregistrovány také velmi vážné případy náhlého uzdravení v jeho blízkosti. Především je však rada těch, kteří se v jeho blízkosti uzdravili duchovně, t.j. obrátili se k Bohu. Tak např. jeden Ital přišel s tím úmyslem, aby mu otevřeně projevil své poňrdání. Avšak za necelé dvě hodiny klečel na kolenou, plakal, smířil se s Církví a to ještě s 23 přáteli, kteří ho doprovázeli.

Jsou další případy podobného druhu a není jich málo. Zajímavý je případ mormona, který se vypravil do San Vittorino, aby jej "obrátil". Avšak i ten se obrátil a teď vyučuje italštinu v semináři, který je při tamějším misijním společenství "Oblátů Panny Marie", v němž studuje mnoho cizinců.

P. Gino vyniká také velkou úctou a důvěrou k Panně Marii. Proto vedle denní modlitby breviáře je jeho pravidelnou modlitbou také svatý růženec. Jeho dílem je také nový kostel, postavený v poslední době v San Vittorino ke cti Zjevení P. Marie ve Fatimě, který se stává víc a více cílem mnoha poutníků.

Jeho příklad nejen velmi oslovuje, ale zároveň je velkou výzvou do našich řad.

FRANTIŠEK KARDINAL TOMÁŠEK
arcibiskup - metropolita
a primas český

DRAZÍ SPOLUBRATŘI!

Letošní svätopostní dobou končí "Rok Vykoupení". Velikonočným aleluja se uzavrou jeho hmotné brány. Ale "SVATÝ ROK" milostmi, které jsme v něm přijali, otevřel vstup do nového tisíciletí lidských dějin. Pouhých šestnáct let nás dělí od tohoto mileniového mezníku. Jaké myšlenky mají nás provázet směrem k budoucnosti? Je to vyjádřeno naší vánoční písní: Člověk jest vykoupen, radujme se!

Hlubší promyšlení a procítění této skutečnosti naplňuje vždy novou chutí k čínorodému životu, kterým máme uskutečňovat apoštolskou výzvu: "Vykupujte čas!" Čím zvláště kněz může prožívat skutečnost vykoupení? V čase, který prožívá jako nástroj Božího milosrdenství ve Svátosti smíření.

Drazí spolubratři! Letošní svätopostní doba je vhodnou příležitostí k těmto pokorným osobním prožitkům ve službě Ducha Svatého. Když o každém knězi v závěru jeho celoživotní zpovědnické činnosti lze říci, že Boží láska byla rozlita v jeho srdci skrze Ducha Svatého, jenž v něm přebýval a v něm působil! Dějiny církve podávají doklady o tom, že schopnost disponovat penitenty a dávat jim duchovní orientaci i veškerá pritažlivost k zpovědnici je podmíněna vědomím penitenta, že se setká s knězem, který je "na místě Božím" jako stále přítomňování ducha Ježíšovy vykupitelské lásky.

Švé "vykupování času" při setkávání s penitenty prožívejte v úctě ke každému, kdo k vám přistoupí s vírou a otevře své nitro. Je to projev důvěry, kterou už po lidské stránce nutno splácet odpovědnou snahou: dát pomoc, útěchu, radost! Zvláště ve zpovědnici je nutno překonávat jakoukoliv netrpělivost, osobní povahovou příkrost nebo odpuzující soudcovskou nadřazenost. Švátost smíření v ochotné a odpovědné kněžské službě je mocným podnětem k tomu, aby vědomí, že jsme vykoupeni drahocennou krví Božího Beránka, naplňovalo peni-

tenty pevnou vůli k životu podle evangelia.

Zvláště k letošní zpovědní praxi svatopostní vám žehnám a za ni úprimně děkuji.

Váš

František kardinál Tomášek
arcibiskup - metropolita

V Praze 9. dubna 1984

Redakci týdeníku "Tribuna"

V čísle 13. z 28. března 1984 Vašeho časopisu "Tribuna" jste uveřejnili článek p. Richarda Najmana s titulem "Čertovo kopytko klerikálního antikomunizmu".

Tento článek obsahuje řadu nepravd, neobjektivních a zkreslených pohledů na činnost církve a papežů poslední doby. Ale především je v něm urážek k nynejší nejvyšší hlavy církve, papeže Jana Pavla II., který je ve Vašem článku nazván "jedním z nejreakčnějších papežů tohoto století".

Nynejšího papeže znám osobně velmi dobře a to již od zahájení druhého vatikánského koncilu v r. 1963. A od roku 1978, kdy byl zvolen za nejvyšší hlavu církve jsem s ním v pravidelném osobním styku každý rok. Jan Pavel II. rozhodne není "absolutní monarcha", jak píše autor ve svém článku podle blíže neuvedeného pramene v Římě. Za dobu 21 let, kdy jsem s ním byl a dosud jsem v osobním styku, poznal jsem jej jako člověka nesmírně ušlechtilého, lidského, moudrého, mírného, čestného a ovšem vždy důsledného. Je mu na-prosto cizí nenávisť, či "vášnivý antisovětismus", jak o něm píše autor článku. Jeho hluboké lidské vztahy se projevují při každé příležitosti, ať je to při audiencích, nebo při pastoračních návštěvách, na zájezdech zahraničních, v osobním kontaktu, prostě při každé příležitosti.

Nemůžeme předbíhat soud dějin, ale jež nyní můžeme se domnívat, že Jan Pavel II. bude jednou všeobecně hodnocen jako velký humanista, neústupný zástánce lidských práv a jako jeden z velkých papežů všech dob.

Urážky hlavy církve ve Vašem článku se dotýkají nás všech, milionů věřících občanů, kteří pracují poctivě na výstavbě našeho státu. Na tom nemění skutečnost, že věřící občané Váš časopis zpravidla nečtou.

Píši Vám proto, že je to moje povinnost, jakožto nejvyššího představitele katolické církve v Československu.

Nemělo by smyslu polemizovat s jednotlivými podrobnostmi Vašeho článku. Ale skutečnost, že současnou ideologii Československa je ateismus, nikomu nedává právo na osočování a urážky těch, kdo jsou jiného ideologického zaměření.

Autor Vašeho článku, Vaše redakce a všichni, kdo Váš článek inspirovali či schválili, se mýlí, jestliže se domnívají, že tímto způsobem účinně napomáhají k zlepšování mezilidských a mezinárodních vztahů a uvolňování napětí, což zůstává základní linií poli-

tičky vlády ČSSR, ačk v poslední době znovu potvrdil předseda federální vlády Dr. Lubomír Štrougal /21. března 1984 ve FS/.

Autor Vašeho článku se navíc dopouští porušení řady Mezinárodních paktů o občanských slobodách a respektování práv druhých osob, které Československo podepsalo a ratifikovalo, včetně ústavy ČSSR a několika ustanovení čl. občanského i trestního zákoníku.

Vaše redakce je si sice vědoma praktické právní beztrestnosti svého počínání, avšak mravní odpovědnost zůstává vždy v platnosti a proto platí i pro Vás. Vejší porušování nezůstane bez dopadu ačk na Vás jako na kolektiv, tak i na jednotlivce.

Svou demagogickou nevěcností špatně sloužíte vzájemnému porozumění a světovému míru, za nějž se jinde tak vehementně stavíte. Trvalý mír může vyrůst jen ze spravedlnosti ke všem a proto i k věřícím občanům.

Tento dopis jsem napsal ve snaze hájit pravdu, spravedlnost i ve snaze zamezit zhoršení vztahů mezi Sv. Stolicí a ČSSR.

arcibiskup pražský
metropolita a primas český

Redakci týdeníku "Tribuna"
Clánská ul. č.1
130 08 Praha 3 - Žižkov

Na vědomí:

Úřad předsednictví vlády ČSSR
Nábřeží kapitána Jaroše 4
125 09 Praha 025

Pan Ing. Vladimír Janků
vedoucí Federálního sekretariátu pro věci církevní
při předsednictvu vlády ČSSR
Nábřeží kapitána Jaroše 4
125 09 Praha 025

Sekretariát pro věci církevní
při Ministerstvu kultury ČSSR
Valdštejnská 10
110 11 Praha 1 - Malá Strana

23. februára 1984

Vaša Eminencia, najdôstojnejší otec kardinál!

Dovoľte, aby mne sa mohli na Vás obrátiť s naliehavou prosbou o pomoc v našom ťažkom položení.

Väčšina našich zostarnutých sestier strávila život v službách úbochých trpiacich. Zbytok života prežívame v Charitných domovoch. Mnohé sestry sú odkázané na samaritánske služby. Veľom a chorobami sa ich zdravotný stav zo dňa na deň zhoršuje. Závažnejšia je skutočnosť, že niet už schopných sestier na túto ťažkú a zodpovednú službu. Bola by to sociálna nespravodlivosť, keby sestry po celoz-

voľnej službe boli ukrátené o potrebnú pomoc a pochopenie v ťažkom položení.

Podotýkame, že takmer každá kongregácia postavila s veľkým finančným nákladom Charitný domov pre svoje zostarnuté a choré sestry. Sú preplnené, ale ošetrojúceho personálu niet.

V minulom roku Ministerstvo kultúry povolilo niektorým kongregáciám, že môžu znova prijať sestry, ktoré boli prinútené roku 1972 opustiť kongregáciu. Túto výsadu nemohli použiť všetky spoločenstvá, nakoľko také sestry nemajú.

Najdôstojnejší otec kardinál, úctivo prosíme, pochopte našu kritickú situáciu a zastajte sa nás na príslušných miestach, aby bol povolený dorast aspoň pre Charitné domovy. Na ten úmysel sa aj modlíme.

Za Váš príhovor o prajné vybavenie našej žiadosti vyslovujeme už teraz úprimné: Pán Boh zaplť! V úcte oddané

nasledujú podpisy generalnych
a provinciálnych sestier

Praha - Hradčany 1. 3. 1984

Pokoj a Dobro!

Práve som obdržal Váš list a ihneď odpovedám. V tejto záležitosti, o ktorej píšete, veľmi intenzívne a naliehavo jednam so všetkými štátnymi orgánmi.

Vaše požiadavky bude tiež uplatňovať delegácia Svätého Stola, ktorá v týchto dňoch u nás jedná a pripravuje v krátkej dobe jednanie záverečné.

Pozdravuje a žehná

František kard. Tomášek
arcibiskup pražský

S
Imberta M. Šinská
Charitný domov
913 10 Beckov

Bratislava, 15.2.1984

Federálne ministerstvo
zahranických vecí

Loretánske nám.
P r a h a 1

Vec: Deklarácia OSN o naboženskej znášanlivosti

Vážený súdruhovia,
36. Valné zhromaždenie OSN prijalo v decembri 1981 Deklaráciu

o náboženskej znášanlivosti. Prosím o informáciu, či sa Československo zúčastnilo na hlasovaní o tejto Deklarácii a v kladnom prípade, ako o Deklarácii hlasovalo.

Za informáciu Vám ďakujem.

S pozdravom

JUDr. Ján Čarnogurský
ul. R.Adlera č.10
841 02 Bratislava

FEDERÁLNI
MINISTERSTVO ZAHRAANIČNÝCH VECÍ
Č. 36.367/84-OMO

V Praze dne 27. února 1984

Vážený souduh

dr. Ján Č a r n o g u r s k ý
ul. R.Adlera, 10
B r a t i s l a v a

Věc: Deklarace OSN o náboženské snášenlivosti

Vážený soudruhu,
k Vašemu dotazu ze dne 15.2.1984 sděluji, že Deklarace o náboženské snášenlivosti byla přijata bez hlasování. To znamená, že žádný z přítomných států nehlasoval proti ní, ani se nezdržel hlasování. Čs. delegace se tohoto hlasovacího procesu zúčastnila stejně jako ostatní socialistické země.

Vedoucí odboru:
/dr. L. Handl, v.r./

DECLARÁCIA O NÁBOŽENSKÉJ ZNÁŠANLIVOSTI

Generálne zhromaždenie OSN vzhľadom na to,

že jednou zo základných zásad Charty Spojených národov je dôstojnosť a rovnosť všetkých ľudí a že všetky členské štáty sa zaviazali k spoločnej a osobitnej činnosti v spolupráci so Spojenými národmi šíriť a podporovať vzájomnú úctu, ako i zachovávať ľudské práva a základné slobody u všetkých národov bez ohľadu na rasu, pohlavie, reč alebo náboženstvo,

že Všeobecná deklarácia ľudských práv a medzinárodná dohoda o nich vyhlasuje a ustanovuje zásady nediskriminovania a rovnosti pred zákonom, ako i právo na slobodu myslenia, svedomia, náboženstva a vierovyznania,

že ignorovanie a porušovanie ľudských práv a základných slobôd, predovšetkým práva na slobodu myslenia, svedomia, náboženstva a viery spôsobili priamo alebo nepriamo vojny a veľké utrpenia, najmä tam, kde boli dôvodom cudzieho zásahu do vnútorných vecí iných štátov a kde živili nenávisť medzi národmi a krajinami,

že náboženstvo alebo viera je pre každého, kto sa k nim hlási, jedným zo základných prvkov chápania života, a že sa preto sloboda náboženstva alebo viery má naplno rešpektovať a zaručiť,

že je podstatne dôležité šíriť porozumenie, znášanlivosť a úctu vo veci slobody náboženstva alebo viery, a zaistiť tak, aby sa nedovoľovalo zneužívať náboženstvo a vieru na ciele, ktoré nie sú v súlade s Chartou Spojených národov a s cieľmi a zásadami tejto deklarácie,

že sloboda náboženstva a viery má tiež prispievať k dosiahnutiu cieľov, ako svetový mier, sociálna spravodlivosť, priateľstvo medzi národmi, likvidácia ideológie alebo praxe kolonializmu a rasovej diskriminácie,

berúc s uspokojením na vedomie viaceré odhlasované konvencie a iné dokumenty, ktoré sa uvádzajú do praxe pod zaštitou Spojených národov a osobitných špecializovaných korporácií na odstránenie rozličných foriem diskriminácie,

znepokojené prejavmi intolerancie a diskriminácie v oblasti náboženstva alebo viery v niektorých krajinách sveta,

rozhodnuté prijať nutné opatrenia na urýchlenie likvidácie všetkých foriem a prejavov neznášanlivosti, zakázať a prekonávať diskrimináciu kvôli náboženstvu a viere,

vydáva túto deklaráciu o likvidácii každého druhu neznášanlivosti alebo diskriminácie kvôli náboženstvu alebo viere:

ČLÁNOK 1: 1. Každý človek má mať právo na slobodu myslenia, svedomia a náboženstva. Toto právo zahŕňa slobodu voľby náboženstva alebo viery, ako aj slobodu individuálne alebo v spoločensťve s inými, verejne alebo súkromne vyznávať svoje náboženstvo alebo vieru bohoslužbou, zachovávaním predpisov, v praktickom živote a v učení.

2. Na nikoho neslobodno vyvíjať tlak, obmedzujúci slobodnú voľbu náboženstva alebo viery.

3. Sloboda prejavu náboženstva alebo viery sa môže podrobiť iba takým obmedzeniam, ktoré sú v súlade so zákonom, majúcim za cieľ ochranu verejnej bezpečnosti, poriadku, zdravia, mravnosti alebo ostatných základných práv a slobôd.

ČLÁNOK 2: 1. Nikto nesmie byť diskriminovaný zo strany štátu alebo dakej inštitúcie, ani skupinami osôb alebo jednotlivými osobami kvôli náboženstvu alebo viere.

2. Vzhľadom na túto deklaráciu výraz "neznášanlivosť a diskriminácia kvôli náboženstvu alebo viere" znamená akékoľvek rozlišovanie, vylučovanie, obmedzovanie alebo uprednostňovanie kvôli náboženstvu alebo viere, majúce za cieľ alebo ako účinok anulovanie alebo sťažovanie uznávania, užívania alebo uplatňovania ľudských práv a základných slobôd na základe rovnosti.

ČLÁNOK 3: Keďže diskriminácia kvôli náboženstvu alebo viere je urážkou ľudskej dôstojnosti a znehodnotením princípov Charty Spojených národov, odsudzuje sa ako narušenie ľudských práv a základných slobôd, vyhlásených vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv a podrobne rozvedených v medzinárodných dohodách o ľudských právach a odsudzuje sa ďalej ako prekážka priateľských a mierových vzťahov medzi národmi.

ČLÁNOK 4: 1. Všetky štáty majú urobiť účinné opatrenia na zabránenie a vylúčenie diskriminácie kvôli náboženstvu alebo viere pri zavádzaní a uplatňovaní ľudských práv a základných slobôd vo všetkých oblastiach občianskeho, hospodárskeho, politického, sociálneho a kultúrneho života.

2. Všetky štáty majú vyvinúť čo najväčšie úsilie, aby vyniesli - také zákony, ktoré by vylúčili každý druh diskriminácie a vytvorili všetky potrebné opatrenia na prekonanie intolerancie kvôli náboženstvu alebo viere, a kde treba, zrušili zákony opačné.

ČLÁNOK 5: 1. Rodičia, prípadne zákonní poručníci, dieťaťa, majú právo usmerniť život v rodine v súlade so svojim náboženstvom alebo vierou, so zreteľom na mravnú výchovu, ktorú by podľa ich mienky malo dieťa dostať.

2. Každé dieťa má mať právo na výchovu v oblasti náboženstva alebo viery v súlade so želaním rodičov, prípadne legálnych poručníkov, a neslobodno ho nútiť k vyučovaniu takého náboženstva alebo viery, ktoré sú v rozpore so želaním rodičov alebo zákonných poručníkov; rozhodujúcu rolu má pritom hrať všestranné dobro dieťaťa.

3. Dieťa sa má chrániť pred akoukoľvek formou diskriminácie kvôli náboženstvu alebo viere. Má sa vychovávať v duchu porozumenia, znášanlivosti, priateľstva medzi ľuďmi, mieru a všeobecného bratstva, ďalej v duchu rešpektovania slobody náboženstva alebo viery iných a v plnom vedomí, že jeho energia a schopnosti sa majú zasvätiť službe spoluľuďom.

4. V prípade dieťaťa, ktoré nie je v opatere rodičov, ani zákonných poručníkov, treba zohľadniť jeho výslovné želanie a každý prejav jeho želania v oblasti náboženstva alebo viery, pričom vedúcou zásadou činnosti nech je všestranné dobro dieťaťa.

5. Život podľa predpisov náboženstva alebo viery, v ktorom sa dieťa vychováva, nesmie škodiť jeho telesnému alebo psychickému zdraviu, ani brzdiť jeho všestranný vývoj, pričom treba mať na zreteli prvý a tretí článok tejto deklarácie.

ČLÁNOK 6: V súlade s prvým článkom tejto deklarácie a v zmysle opatrenia prvého článku odstavca 3. právo na slobodu mienky, svedomia náboženstva alebo viery má okrem iného zahrňovať aj tieto slobody:

a/ odbavovať bohoslužby alebo sa zhromažďovať k podujatiam svojho náboženstva alebo viery, ako aj zakladať a udržiavať strediská na tieto účely,

b/ zakladať a udržiavať príslušné charitatívne alebo humanitné inštitúcie,

c/ vyrábať, získavať a používať v patričnej miere predmety potrebné k obradom alebo zvyklostiam náboženstva alebo viery,

d/ písať, zverejňovať a rozširovať náboženské publikácie v týchto strediskách,

e/ vyučovať náboženstvo alebo vieru na miestach, vhodných na tento účel,

f/ vyžadovať a prijímať dobrovoľnú finančnú pomoc od jednotlivcov a inštitúcií,

g/ vzdelávať, ustanovovať, voliť a určovať vhodných ľudí za predstaviteľov toho-ktorého náboženstva alebo viery v súlade s ich požiadavkami a predpismi,

h/ svätiť sviatočné dni a vykonávať obrady v súlade s predpismi toho-ktorého náboženstva alebo viery,

i/ nadväzovať a udržiavať styky medzi jednotlivými osobami, spoločenstvami vo veciach, týkajúcich sa náboženstva a viery na národnej i medzinárodnej úrovni.

ČLÁNOK 7: Práva a slobody stanovené touto deklaráciou sa majú zosúladiť s národným zákonodarstvom takým spôsobom, aby sa na ne v praktickom živote každý mohol odvolávať.

ČLÁNOK 8: Ani jeden bod tejto deklarácie sa nesmie vysvetľovať takým spôsobom, aby sa obmedzovali alebo narúšali práva, vyhlásené vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv a v medzinárodných dohodách o nich.

MESTO NA NÁVRŠÍ

"Na návrší vystavené mesto nemôže sa ukryť" /Mt 5.14/.

Mesto na návrší zďaleka si priťahovalo k sebe pohľady priateľov i nepriateľov. Jedným slúžilo ako útočisko a ochrana. Proti druhým stálo ako ohradená pevnosť nedobytná a mocná!

Všetky tieto mestá, čo vyrástli z ľudských nepokojov, aby boli miestami istoty a nádeje, na strmých vyvýšeninách, rozprávajú o dejinách smutnej skutočnosti, že človek sa vždy bál človeka.

Čelé dejiny sú plné boja medzi ľuďmi., často iba o zemské záujmy. Ľudia sa zrážajú v perspektíve čias. Ale zem je tiež javiskom veľkého duchovného boja v perspektíve večnosti.

Dobro a zlo, hriech a milosť! Láska a nenávisť! Ľudské dejiny sa nedajú pochopiť ani vysvetliť z materialistických a racionalistických hľadísk, tak ako nám ani anatomia ani fyziológia, ani fyzika, ani chémia nevedia úplne a definitívne vysvetliť človeka. Jeho lásky a nenávisti, túžby a tušenia, želania a nádeje, myšlienky a rozhodnutia unikajú aj elektronickým mikroskopom. Nijakou chemickou analýzou sa nedá objasniť jeho viera i nevera, vernosť i zrada. Pre toto všetko niet vysvetlenia v dimenziách tela. Človek umný, premýšľavý stavitel' i ničitel' svojich vlastných diel. Duchovným prvkom svojej bytosti stáva sa subjektom vo veľkej dejinnej dráme. Ale nie sám, ani jediným. Ani človek nemôže byť dostatočným vysvetliteľom všetkých veľkých udalostí, rozvoja a tajomstiev. Vysvetlenie všetkého nemožno nájsť len v akejsi fyziológii alebo fylozofii dejín.

Jestvuje aj teológia dejín. Dráma človeka má metafyzické príčiny a podlieha nadprirodzeným vplyvom. Má aj presne vymedzený eschatologický cieľ! Vyvíja sa podľa predstavy Božej. Boh je jej hlavným stavitelom, ale nie sám a jediným. Aj človek je ako slobodná bytosť povolaný byť aktívnym subjektom pri uskutočňovaní veľkého plánu. Teda na javisku sveta vedie Boh, ale aj človek má povedať svoje slovo. No ešte ktosi má dovolenie hrať svoju úlohu!

"A na nebesiach povstal boj" /Zjav 12,7/. Vzburá duchov prenesená je aj do ľudskej duše a ľudských dejín. Nepokoje svedomia, stávajú sa nepokojami sveta. Hriech sa stáva prameňom slz a krvi, smútku a smrti.

Abaddon, anjel podsvetia /Zjav 9,11/, "vrah ľudí od počiatku... otec lží" /Jn 8,44/ obchádza cez celé dejiny padlého človeka ako ručiaci lev a hľadá, kohoby zožral /1 Pt 5,8/. Veľké nenávisti dejín, ktoré často inšpirujú k nepochopiteľným zločinom, nedajú sa vysvetliť len rozmermi ľudskej bytosti.

Zjavenie nám ukazuje prítomnosť satanskej zloby v zlomených svedomiach a dejinných pádoch. Len takto môžeme pochopiť, prečo je táto dráma tkaná zo svetla a tmy, prečo je lámaná toľkými príkladmi dobra a zla. Mnohé stránky ľudských kroník sú zaplavené nádhernými

výtvormi milosti a zasa toľké iné sú plné odporných hrôz.

Náš požehnaný Pán - Veľký Ježiš Kristus - vkročil do stredu tohto apokaliptického zápasu. Stal sa "signum contradictionis" /Lk 2,34/. Hoci aj tvorcov pokoja nazval synmi Božími /Mt 5,9/, jednako nepoprel trvalé jestvovanie duchovnej vojny. "Nemyslíte si, že som prišiel pokoj priniesť na zem. Neprišiel som pokoj priniesť ale meč" /Mt 10,34/.

Každá ľudská duša je bojisko, na ktorom sa vedie osudová bitka medzi Kristom a Abadonom o jej večnú spásu. Ani kňaz nie je ušetrebný. Pokušiteľ sa opovážil pristúpiť ešte aj k Synovi Božiemu a skúsil ho zhodiť pred sebou na kolena /Mt 4,1-10/. Pre neho je každý kňaz najželateľnejšou korisťou. Keď sa nepriateľovi podarilo dobyť mesto na návrší, vtedy mnohí padli. Aj v Kňazskej duši uhasne svetlo milosti smrteľným hriechom, potom je duchovné mesto na návrší zručané. To je najsmutnejšia porážka, to je najčiernejšia zrada Lásky, to je nôž do Božieho Srdca.

Stretáme sa s ľuďmi na cestách, nachádzame ich v domoch, pozoráme na nich v kostoloch. Každý ten človek, s ktorým sa stretáme na ceste, nosí v sebe svoje najväčšie tajomstvo. Pred každým si môžeme položiť otázku: či je v stave milosti alebo hriechu? Či nosí v sebe prítomnosť a svetlo lásky, alebo čiernu noc prekliatia? "Bola už noc" /Jn 13,30/. To je vždy najintímnejšie ale aj najosudovejšie tajomstvo každého človeka!

Kňaz, miláčik Boží a nádej Pánova, musí byť nedobytnou pevnosťou Božou. Musí stáť verný a pevný - naozaj ako mesto na návrší, aby bol sám obranou, útočiskom a ochranou pre toľkých pokúšaných a klesajúcich.

Vykúpenie bolo urobené preto, aby sme mali život v hojnosti a tento život je milosť, božská skutočnosť našej duše, ktorou sme účastní na Božej Láске, kráse a svätosti - consortes divinae naturae. Niet väčšieho bohatstva, niet väčšej cti, niet väčšieho šťastia od stavu milosti. Strata milosti je stratou duše a samého Boha. "Ved čože osoží človekovi, kedy aj celý svet získal, ale duši svojej by uškodil?" /Mt 16,26/. Milosť je najväčšia drahocennosť a najdrahšia skutočnosť, nad ktorou každý kňaz zvlášť musí bdieť a chrániť si ju zalúbenou horlivosťou vždy a všade. "Quia melior est gratia tua quam vita..." /Ž 62,4/.

Žiaľ, mnohí kresťania väčšiu časť svojho života prežijú v nemilosti a dnes pre mnohých hriech už nepredstavuje najväčšiu tragédiu a najsmutnejšie nešťastie. Koľkým by sa dalo povedať, čo musel Ján napísať anjelovi cirkevi v Sardoch: "Máš meno ako by si žil a si mŕtvy" /Zjav 3,1/. Koľkí opäť chodia neprestajne po okraji priepasti dávajúc na seba pozor, len aby smrteľne nezhrešili.

Kňaz nesmie patriť medzi takých, lebo takto sa správajú len nevďačné nízke duše. Kňaz musí neprestajne rásť v milosti, lebo je viac milovaný a viac je mu dané. "Od toho, komu mnoho bolo dané, mnoho sa bude žiadať a od toho, komu mnoho zverili, bude sa žiadať viacej" /Lk 12,48/. Preto kňaz musí byť človekom hlbokého vnútorného života, aby sa udržal na výške. Nie je to všetko jedno, či bude žiarovkou päť alebo dvesto watov. Milosť je život plný božskej dynamiky a tento sa môže stávať každý deň hojnejší, mocnejší a krajší.

Kňaz je často tak sám a osamelý. Postavený je do prostredia, ktoré mu často vôbec nie je naklonené, vystavený je príležitostiam, ktoré ho vábia, stáva sa takto unavený od náporu a boja. Pokušiteľ z večných temnôt vie zvlášť zbesile a úporne útočiť na kňazskú dušu.

Každodenné starosti a kríže vedia urobiť srdce maloverným. Chcel toľko dobrého dať a urobiť ľuďom a žne toľko nenávisti a osočovaní? "Syn môj, si vystavený toľkým nebezpečenstvám, že mi je ťa naozaj ľúto" /SCHRIJVERS: Ježiš kňaz/.

Úprimné spytovanie svedomia bude v ňom udržiavať trvalé rozpoloženie skrúšenosti a snahu neprestajne brúsiť svoju dušu, aby bola kryštáľovo peknou a veľkodušnou. Dobrý svedník a pravidelná sved' sú nenahraditeľnou pomocou pri výchove kňazskej svätosti. A keď sa nájdú kňazi častejšie spolu vedení tou istou túžbou po svätosti a preniknutí duchom veľkodušnosti, stanú sa navzájom jeden druhému mocnou pomocou na ceste duchovného rastu. S týmto úmyslom a za týmto cieľom sa odporúčajú aj mesačné rekolekcie. Popri iných duchovných cvičeniach a prostriedkoch, mesačná rekolekcia je tak potrebná, aby sa kňazská duša opäť podnietila, povzbudila a udržala, avšak táto by mala naozaj dňom uzobranosti, modlitby a skrúšenosti.

Všetci musíme pomôcť každému, aby ani jeden nebol sám a opustený. Ak vôbec ktosi, tak potom v prvom rade kňazi, by mali pestovať vreľé vzájomné spojenie v láske a úprimnosti. Nikto nesmie stáť so založenými rukami, keď je niekto v nebezpečenstve a azda už len slabo odoláva útoku zlostného nepriateľa. Acties ordinata musí pripievať na pomoc slabšiemu bratovi rozhodne a srdečne. Vravieť, mňa sa to netýka - znamenalo by zradiť Lásku.

Každý kňaz je Božím mestom na návrší. Každý kňaz je Božou pevnosťou na línii Božieho kráľovstva. Každý kňaz musí vlastniť veľké zásoby božských síl, aby sa vždy od jeho veľkej a mocnej duše odrazili všetky útoky nepriateľa Božieho. Každý kňaz na každom mieste musí zodpovedať dôveru, ktorú majú v ňom Boh a Cirkev. Akoby mohol vôbec kedy prejsť miláčik Božieho Srdca a dieťa Božej Matky do táboru Abaddonovho! Drahý brat kňaz, Božie mesto na návrší, buď pevný a nedobytný! Bedlite, buďte pevní vo viere, buďte zmužilí a silní!" /Kor. 16,13/.

Ctihodným bratom kardinálom, arcibiskupom, biskupom, kňazom
a diakonom a ostatným členom Božieho ľudu

JÁN PAVOL BISKUP

sluha sluhov Božích na večnú pamiatku.

Katolícka Cirkev postupom času zvykla reformovať a modernizovať zákony posvätnéj disciplíny, tak, aby pritom zachovala vernosť Božiemu Zákonodarcovi. Tieto reformy zodpovedali pôvodnému jej spásonosnému poslaniu. S týmto úmyslom nariaďujeme od dnešného dňa, 25. januára 1983, zverejniť Cirkevný zákonník. Konečne teda plníme očakávanie celého katolíckeho sveta. Pritom naša myseľ zalieta k tomu istému dňu roku 1959, lebo v ten deň, náš Predchodca blahej pamäti Ján XXIII., prvý raz verejne oznámil, že v ňom skrsla myšlienka na reformu vtedy platného Cirkevného zákonníka. Tento bol zverejnený na slávnosť Ducha Svätého, roku 1917.

Keď pápež oznámil úmysel zreformovať Cirkevný zákonník, súčasne povedal, že chce zadržať Synodu rímskej diecézy a zvolať všeobecný cirkevný snem. Je pravda, že slávenie Rímskej synody nedotýka sa veľmi reformy Zákonníka, ale cirkevný snem má najväčší význam i pre Zákonník, ktorý je s podstatou Snemu úzko spojený.

Ak sa pýtame, prečo Ján XXIII. uznal za potrebné reformovať platný Kodex cirkevného práva, odpoveď nájdeme azda v samom Kodexe, zverejnenom v roku 1917.

Ale je aj iná a to hlavná odpoveď: Reformu Cirkevného zákonníka si vyžadoval sám Snem, ktorý sa zamerlal predovšetkým na Cirkev.

Keď prvý raz bola zverejnená správa o reforme Zákonníka, bolo zrejmé, že táto vec bude patriť k budúcim úlohám, ktoré vyplývajú z Koncilu. Bolo treba brať do ohľadu aj rozhodnutia Učiteľského úradu z rokov 1917 - 1965, zvlášť čo sa týka náuky o Cirkvi. Ale každému je jasné, že plán Jána XXIII. bol veľmi dobrý a právom treba priznať, že jeho rozhodnutie bude slúžiť k dobru Cirkvi na dlhý čas. Preto nový Cirkevný zákonník, ktorý dnes zverejňujeme, nutne si vyžadoval predchádzajúce práce Koncilu. A hoci Kodex bol ohlásený s Ekumenickým zhromaždením, predsa časove po ňom nasleduje. Prípravné práce na zostavení Kodexu sa viazali na Koncil, preto sa mohli započat až po skončení Koncilu.

Keď dnes obrátíme pozornosť na začiatok tej cesty, to jest ku dňu 25. januára 1959 a na Jána XXIII., pôvodcu myšlienky revízie Kodexu, musíme priznať, že Kodex vychádza z jedného úmyslu, a to je obnova kresťanského života. Tento úmysel bol vedúcou myšlienkou Koncilu, aj všetkých jeho rozhodnutí.

Ak teraz uvažujeme o náplni prác, ktoré predchádzali zverejneniu Kodexu, aj na spôsob, ako sa tieto práce vykonali, hlavne v období medzi vládou Pavla VI. a Jána Pavla I. a potom až do dnešného dňa, treba otvorene povedať, že tieto práce sa až do konca konali výrazne v duchu družnosti. Vyplýva to aj z vonkajšej skladby diela, ale malo to vplyv aj na podstatu zákonov.

Táto známka spolupatričnosti, ktorou sa výrazne vyznačuje Kodex od svojho vzniku, úplne súhlasí s učením a povahou Druhého Vatikánskeho koncilu. A tak Kodex je pod vplyvom tohto koncilu nielen pre to, čo obsahuje, ale už od svojho vzniku. V dokumentoch koncilu totiž Cirkev ako všeobecná sviatosť spásy /Konšt. Svetlo národov n.9,48/ javí sa ako Boží ľud a jej hierarchické zriadenie sa zvyrazňuje v kolégiu biskupov, spojených so svojou Hlavou.

Preto biskupi a biskupstvá boli pozvaní k spoločnej práci pri zostavovaní nového Cirkevného zákonníka, aby tak pomaly spoločným úsilím dozrievali právne formuly, ktoré by potom mali slúžiť všeobecnej Cirkvi. Všetkých týchto prác sa zúčastnili odborníci celého sveta, ktorí vynikali v teologických vedách, v histórii a hlavne v cirkevnom práve.

Teraz každému zvlášť i všetkým spoločne srdečne ďakujem. Na pamäti mám predovšetkým zosnulých kardinálov, ktorí predsedali prípravnej komisii. Bol to kardinál Peter Ciriaci, ktorý toto dieło započal, potom kardinál Perikles Felici, ktorý po mnohé roky riadil tieto práce skoro až do konca. Treba mi spomenúť aj sekretárov tejto komisie, na najdôstojnejšieho pána Jakuba Violaro, neskôr kardinála a na P.Rajmunda Bidagor zo Spoločnosti Ježišovej, Obaja pri tomto diele uplatňovali svoju učenosť a múdrosť. Spolu s nimi spomíname aj kardinálov, arcibiskupov, biskupov, ktorí boli členmi tejto komisie, aj na poradcov, ktorí v jednotlivých oddeleniach ako odborníci pracovali na tak namáhavom diele a Boh ich už povolal k večnej odmene. Za nich všetkých Bohu predkladáme svoje príhovorné modlitby.

Ale patrí sa pripomenúť aj žijúcich, predovšetkým terajšieho podpredsedu komisie, ctihodného brata Rozálie Castilo Lara, ktorý najdlhšie a vynikajúco pracoval na tak významnom diele. Po ňom si pripomíname milého syna Viliama Onclin, kňaza, ktorý sa neúnavne podieľal na šťastnom zakončení diela. Spomíname všetkých ostatných, ktorí v tej Komisii ako členovia kardináli, alebo ako predsedovia, poradcovia, spolupracovníci v jednotlivých oddeleniach alebo úradoch, vynikajúco spolupracovali pri vypracovaní a dokončení tak namáhavého a zložitého diela.

Keď teraz zverejňujeme Cirkevný zákonník, sme si úplne vedomí, že tento akt vyplýva z našej veľkňazskej autority, a preto koreni v apoštolskom prvenstve /primáte/. Súčasne sme si vedomí, že tento Kodex, čo sa týka obsahu, zahrňuje v sebe družnú starostlivosť o Cirkev všetkých našich bratov v biskupstve. Ba čo viac, podobne ako sám Koncil, i tento Kodex treba brať ako ovocie družnej spolupráce, ktorá sa skladá z úsilia odborníkov a ustanovizní celej Cirkvi v jedno spojených.

Kladíme si novú otázku: Čo je Zákonník cirkevného práva? Aby sme na túto otázku správne odpovedali, treba si oživiť dlhotrvajúce dedičstvo práva, ktoré sa nachádza v knihách Starého a Nového zákona. V tomto dedičstve má svoj pôvod a z neho vyviera celá právna a zákonodarná tradícia Cirkvi.

Kristus Pán vôbec nezrušil, ale naplnil /Mt 5.17/ bohaté dedičstvo Zákona a Prorokov, ktoré rastlo z dejín a zo skúsenosti Božieho ľudu postupne. Keď svätý Pavol vysvetľuje veľkonočné tajomstvo, učí, že ospravedlnenie je dané nie zo skutkov Zákona, ale z viery /Rim 3,28; Gal 5,13-25; 6,2/, ani nepopiera otázku disciplíny v Cirkvi Božej. A tak spisy Nového Zákona nás pobádajú, aby sme boli schopní porozumieť putá, ktoré otázku disciplíny užšie spájajú so spásenosťou zobrahou samého Evanjelia.

Takto je dostatočne vysvetlene, že poslaním Kodexu vôbec nie je nahrádzať v živote Cirkvi alebo veriacich vieru, milosť, charizmatické dary a hlavne lásku. Naopak, úlohou Kodexu je, aby sa v cirkevnom spoločenstve tvoril taký poriadok, ktorý uprednostňuje lásku, milosť a charizmatické dary. Súčasne uľahčuje ich pravidelné uplatňovanie v živote cirkevného spoločenstva i jednotlivých ľudí, ktorí k tomu spoločenstvu patria.

Kodex je prvoradým zákonodarným dokladom Cirkvi. Je vrastený do právneho a zákonodarného dedičstva Božieho zjavenia a Tradície. Preto ho treba pokladať za prepotrebný nástroj, pomocou ktorého sa zachová patričný poriadok tak v živote individuálnom, ako i sociálnom, ako aj v činnosti samej Cirkvi. Preto treba, aby Kodex určil aj niektoré pravidlá a normy konania i popri základných prvkoch hierarchickej a organickej štruktúry Cirkvi, ako ich určil Božský Zakladateľ, alebo sú zakotvené v apoštolskej alebo prastarej tradícii. A okrem toho sú aj iné hlavné normy, zamerané na výkon trojitej úlohy, zverenej samej Cirkvi.

Prostriedok, ako je Kodex, úplne súladí so životom Cirkvi, ako ju vykresľuje učenie Druhého Vatikánskeho koncilu v celku, ale zvlášť vzhľadom na jeho ekleziologickú nauku. Ba istým spôsobom môžeme tento nový Kodex chápať ako veľký pokus preniesť do reči kánonov takú istú nauku, totiž pokoncilovú ekleziológiu. I keď to nie je možné, aby obraz Cirkvi, ako ju opisuje nauka Koncilu, bol tlmočený rečou kánonov, predsa Kodex musí mať vzťah k obrazu Cirkvi ako prvoradému vzoru, ktorého hlavné rysy Kodex podľa mož-

nosti svojou povahou má v sebe vyjadrovať.

Z toho vyplývajú niektoré základné normy, ktorými sa riadi celý nový Kodex, pravda, v rámci matérie jemu vlastnej, aj jeho reči, ktorá s tou matériou súvisí.

Ba môžeme tvrdiť, že z toho vychádza i tá vlastnosť, na základe ktorej Kodex treba chápať ako doplnok náuky Druhého Vatikánskeho koncilu, hlavne čo sa týka konštitúcie dogmatickej a pastoraálnej. Z toho vyplýva, že tento základný dôvod obnovy, ktorá v zákonodarnej tradícii Cirkvi nikdy nechýbala, sa nachádza aj v Druhom Vatikánskom koncile, zvlášť čo sa týka jeho náuky eklesziologickej. Je i dôvodom obnovy v novom Kodexe.

Z prvkov, ktoré zvyrazňujú opravdivý a vlastný obraz Cirkvi, treba zvlášť spomenúť tieto:

náuku, ktorá učí, že Cirkev je ľud Boží /Konšt. Svetlo národov 2/ a hierarchická autorita je služba;

náuku, ktorá ukazuje Cirkev ako spoločenstvo, a preto ustanovuje vzájomné záväznosti, ktoré musia byť medzi Cirkvou partikulárnou a všeobecnou a medzi družnosťou biskupskou a primátom;

náuku, podľa ktorej sa podieľajú všetky údy Božieho ľudu spôsobom sebe vlastným na trojnásobnej úlohe Krista a to na kňazskej, pro-rockej a kráľovskej;

a k tejto náuke sa pripája i tá, ktorá zohľadňuje povinnosti a práva kresťanov, zvlášť laikov, a tiež úsilie od Cirkvi smerovať k ekumenizmu.

Ak teda Druhý Vatikánsky koncil vyniesol z pokladu Tradície nové i staré a jeho obnova sa nachádza v týchto a aj v iných prvkoch, je isté, že i Kodex do seba prijíma túto známku vernosti v obnove i známku obnovy vo vernosti, s ňou sa zhoduje pre matériu sebe vlastnú i pre svoj zvláštny spôsob reči.

Nový Kodex cirkevného práva vychádza na svetlo v tom čase, keď biskupi celej Cirkvi jeho zverejnenie nielen žiadajú, ale sa toho aj ustavične domáhajú.

A naďalej Kodex cirkevného práva je Cirkvi veľmi potrebný. Veď Cirkev je ustanovená na spôsob sociálneho a viditeľného spoločenstva, preto sama potrebuje smernice, aby jej hierarchická a organická štruktúra bola zjavná, aby bolo zákonite riadené vykonávanie úloh, Bohom jej zverených, zvlášť čo sa týka jej posvätnnej moci a vysluhovania sviatostí, aby bolo zákonite riadené, aby podľa spravodlivosti v láske zakorenenej boli usporiadané vzájomné potreby veriacich kresťanov, aby práva jednotlivcov boli postavené na pevnom základe a jasne vyjadrené, a konečne, aby vznikajúce združenia, ktoré sa podoberajú na dokonalejší kresťanský život, boli cirkevnými zákonmi podporované, chránené a vo vzraste napomáhané.

A konečne kanonické zákony podľa svojej povahy vyžadujú zachovávanie. Preto sa vynaložilo čo najväčšie úsilie, aby v dlhotrvajúcej príprave Kodexu boli zrozumiteľne a presne vyjadrené normy a aby boli postavené na pevný základ právny, kanonický a teologický.

Keď toto všetko zvažujeme, naozaj si prajeme, aby sa nové kanonické zákonodarstvo stalo účinným nástrojom, pomocou ktorého by Cirkev mohla sama seba zdokonaľovať v duchu Druhého Vatikánskeho koncilu, a aby sa viac a viac stávala súcou spĺňať svoju spasiteľnú úlohu v tomto svete.

Tieto naše úvahy radi s dôverou zverujeme všetkým, keď zverejňujeme túto hlavnú zbierku cirkevných zákonov pre latinskú Cirkev.

Daj Bože, aby ovocím tohto Kodexu bola radosť a pokoj so spravodlivosťou a poslušnosťou, a čo Hlava nariaďuje, aby údy zachovávali. A tak za pomoci milosti Božej, za podpory autority svätých apoštolov Petra a Pavla, v súlade s jasným vedomím a žiadosťou biskupov na celom svete, ktorí s nami oddane spolupracovali, z najvyššej autority, aká nám patrí a s naším ustanovením i do budúcnosti platným, tento Kodex, tak ako je zostavený a preskúmaný, zverejňujeme a nariaďujeme tento Kodex. Nech má silu zákona odteraz v celej Cirkvi latinskej a odovzdávame ho do ochrany a opatery všetkých, na ktorých sa to vzťahuje. Aby však všetci mohli dobre uvážiť a jasne poznať všetky tieto predpisy, ešte pred uvedením do života, chceme a nariaďujeme, aby silu záväznosti nadobudli od prvej nedele adventnej roku 1983. Všetky nariadenia a ustanovenia i privilégia, čo akokoľvek zvláštne a zmienky hodné, či opačné zvyklosti týmto strácajú platnosť.

A tak povzbudzujeme všetkých milovaných synov, aby tieto predpisy s úprimnosťou a ochotne dodržiavali. Robíme to v pevnej nádeji, že tak sa oživí žiadúca disciplína Cirkvi a tak to bude slúžiť viac a viac na spásu duší za pomoci blahoslavenej Panny Márie, Matky Cirkvi.

Dané v Ríme vo Vatikáne, dňa 25. januára 1983, v piatom roku nášho pontifikátu. Pápež Ján Pavol II.

NOVÝ CIRKEVNÝ ZÁKONNÍK

Na začiatku nového cirkevného roku, presnejšie - 27. novembra 1983, vstúpi do platnosti nový cirkevný zákonník. Pápež Ján Pavol II. ho schválil 25. januára t.r. podpísaním apoštolskej konštitúcie "Sacrae disciplinae leges", ktorá uvádza novú zbierku cirkevných zákonov.

Zbierky zákonov nepatria medzi knihy, ktoré by zaujímali širší okruh čitateľov. To platí aj - a azda ešte viac - o cirkevnom zákonníku. Ale keďže cirkevné zákonodarstvo sa v posledných rokoch častejšie dostalo do žurnalistických komentárov a stalo sa predmetom živých diskusií, chceme čitateľom Echa podať aspoň krátku informáciu o novom zákonníku, pričom budeme venovať väčšiu pozornosť častiam, ktoré sú bližšie praktickému životu. Číslo uvádzané v zátvorkách sú čísla kánonov /zákonov/, ktoré zodpovedajú patričnému textu.

Ako vznikol nový zákonník?

Presne 24 rokov pred vyhlásením nového cirkevného zákonníka, t.j. 25. januára 1959, pápež Ján XXIII. oznámil, že zvolá Druhý vatikánsky koncil. Vtedy zároveň uviedol, že výsledkom snemových rozhodnutí bude aj nový zákonník rímskokatolíckej Cirkvi. Ako vieme, starý "Codex iuris canonici" vyšiel v r. 1917 a viaceré jeho ustanovenia už dobre nezodpovedali novej situácii vo svete a v Cirkvi. Starý zákonník bolo treba zrevidovať.

Patričnú komisiu na revíziu cirkevného práva ustanovil pápež Ján 23. marca 1963, teda krátko pred svojou smrťou. Jeho smrťou

sa však oddialilo započatie prác v komisii. Dal ho do pohybu až pápež Pavol VI. 20. nov. 1965, krátko pred ukončením 2. vatikánskeho koncilu.

Aby sme si urobili aspoň akú-takú predstavu o prácach spojených s revíziou cirkevného zákonníka, uvedieme si tu niekoľko čísel.

V revíznej komisii pracovalo celkove 93 kardinálov a 165 poradcov, pochádzajúcich z 31 krajín. Medzi poradcami bolo 62 arcibiskupov a biskupov, 64 diecéznych kňazov, 45 rehoľníkov a 14 laikov. Komisia sa zišla na 161 celotýždňových študijných zasadanií a 2150 pracovných schôdzí. Skupinovej práci venovala 6.275 hodín.

Práca na novom kódexe prebiehala v dvoch etapách. V rokoch 1963-72 sa pripravovali nové schémy a v rokoch 1973-81 sa upravovali s prihliadnutím na rozličné pripomienky a návrhy. Komisia dostala celkove 30.000 pripomienok od biskupských konferencií, ústredných cirkevných úradov, teologických fakúlt, rehoľných združení a i. V októbri 1981 sa revízna komisia zišla na plenárne zasadanie, pri ktorom odobrila konečnú schému pripravovaného zákonníka. Tú predložila 22. apr. 1982 pápežovi Jánovi Pavlovi II. Po jeho pripomienkach a po pripomienkach jeho odborných spolupracovníkov komisia urobila posledné úpravy textu a pripravila ho na promulgáciu.

Rozdiely medzi starým a novým zákonníkom

Po čisto vonkajšej stránke sa nový kódex líši od starého predovšetkým menším počtom zákonov /kánonov/. Kým starší zákonník ich mal celkove 2414, nový ich má o 662 menej, to znamená 1752.

Další vonkajší rozdiel je v rozdelení zákonníka. Starší kódex sa delil na päť väčších častí, nazývaných knihy, v ktorých boli zákony zoskupené logicky podľa nasledovných tém: 1. všeobecné normy, 2. osoby, 3. veci, 4. právne procesy, 5. previnenia a tresty.

Nový zákonník, hoci má menej kánonov, je rozdelený na viacej "kníh", a to na sedem. Ich názvy: 1. všeobecné normy, 2. Boží ľud, 3. učiteľská úloha Cirkvi, 4. posvätiťská úloha Cirkvi, 5. časné dobrá Cirkvi, 6. cirkevné sankcie, 7. právne procesy.

Porovnanie oboch rozdelení naznačuje čiastočne aj vnútorný rozdiel medzi oboma zákonníkmi. Na prvý pohľad sú zrejme odlišné názvy a hľadiská, ktorými sa riadi nový kódex pri usporiadaní zákonodarnej matérie. Sú to názvy a hľadiská, ktoré uviedol do cirkevného života Druhý vatikánsky koncil.

Boží ľud

Rozdiel medzi starým a novým hľadiskom sa dá dobre pozorovať najmä na druhej časti oboch kódexov. V oboch prípadoch sú totiž predmetom zákonníka členovia Cirkvi. Ale kým starý kódex hovorí iba právnicky sucho o osobách /"De personis"/, nový vidí v týchto osobách Boží ľud /"De populo Dei"/, ako ho videl koncil. Ešte väčšie rozdiely vidno v podrobnejšom usporiadaní tejto látky. Kým starý kódex vychádzal z hierarchickej štruktúry Cirkvi a osoby v nej dôsledne delil na klerikov, rehoľníkov a laikov, nový zákonník prízvukuje najprv základnú rovnosť medzi všetkými členmi Božieho ľudu, ktorí prijali krst a veria v Krista. Až potom venuje osobitnú pozornosť jednotlivým skupinám Božieho ľudu, a to najprv laikom, potom klerikom a napokon tým z laikov i klerikov, ktorí sa osobitným spôsobom zasvätili Bohu v reholi, sekulárnom inštitúte alebo v nejakom spoločenstve apoštolského života.

Veriaci v Krista

Až donedávna sme boli naučení rozdeľovať Cirkev na duchovenstvo a veriácich, pričom pod duchovenstvom sme mysleli všetky stupne cirkevnej hierarchie a v istom zmysle aj rehoľníkov, kým názvom "veriaci" sme zvyčajne označovali laikov. Jednoduchý pohľad na toto rozdelenie mohol v menej informovanom pozorovateli vyvolať počudovanie, prečo sa na duchovenstvo nevzťahuje názov "veriaci".

Druhý vatikánsky koncil a po ňom aj nový kódex odstránil túto nedôslednosť. Všetkých členov Kristovej Cirkvi, tak laikov, ako aj klerikov a rehoľníkov, označuje biblickým názvom "Boží ľud" alebo - aplikované na novozákonný Boží ľud - "veriaci v Krista" /christifideles/, čo sa obyčajne zjednodušuje na slovo "veriaci". S tým súvisí aj obohatenie pojmu "veriaci", s ktorým sa stretáme v novom cirkevnom zákonníku.

Veriaci v Krista nie sú iba ľudia, ktorí boli kiptom pričlenení ku Kristovi, ale sú to aj ľudia, ktorí týmto pričlenením získali účasť na Kristovom kňazskom, prorockom a kráľovskom poslaní, pravda, každý sebe primeraným spôsobom /por. kánon 204/.

Naplno do Cirkvi patria tí veriaci, ktorí sa v jej viditeľnom spoločenstve spájajú s Kristom zväzami viery, sviatostí a cirkevného vedenia /205/. Táto definícia vylučuje pojem iba duchovnej, neviditeľnej Cirkvi, ktorý sa v istých kruhoch dostal do módy. Nový kódex rezervuje čestné miesto aj katechumenom. Kánon 206 o nich hovorí, že sú spojení s Cirkvou osobitným spôsobom, keď na podnet Ducha Sv. sa žiadajú do nej začleniť a spolu s ňou žijú životom viery, nádeje a lásky. Cirkev ich povzbudzuje k životu podľa evanjelia, privádza ich k posvätným obradom a umožňuje im účasť na rozličných dobrých veriáciach.

V časti o povinnostiach a právach veriáciach sa zdôrazňuje ich rovnosť v dôstojnosti a činnosti, ktorou každý sebe primeraným spôsobom spolupracuje na výstavbe Kristovho mystického tela /208/.

Všetci veriaci majú svojou činnosťou a životom prispieť k jednote a svätosti Cirkvi /209, 210/. Taktisto všetci majú spolupracovať na šírení evanjelia v celom svete /211/.

Spomedzi veriáciach kódex vyzdvihuje osobitne pastierov Cirkvi /sú to predovšetkým diecézni biskupi/, ktorí majú zodpovednosť za cirkevnú náuku a disciplínu, a preto treba rešpektovať ich rozhodnutia v týchto veciach. Veriaci zase majú právo žiadať od svojich pastierov duchovnú pomoc, najmä prostredníctvom Božieho slova a sviatostí. /212, 213/

Veriaci majú právo slobodne zakladať charitatívne, nábožné alebo apoštolské združenia; ale oficiálne ich nazývať katolíckymi môžu iba so súhlasom cirkevnej vrchnosti /215, 216/.

Všetci veriaci majú právo na plnšiu kresťanskú výchovu, ktorá by ich priviedla k ľudskej zrelosti, ako aj k poznaniu a prežívaniu tajomstva spásy /217/.

Tí, čo sa venujú posvätným vedom /dogmatickej a morálnej teológii, Sv. písmu, cirkev.právu.../, majú slobodu bádania vo svojom odbore, ale so zachovaním petričnej poslušnosti učiteľskému úradu Cirkvi /218/.

Nik nesmie obmedzovať slobodu veriáciach pri voľbe životného stavu /219/. To značí, že nik nesmie druhého nútiť do manželstva, ku kňazstvu alebo k rehoľnému životu.

Nik nesmie bez vážneho zákonitého dôvodu porušiť dobré meno ani súkromie druhého /220/.

Všetci veriaci sa môžu dožadovať svojich práv alebo ich brániť pomocou kompetentného cirkevného súdu /221/.

Veriaci majú povinnosť napomáhať Cierkev, jej služobníkov a chudobných /222/.

Vo všeobecnosti majú veriaci uplatňovať svoje práva s ohľadom na práva druhých a na všeobecné dobro Cirkvi. V sporných prípadoch má rozhodnúť cirkevná autorita /223/.

Laickí veriaci

Vyššie uvedené normy nového cirkevného práva sa vzťahujú na všetkých veriacych v Krista, teda aj na laikov v Cirkvi. No kódex na nich pamätá ešte ôsmimi osobitnými kánonmi /224-231/, v ktorých uvádza ich špecifické povinnosti a práva.

Tak sa im zdôrazňuje povinnosť šíriť evanjelium práve na tých miestach, kam sa dostanú iba oni. Takisto majú naplniť evanjeliovým duchom a príkladom kresťanského života svoje svetské povolanie /225/.

Manželia majú prispieť k vzrastu Božieho ľudu svojim manželstvom a rodinou. Rodičia sú povinní po kresťansky vychovávať deti /226/.

Pastieri Cirkvi môžu poveriť súcich laických veriacych vykonávaním rozličných cirkevných úradov a funkcií, najmä ako odborníkov a poradcov /228/.

Okrem primeraného náboženského vzdelania, ktoré potrebujú laickí veriaci pre svoj život a apoštolát, majú právo aj na univerzitné vzdelanie a akademické tituly v posvätných vedách. S cirkevným poverením môžu aj vyučovať posvätné vedy /229/.

230. kánon hovorí o možnostiach laických veriacych vykonávať liturgické funkcie. Ide predovšetkým o liturgickú službu lektora-predčitateľa a akolytu. Podľa kánona trvalo môžu byť touto službou poverení iba muži, a to podľa podmienok, ktoré určuje tá-ktorá biskupská konferencia. Na základe dočasného poverenia môžu byť lektorkami aj ženy. Ak to však vyžaduje potreba Cirkvi, pre nedostatok riadnych vysluhovateľov liturgie môžu laickí veriaci /muži aj ženy/ vykonávať službu slova /vysvetľovať Božie slovo, kázať/, viesť liturgické modlitby, udeľovať krst a podávať sv. prijímanie.

Laickí veriaci, ktorí trvale alebo dočasne vykonávajú špeciálne cirkevné služby, sú povinní získať si potrebnú formáciu. Z druhej strany zase majú právo na slušnú odmenu a na zákonité sociálne zabezpečenie. Toto právo sa však nevzťahuje na liturgické funkcie predčitateľa a akolytu /231/.

Kódex hovorí o všetkých veriacych a o laikoch osobitne ešte v oddiele, v ktorom stanoví podrobnejšie normy pre zakladanie a vedenie cirkevných združení /298-329/. Táto stať nadväzuje na všeobecné ustanovenia kánonov 215-216, ktoré sme už uviedli.

Cirkevná hierarchia

Niektorí sú nespokojní s tým, že nový zákonník neuviedol nijakú podstatnú zmenu v hierarchickom usporiadaní Cirkvi. To však ani nemohol, lebo tak ako Cierkev je božská ustanovizeň, božského pôvodu je aj jej hierarchické usporiadanie, ako to zdôrazňuje kánon 207.

Lenže v tom istom kánone vidno aj rozdiel medzi starším a novým ponímaním. Kým v starom kódexe sa prízvukovala podradenosť a nadradenosť rozličných hierarchických stupňov v Cirkvi /por. starý kánon 108 §2,3/, v novom sa hovorí o posvätnej službe. Jej nositeľia sa nazývajú klerici.

Podľa nového cirkevného poriadku klerikom sa stáva ten, čo prijal diakonské svätenie /266/. Okrem diakonov, ktorí sa pripravujú na kňazstvo, jestvujú aj trvalí, permanentní diakoni /por. kánony 236, 281, 3, 283 a i./.

Dalšie hierarchické stupne v Cirkvi tvoria kňazi a biskupi, medzi ktorými má osobitné a najvyššie postavenie rímsky biskup ako nástupca prvého apoštola Petra, Kristov zástupca a najvyšší pastier Cirkvi /330, 331/.

Nový zákonník začlenil do svojej skladby základné koncilové pojmy: o cirkevnej hierarchii a nové ustanovizne pokoncilovej obnovy. Tak hovorí o biskupskom kolégiu /336-341/, o celocirkevnej biskupskej synode /342-348/, o miestnych cirkvách /368-374/, o biskupských konferenciách /447-459/, o kňzaskej rade /495-502/, o pastoračnej rade /511-514/.

Dôležitým pojmom, o ktorom sa veľa diskutovalo na koncile i po ňom, je biskupská kolegialita a zástoj rímskeho pápeža v nej. Nový kódex hovorí o biskupskom kolégiu, že jeho členmi sú biskupi, a to na základe sviatostnej vysviacky a hierarchického spoločenstva s hlavou a ostatnými členmi kolégia. Hlavou kolégia je rímsky biskup - pápež. V biskupskom kolégiu nepretržite pokračuje apoštolský zbor, a to vždy so svojou hlavou a nikdy bez nej. Takto je biskupské kolégium nositeľom najvyššej a plnej moci vo všeobecnej Cirkvi /336/.

Ustanovizne Bohu zasväteného života

Starý cirkevný zákonník hovoril iba o rehoľníkoch /487-672/ s malým dodatkom o spoločenstvách, žijúcich komunitným životom bez rehoľných sľubov /673-681/. Nový kódex okrem rehoľných inštitútov /607-709/ berie do úvahy aj novšie ustanovizne Bohu zasväteného života, a to sekulárne inštitúty /710-730/ a spoločnosti apoštolského života /731-755/.

Všetky tieto formy Bohu zasväteného života majú spoločné to, že sú schválené patričnou cirkevnou vrchnosťou a ich členovia z lásky k Bohu a z túžby dokonalejšie nasledovať Krista, zachovávajú evanjeliové rady čistoty, chudoby a poslušnosti a osobitným spôsobom sa spájajú s Cirkvou, pre ktorú sú znamením a spolupracujú na jej výstavbe a na spáse sveta /573/.

Rehoľný inštitút je spoločnosť, v ktorej členovia skladajú verejné večné alebo časné sľuby a vedú spoločne bratský /sesterský/ život /607/.

Členovia sekulárnych inštitútov žijú evanjeliové rady vo svetском prostredí, ktoré sa usilujú usmerniť podľa Božích zákonov a posvätiť Bohu oddaným životom /710 nasl./.

V apoštolských spoločenstvách žijú členovia spoločným životom, ale bez sľubov. No niektoré z týchto spoločenstiev sa zaväzujú k zachovávaní evanjeliových rád /731 nasl./.

Učiteľská a posvätitel'ská úloha Cirkvi

Starší cirkevný zákonník bol v niektorých bodoch vecnejší a jasnejší ako nový. Ale bol pritom aj viac neosobný a predstavoval mnohé veci akoby oddelené od života. Preto aj učiteľský úrad a vysluhovanie sviatostí zaradoval medzi "veci", ktoré pomáhajú Cirkvi dosiahnuť jej cieľ /starý k.726/.

Nový zákonník vychádza viac z teologického a najmä z pastoračného hľadiska. Jeho definície sú preto niekedy zložitejšie, ale sú pritom bližšie životu a poslaniu Cirkvi. Preto vidí v učiteľskom úrade a sviatostiach nie tak veci, ktoré Cirkev vlastní a ktorými narába, aby dosiahla svoj cieľ, ale skôr historickú a životnú úlohu v službe Božieho kráľovstva a nesmrteľných duší.

Uvedieme si tu aspoň niektoré z hlavných zásad nového kódexu.

Učiteľská úloha Cirkvi

Kristus zveril poklad viery Cirkvi. Preto je úlohou Cirkvi zjavenú pravdu strážiť, hlbšie skúmať, verne ohlasovať a vysvetľovať. Je prirodzeným právom /"ius nativum"/ Cirkvi ohlasovať-sebe primeranými prostriedkami - všetkým národom evanjelium, a to neodvisle od akejkoľvek ľudskej moci.

Cirkvi patrí právo hlásať mravné zásady, a to aj sociálneho poriadku, a vyjadriť sa k akýmkoľvek ľudským problémom, ak to vyžadujú základné práva ľudskej osobnosti alebo spása duší /747/.

Nový kódex sa nevyhýba ani delikátnemu a často diskutovanému pojmu neomylnosti učiteľského úradu Cirkvi a uvádza tri jeho podoby.

Neomylný v učení je pápež, keď ako najvyšší pastier a učiteľ veriacich, ktorého úlohou je posilňovať bratov vo viere, vyhlasuje úradne ako záväznú nejakú náuku o viere alebo mravoch /749 §1/.

Neomylný je aj biskupský zbor /kolégium/, keď na všeobecnom cirkevnom sneme /koncile/ vyhlasuje nejakú náuku o viere alebo mravoch ako záväznú pre celú Cirkev. Túto neomylnosť majú biskupi aj mimo koncilu, keď spojení navzájom a s Petrovým nástupcom sa zhodujú v nejakej otázke viery a mravov a predkladajú ju ako záväznú /§2/.

Veriaci však majú prijať aj ostatnú náuku o viere a mravoch, ktorú im v rámci svojho učiteľského poslania predkladá pápež, biskupský zbor alebo aj jednotliví biskupi či biskupské konferencie, ak sú /t.j. biskupi/ spojení so svojou hlavou a s ostatnými členmi biskupského zboru /752,753/.

Kódex na jednej strane prizvukuje povinnosť a právo všetkých ľudí hľadať pravdu o Bohu a Cirkvi, no na druhej súhlasne s koncilovým učením zakazuje nútiť niekoho na prijatie katolíckej viery proti jeho svedomiu /748/.

Podporovať a usmerňovať ekumenické hnutie, ktorého cieľom je zjednotenie kresťanov, je predovšetkým úlohou biskupského zboru a Apoštolskej stolice. Jednotliví biskupi a biskupské konferencie majú tiež napomáhať ekumenizmus a v zhode s predpismi najvyššej cirkevnej autority majú vydávať smernice na jeho praktické uskutočňovanie vo svojich podmienkach /755/.

V posledných rokoch sa častejšie vyskytovali nejasnosti v otázke, kto má právo kázať.

Nový zákonník venuje tejto otázke kánony 756-772. Podľa nich riadnymi vysluhovateľmi Božieho slova sú: pápež, biskupi, kňazi a diakoni. Môžu však kázať aj laickí veriaci, ak je to potrebné

alebo užitočné. Bližšie podmienky určuje biskupská konferencia /759, 766/. Výnimku tvorí homília, ktorá je súčasťou liturgie a v ktorej sa z biblických textov vysvetľujú tajomstvá viery a normy kresťanského života. Homília je rezervovaná kňazom a diakonom /767&1/.

Katechéza a náboženská výchova

V oddiele o misionárskej činnosti Cirkvi /781-792/ kódex vychádza z koncilovej nauky, podľa ktorej celá Cirkev je misionárska, a preto sa každý veriaci dľa svojich možností má zúčastniť na misionárskom diele Cirkvi /731/.

Veľmi vážnou zložkou učiteľskej úlohy Cirkvi je katechéza. Kódex prízvukuje, že katechizácia je úlohou všetkých členov Cirkvi. Pravda, každý sa má na nej zúčastňovať seba primeraným spôsobom a podľa smerníc cirkevnej autority. Pri katechizácii detí majú zvlášť vážnu úlohu rodičia a ich zastupcovia /774/.

Popri všeobecnej povinnosti a práve vychovávať deti majú katolícki rodičia zodpovednosť aj za ich správnu katolícku výchovu. Preto si majú voliť prostriedky a školy, ktoré deťom zaručia takúto výchovu /793/. Ak túto možnosť nemajú, musia sa postarať o katolícku výchovu svojich detí mimo školy /793/.

Za katolícku výchovu, za vyučovanie, za úroveň katolíckych škôl a osobitne za úroveň učiteľov náboženstva je zodpovedný miestny biskup /804, 805/.

Spoločenské komunikatívne prostriedky, najmä knihy

V poslednom období Cirkev upustila od cenzúrnej disciplíny pri vydávaní publikácií, najmä kníh. No predsa si uvedomuje zodpovednosť, ktorú má v tejto veci voči veriacim. Preto zaradila aj do nového kódexu niekoľko smerníc /822-832/, ktorými sa majú riadiť tak duchovní pastieri ako aj ostatní veriaci.

Duchovní pastieri majú viesť veriacich k tomu, aby oživilí komunikatívne prostriedky dobrým ľudským a kresťanským duchom /822 §2/.

Okrem toho majú pastieri Cirkvi bdieť nad tým, aby viera a mravy veriacich neutrpeli škodu rozličnými spismi alebo činnosťou iných komunikatívnych prostriedkov. Preto majú právo posúdiť pred vydaním spisy veriacich, ktoré sú venované otázkam viery a mravov /823/.

Predbežné schválenie patričnej cirkevnej vrchnosti /apoštol. stolice, biskup. konferencie alebo diecézneho biskupa/ sa vyžaduje pri vydávaní a prekladoch Sv. písma, liturgických príručiek /825-827/.

Posvätiťská úloha Cirkvi

Aj táto časť kódexu /834-1253/ je silno poznačená koncilovou teológiou a pastoračnou starostlivosťou.

V úvodnom kánone sa poznamenáva, že Cirkev spĺňa posvätiťskú úlohu zvlášť prostredníctvom liturgie, ktorá je uskutočňovaním Kristovej kňazskej úlohy /834/.

Vykonávateľmi posvätiťskej úlohy Cirkvi sú biskupi, kňazi a diakoni. Patričnú úlohu v nej majú aj ostatní veriaci, a to najmä činnou účasťou na slávení Eucharistie, kresťanským uskutočňova-

ním manželstva kresťanskou výchovou detí /835/.

Ďalšími prostriedkami posvätiťskej úlohy Cirkvi sú modlitby, skutky pokánia a kresťanská dobročinnosť /839/.

Sviatosti

Najvyšším liturgickým úkonom je vysluhovanie sviatostí.

Sviatosti Nového zákona, ustanovené Kristom a zverené Cirkvi, sú ako úkony Krista a Cirkvi znameniami a prostriedkami, ktorými sa vyjadruje a posilňuje viera, vzdáva sa úcta Bohu a uskutočňuje sa posvätenie veriacich /840/.

Krst je prvá sviatosť. Bez krstu nemožno platne prijať iné sviatosti. Sviatosti krstu, birmovania a Eucharistie tak navzájom súvisia, že sa vyžadujú k plnému uvedeniu do kresťanského života /842/.

Pre naše obdobie, v ktorom sa miešajú ľudia rozličných kresťanských vyznaní a mnohí v emigrácii, vo väzení alebo vyhnanstve nemajú prístup k svojmu kňazovi, sú dôležité ustanovenia 844. kánona, ktoré tu uvádzame skrátené:

§1. Katolícki vysluhovatelia sviatostí môžu tieto udeľovať v normálnych okolnostiach iba katolíckym veriacim.

§2. Niekedy je katolíckym veriacim fyzicky alebo morálne nemožné dostať sa do styku s katolíckym kňazom. V takom prípade, keďkoľvek to vyžaduje potreba alebo ozejstný duchovný úžitok a nehrozí nebezpečenstvo omylu alebo ľahostajnosti, katolícky veriaci môže prijať sviatosti pokánia, Eucharistie a pomazania chorých od kňaza takej nekatolíckej cirkvi, v ktorej sú platné tieto sviatosti. /To sa vzťahuje preloženým na pravoslávnu cirkev/.

§3. Podobne katolícki kňazi môžu udeľovať sviatosti pokánia, Eucharistie a pomazania chorých členom oddelených východných cirkví /alebo iným im podobným/, ak o to sami požiadajú a sú vhodne disponovaní.

§4. V nebezpečenstve smrti /alebo podľa úsudku diecézneho biskupa či biskupskej konferencie aj v iných vážnych prípadoch/ môže katolícky kňaz udeliť uvedené sviatosti aj iným nekatolíckym kresťanom, ak nemajú prístup k svojmu duchovnému, sami požiadajú o udelenie sviatostí, prejavia ohľadom týchto sviatostí takú vieru, akú má katolícka Cirkev a sú vhodne disponovaní.

§5. Pre prípady uvedené v §§ 2, 3 a 4 nemajú biskupi vydávať všeobecné smernice bez dohody s predstaviteľmi nekatolíckych kresťanov, ktorých sa to týka.

Kánony 849-1165 hovoria konkrétnejšie o jednotlivých sviatostiach. Uvádzame z nich aspoň niektoré, čo majú väčší praktický dosah.

Krst

Riadnym vysluhovateľom krstu je biskup, kňaz a diakon. V ich neprítomnosti môže krstiť katechéta alebo iný poverený veriaci. No v prípade nutnosti /napr. nebezpečenstvo smrti/ môže krstiť každý človek. Žiada sa však od neho patričný úmysel. Duchovní pastieri, najmä farári, sa majú postarať o to, aby veriaci vedeli správne krstiť /361/.

Aby mohol byť pokrstený dospelý, vyžaduje sa, aby prejavil

vôľu prijať krst, aby bol poučený o pravdách viery a kresťanských povinnostiach a aby v čase prípravy na krst /katechumenate/ žil dobrým kresťanským životom. Tiež má pred prijatím krstu vzbudiť ľútosť nad minulými hriechmi /365/1/.

Ak sa dospelý človek nachádza v nebezpečenstve smrti, možno ho pokrstiť, ak pozná aspoň niektoré zo základných pravd viery, ak prejaví nejakým spôsobom úmysel prijať krst a ak sľúbi, že bude zachovávať kresťanské prikázania /12/.

K dovolenému krstu dieťaťa sa žiada:

aby aspoň jeden z rodičov alebo ich zákonných zástupcov súhlasil; aby bola oprávnená nádej, že dieťa bude vychovávané pokatoľicky; v opačnom prípade treba krst odložiť s patričným vysvetlením rodičom.

V nebezpečenstve smrti možno dieťa pokrstiť aj bez súhlasu rodičov, či už sú katolíci alebo nie /368/.

Eucharistia

Slávenie Eucharistie je úkonom samého Krista a Cirkvi, v ktorom sa Kristus, prítomný pod spôsobmi chleba a vína, prostredníctvom kňaza obetuje Bohu Otcovi a dáva sa veriacim, zhromaždeným na jeho obeť, ako duchovný pokrm. K sláveniu Eucharistie prispievajú všetci prítomní, každý sebe primeraným spôsobom, pod vedením biskupa alebo kňaza /899/.

K prvému svätému prijímaniu majú pristúpiť deti po dosiahnutí užívania rozumu, po náležitej príprave a po spovedi. V nebezpečenstve smrti sa môže /menším/ deťom dať sv. prijímanie, keď odlišujú Kristovo telo od obyčajného pokrmu a môžu ho úctivo prijať /913/.

Každý veriaci je po prvom sv. prijímaní povinný každý rok aspoň raz pristúpiť k sv. prijímaniu. a to, nakoľko len možno, vo veľkonočnom čase /920/.

Sviatosť pokánia /zmierenia/

Je známe, ako sa v posledných rokoch niektorí veriaci pod rozličnými zámienkami vyhýbajú individuálnej spovedi a zaujímajú sa o všeobecné rozhrešenie. Nový kódex nezmenšuje závažnosť individuálnej spovede a určuje podmienky všeobecného rozhrešenia.

Individuálna a úplná spoveď s rozhrešením je jediný riadny spôsob, ktorým sa veriaci, vedomý si ťažkého hriechu, zmieruje s Bohom a s Cirkvou /960/.

Spoločné rozhrešenie viacerým kajúcnikom bez predchádzajúcej individuálnej spovede možno udeliť iba vtedy, ak:

1. hrozí nebezpečenstvo smrti a nie je čas na individuálne spovedanie;
2. jestvuje vážna potreba, totiž, ak kňazi nestačia vyspovedať v primeranom čase prítomné množstvo veriacich, a tí by bez vlastnej viny museli dlho ostať bez sviatosťnej milosti a bez sv. prijímania.

Miestny biskup /s uvedením kritérií biskupskej konferencie/ má rozhodnúť, či niektoré podmienky v jeho diecéze zodpovedajú druhému uvedenému prípadu /961/.

Aby jednotlivý veriaci získal potrebný úžitok zo spoločného rozhrešenia, má byť nielen vhodne disponovaný, ale má si predsa-
vziať, že sa čo najskôr pri vhodnej príležitosti individuálne vy-
svedá aspoň z ťažkých hriechov /962,963/.

Vítanou pastoračnou novosťou je ustanovenie, podľa ktorého
kňazi, čo majú od svojho biskupa riadne dovolenie spovedať, môžu
platne spovedať hocikde na svete. Nemohli by spovedať iba tam, kde
by im to miestny biskup výslovne zakázal /967 § 2,974a2/.

Kajúcnikov, ktorí sú v nebezpečenstve smrti, môže platne a
dovolené rozhrešiť od akýchkoľvek hriechov a cirkevných trestov
hociktorý kňaz, a to aj keď nemá dovolenie spovedať a aj keď je
tam prítomný kňaz, ktorý má také dovolenie /976/.

Okrem spomenutého prípadu nebezpečenstva smrti nemôže nijaký
kňaz rozhrešiť /ak sa taký prípad vyskytne/ svojho spoločníka
v hriechu proti 6. prikazaniu /977/.

Kňaz nesmie nijakým spôsobom ani pre nijaký dôvod porušiť
spovedné tajomstvo. Zachovať tajomstvo je povinný aj prípadný tl-
močník pri spovedi, ako aj všetci, čo sa nejakým spôsobom dozvede-
li o hriechoch zo spovede /983/.

Každý veriaci po dosiahnutí užívania rozumu je povinný aspoň
raz do roka sa vyspovedať z ťažkých hriechov /989/.

Pomazanie chorých

možno udeliť každému veriacemu, ktorému po dosiahnutí uživa-
nia rozumu začalo hroziť nebezpečenstvo smrti pre vážnu chorobu
alebo pre pokročilý vek /1004/.

V pochybnosti, či patričný chorý dosiahol užívanie rozumu a-
lebo či je vážne chorý alebo či už zomrel, treba udeliť túto svia-
tosť /1005/.

Pomazanie chorých sa nemá udeliť tým, čo zatato zotrávajú
v zjavnom ťažkom hriechu /1007/.

Kňazstvo /sviatosť vysviacky/

Podľa starej slovenskej terminológie sme šiestu sviatosť na-
zývali sviatosťou kňazstva. Tento názov však celkom nezodpovedá
staronovému latinskému názvu "sacramentum ordinis", ktorý zahrňu-
je tri stupne: diakonát, kňazstvo a biskupská hodnosť /1009/. Pre-
to niektorí namiesto názvu "sviatosť kňazstva" používajú názov
"sviatosť vysviacky", čím sa myslí diakonská, kňazská a biskupská
vysviacka.

Takéto vysviacky môže udeľovať iba vysvätený biskup /1012/.

Kánon 1024 potvrdzuje odveklú cirkevnú tradíciu, podľa ktorej
vysvätený môže byť iba muž.

Zakonník určuje aj najnižšie hranice pre svätenia. Kňazské
svätenie možno prijať až po dosiahnutí 25. roku /1031a1/.

Pri trvalom diakonáte sa rozlišuje: slobodný muž sa môže stať
trvalým diakonom už vo veku 25 rokov, kým ženatého možno vysvätiť
za diakona až po dosiahnutí 35. roku, a to iba so súhlasom manžel-
ky /1031a2/.

Manželstvo

Kódex definuje manželstvo ako zmluvu, ktorou muž a žena navzájom uzatvárajú trvalé životné spoločenstvo, ktoré je svojou povahou zamerané na dobro manželov a na zrodenie a výchovu detí. Kristus povýšil manželstvo na sviatosť /1055/.

Zákonník znovu potvrdil tradičné učenie Cirkvi o jednote a nerozlučiteľnosti manželstva /1056/.

Aby sa predišlo ľahkomyselnému uzatváraniu manželstiev a ich vážnym ťažkostiam, kódex žiada primeranú výchovu mladých, dôkladnú prípravu snúbencov pred sobášom a pomoc manželom po jeho uzavretí. Duchovní pastieri tu majú spolupracovať s celým miestnym cirkevným spoločenstvom a s odborníkmi /1063, 1064/.

Všetci veriaci sú povinní upozorniť farára alebo diecézneho biskupa na prekážky, ktoré nedovoľujú uzavrieť pripravované manželstvo /1069/.

Oproti minulému kódexu sa zjednodušila stať o manželských prekážkach. Nový zákonník už nehovorí o prekážke duchovného príbuzenstva a o tzv. zakazujúcich prekážkach /"impedimenta impediencia"/. Ostáva iba skupina tzv. rozlučujúcich prekážok /"impedimenta dirimentia"/, ktoré nedovolia uzavrieť platné cirkevné manželstvo bez osobitného cirkevného dišpenzu /1073-1094/.

Od niektorých prekážok môže dišpenzovať iba Apoštolská stolička. Podľa kánona 1073 takéto prekážky sa vzťahujú na osoby, ktoré prijali /diakonskú, kňazskú, biskupskú/ vysviacku alebo zložili verejné večné rehoľné sľuby /por. 1087, 1088/, ako aj na tých, čo v snahe dosiahnuť nové manželstvo zabili alebo priamo spolupracovali na zabití predchádzajúceho manželského partnera /por. 1090/.

Podľa § 3 toho istého kánona sa nikdy nemá udeľovať dišpenza od prekážky pokrvného príbuzenstva v priamej línii /starý otec, otec, syn, vnuk... a podobne stará matka, matka atď/ alebo v druhom stupni bočnej línie /bratanci, sesternice/.

Z ďalších prekážok možno uviesť aspoň nízky vek. Na uzavretie manželstva sa vyžaduje u chlapcov dovršený šestnásť rok a u dievčat štrnásť rok. Biskupská konferencia však môže podľa svojho uváženia určiť na svojom území vyššiu vekovú hranicu /1083/.

V stati o manželskom súhlase /1095-1107/ úvodný kánon hovorí o tých, čo nie sú schopní dať zodpovedný manželský súhlas, a preto nie sú schopní uzavrieť manželstvo. Sú to tí:

1. čo nie sú spôsobilí dostatočne používať rozum;
2. čo majú vážne nedostatky v posudzovaní manželských práv a úloh;
3. čo pre psychické príčiny nie sú schopní prevziať základné manželské povinnosti.

K uzavretiu miešaných manželstiev treba súhlas diecézneho biskupa. Zákonník žiada splniť tieto podmienky /1125/:

1. katolícka stránka vyhlási, že sa chce vyvarovať nebezpečenstvu odpadu od viery a úprimne sľúbi, že urobí všetko, čo je v jej silách, aby deti boli pokrstené a vychované po katolícky;
2. nekatolícku stránku treba zavčasu upozorniť na sľuby a zväzky katolíckej stránky;
3. obidve stránky treba poučiť o hlavných cieľoch a vlastnostiach manželstva, ktoré nesmie ani jeden zo snúbencov vylúčiť.

V poslednom období, najmä po umožnení rozvodu občianskym zákonom, mnohí sa dožadovali uvoľnenia cirkevnej disciplíny

v tomto bode. Ale nový kódex jasne vyhlasuje, že platné a /sexuálnym spolužitím/ završené manželstvo nemožno rozlúčiť nijakou ľudskou alebo inou príčinou okrem smrti /1141/.

Nezavršené manželstvo môže z vážneho dôvodu rozlúčiť pápež /1142/.

Prirodzene, v manželstve sa môžu vyskytnúť ťažkosti, ktoré v istých prípadoch veľmi sťažujú spolužitie, alebo časom vzniknú pochybnosti o platnosti uzavretého manželstva. Vo všetkých takýchto prípadoch sa treba obrátiť na patričnú cirkevnú vrchnosť /obyčajne prostredníctvom miestneho farára/, ktorá má podrobnejšie úpravy na riešenie rozličných prípadov.

* * *

Okrem sviatostí sú v Cirkvi aj iné úkony Božieho kultu, ako je svätenie nedele a sviatkov, skutky pokánia a kresťanský pohreb. Uvedieme tu niektoré ustanovenia kodexu, čo majú väčšie uplatnenie v praktickom živote.

V nedele a zasvätené sviatky

sa majú veriaci zúčastniť na sv. omši a majú sa zdržať takých prác a podujatí, ktoré prekážajú bohoslužbe, radostnému ovzdušiu Pánovho dňa a potrebnému uvoľneniu tela i ducha /1247/.

Príkaz účasti na sv. omši splní ten, čo sa na nej zúčastní vo sviatočný deň alebo večer predtým, a to v ktoromkoľvek katolíckom obrade /1248/.

Čas pokánia v Cirkvi

sú všetky piatky a 40-dňové pôstne obdobie pred Veľkou nocou /1250/.

Zdržovanie sa mäsa alebo iného pokrmu podľa rozhodnutia biskupskej konferencie treba zachovať vo všetky piatky, ak na ne nepripadne sviatok; okrem zdržania sa mäsa treba zachovať aj pôst na Popolcovú stredu a na Veľký piatok /1251/.

Príkaz zdržiavať sa mäsa sa vzťahuje na tých, čo dvŕšili štrnásť rok; príkaz pôstu zaväzuje tých, čo dosiahli osemnásť rok, a to do začatého šesťdesiateho roku /1252/.

Biskupská konferencia môže bližšie určiť spôsob zachovania pôstu a zdržania sa mäsitých pokrmov, ako aj ich môže nahradiť inými prejavmi pokánia, najmä skutkami dobročinnosti a kresťanskej lásky /1253/.

Kresťanský pohreb

treba podľa možnosti poskytnúť všetkým veriacim /1176/.

Možno ho však odoprieť /ak neprejavili pred smrťou známky pokánia/:

1. verejne známym odpadlíkom, bludárom a rozkoľníkom;
2. tým, čo sa žiadali spáliť z dôvodov, protiviacich sa kresťanskej viere;
3. verejným hriešnikom, ktorých by nebolo možné po kresťansky pochovať bez všeobecného pohoršenia veriacich.

V prípade pochybnosti má o poskytnutí kresťanského pohrebu rozhodnúť miestny biskup /1184/.

x x x

Posledné tri "knihy" /časti/ nového cirkevného zákonníka obsahujú ustanovenia o cirkevných časných dobrách /1254-1310/, o sankciách /1311-1399/ a právnych procesoch /1400-1752/. Všetky tri sú oproti starému kódexu silno skrátené. Keďže obsahujú väčšinou právne normy, ktoré sa týkajú viac odborníkov a úradných cirkevných predstaviteľov, tu sa s nimi nemienime zapodievať. Iba z časti o sankciách uvádzame jednoduchý zoznam prípadov, ktoré majú za následok cirkevné tresty "latae sententiae", to znamená také, do ktorých upadne niekto už tým samým, že sa dopustí istého činu.

Cirkevné tresty "latae sententiae" sú stanovené za:

- odpadnutie od viery, herézu alebo rozkol /1364/;
- úmyselné zneuctenie eucharistických spôsobov /1367/;
- fyzické násilie proti pápežovi /1370 § 1/;
- fyzické násilie proti biskupovi /1370 § 2/;
- rozkŕešenie spoluvinníka proti 6. prik. /okrem nebezpečenstva smrti: 1378§1; 977/;
- nezákonné slúženie sv. omše /bez kňazskej vysviacky/ ako aj spovedanie a rozhrešovanie bez právomoci /1378§2/;
- vysvätenie biskupa bez pápežského poverenia /1382/;
- nezákonné udelenie kňazskej vysviacky /1383/;
- porušenie spovedného tajomstva /1383§1/;
- falošné obvinenie spovedníka zo zneužívania spovede /1390/;
- manželstvo klerika /1394§2/;
- manželstvo rehoľníka s väčnými sľubmi /1394§2/;
- umelý potrat /1394/;

x x x

Ako sme už spomenuli, nový - alebo skôr obnovený - cirkevný zákonník vychádza z Druhého vatikánskeho koncilu a v istom zmysle je jeho dovršením. Zakončuje obdobie pokoncilových experimentov a hľadania nových riešení. To, že nový kódex neuspokojuje "pokrokových" a "konzervatívnych" extrémistov, nie je jeho chybou, ale skôr dobrým znakom. Znakom toho, že kódex nie je excentrický, ale patrične vyvážený. Už aj preto, lebo za ním stojí nielen koncilová teológia, ale aj dvetisícročná skúsenosť Cirkvi a úprímná starostlivosť jej najvyššieho pastiera.

CHARTA RODINNÉHO PRÁVA

Svätá Stolica všetkým osobám, inštitúciám a autoritám, ktoré sa zaoberajú poslaním rodiny v dnešnom svete.

Charta rodinného práva vychádza z prosby biskupskej synody, ktorá sa konala v r. 1980 na tému Úloha kresťanskej rodiny v modernom svete. Pápež Ján Pavol II. sa pripojil k tomuto želaniu synody vo svojom apoštolskom liste Familiaris consortio a poveril Svätú Stolicu, aby vypracovala Chartu rodinných práv a aby ju potom predložili príslušným úradom a autoritám.

Je dôležité správne pochopiť povahu a štýl tejto charty. Dokument nepodáva dogmatiku a morálnu teológiu o manželstve a rodine, hoci cirkevný náhľad vychádza z tejto oblasti. Nie je to ani kódex správania pre osoby a inštitúcie, ktoré sa takými otázkami zaoberajú. Charta sa tiež líši od púhych vysvetlení teoretických princípov so vzťahom na rodinu. Jej úmyslom je skôr predložiť

dnešnému človek - či je kresťanom alebo nie - podľa možnosti úplný a usporiadaný súhrn základných práv, ktoré sú spojené s oným prirodzeným a univerzálnym spoločenstvom, ako ho predstavuje rodina.

Práva ohlasované v tejto charte sú obsiahnuté v svedomí človeka a v spoločných hodnotách celého ľudstva. V nej svetlom božieho zjavenia daný kresťanský pohľad osvecuje prirodzenú skutočnosť rodiny. Konečne tieto práva vyrastajú z toho zákona, ktoré Stvoriteľ vpísal do srdca každého človeka. Je to výzva spoločnosti, aby tieto práva rešpektovala v celom rozsahu, chránila ich pred každým narušením a aby ich podporovala.

Práva, ktoré sa tu predkladajú, treba chápať v špecifickom zmysle charty. V niektorých prípadoch poukazujú na právne, právne spojené normy; v iných prípadoch obsahujú základné požiadavky a princípy pre zodpovedajúce konkretizovanie v zákonníku a pre vývoj rodinnej politiky. V každom prípade sú prorockou výzvou pre dobro rodiny, ktorú treba rešpektovať a chrániť pred protiprávnym zásahom.

Skoro všetky tieto práva sú už obsiahnuté v iných dokumentoch Cirkvi a medzinárodných spoločenstiev. Predložená charta sa usiluje ďalej ich rozvíjať, jasnejšie definovať a predložiť v zhrnutej, usporiadanej a systematickej forme. K textu sú pripojené údaje o "prameňoch a príbuzných miestach", z ktorých sú vyňaté niektoré formulácie.

Charta rodinných práv sa teraz predloží Svätej Stolicy, centrálnemu a najvyššiemu vedúcemu orgánu katolíckej Cirkvi. V tomto dokument sú zhodnotené početné poznámky a myšlienky, ktoré prišli v odpovediach širokého konzultovania biskupských konferencií, ako aj od príslušných odborníkov z rozličných kultúrnych oblastí.

Charta sa obracia hlavne na vlády. Tým, že charta oživuje spoločné vedomie o podstatných právach rodiny k dobru celej spoločnosti, ponúka všetkým, ktorí nesú zodpovednosť za spoločné dobro, model a podklad na vypracovanie zodpovedajúceho zákonníka a rodinnej politiky, ako aj príručku pre konkrétny program a akcie.

Súčasne predkladá Svätá Stolica tento dokument s plnou dôverou nadštátnym medzinárodným organizáciám, ktoré majú kompetenciu a starosť o obranu a podporu ľudských práv a ktoré smú prehliadnúť alebo pripustiť porušovanie základných práv.

Charta sa obracia prirodzene aj na samotné rodiny. Chcela by medzi rodinami znova posilniť vedomie o nenahraditeľnej úlohe a postavení rodiny; chce povzbudiť rodiny k tomu, aby sa spolčovali na obranu a podporu svojich práv; povzbudzuje rodiny, aby si tak plnili svoje úlohy, aby bola ocenená a uznaná úloha rodín v dnešnom svete.

Nakoniec sa charta obracia na všetkých mužov a ženy, aby sa všetkými silami pričínili o chránenie práva rodiny a aby sa posilnila inštitúcia rodiny k dobru dnešného a budúceho ľudstva.

Predložením tejto charty, ktorú si želali zástupcovia biskupov celého sveta, pripája Sv. Stolica osobitný apel na všetkých členov a inštitúcie Cirkvi, ktorá jasne ohlasuje presvedčenie o nenahraditeľnej úlohe rodiny a dbá na to, aby rodiny a rodičia dostali potrebnú podporu a povzbudenie, na vyplnenie úlohy, ktorú dostali od Boha.

preambula .

Vo vedomí, že

- A. práva osoby, dokonca keď sú formulované ako práva jednotlivca, majú základnú sociálnu dimenziu, ktorá nájde svoj prirodzený a životný výraz v rodine;
- B. rodina má svoj základ v manželstve, ktoré je vnútorným spoločenstvom vo vzajomnom dopĺňaní muža a ženy; vzniká slobodným právazatým a verejným ohlásením nerozlučného manželského zväzku a je otvorené pre ďalšie odovzdávanie života;
- C. manželstvo je prirodzená inštitúcia, ktorej jedine je zverená úloha na odovzdávanie života;
- D. rodina, prirodzené spoločenstvo, vzniká pred štátom a pred každým iným spoločenstvom a zo seba samého vlastní práva, ktoré sú nezameniteľné;
- E. rodina, ktorá je oveľa viac ako púha právna, sociálna a ekonomická jednotka, vytvára spoločenstvo lásky a solidarity, ktoré je jedinečným spôsobom vhodné, aby si osvojilo a ďalej odovzdalo kultúrne, etické, sociálne, duchovné a náboženské hodnoty, ktoré sú podstatné pre rozvoj a napredovanie svojich jednotlivých členov a celého spoločenstva;
- F. rodina je miestom, kde sa stretávajú rozličné generácie navzájom si pomáhajúce k vzrastu ľudskej múdrosti a spájajúce práva jednotlivca s inými požiadavkami spoločenského života;
- G. rodina a spoločnosť, ktoré sú navzájom spojené životným a organickým spôsobom, majú pri obrane a podpore dobra ľudstva a každej jednotlivcej osoby doplňovaciu funkciu;
- H. skúsenosť rozličných kultúr v priebehu dejín ukázala, že spoločnosť musí uznávať a obraňovať inštitúciu rodiny;
- I. spoločnosť a predovšetkým štát a medzinárodné inštitúcie majú chrániť rodinu politickými, ekonomickými, sociálnymi a právnymi smernicami zacielenými tak na posilnenie jednoty a pevnosti rodiny, aby mohla splniť svoju osobitnú funkciu;
- J. práva, ktoré zabezpečujú základné potreby, blaho a hodnoty rodiny, hoci v jednotlivých prípadoch sa tak deje vo vzrastajúcej miere, sa často nerešpektujú a nie zriedka ich podkopávajú práve zákony, inštitúcie a spoločensko-hospodárske programy;
- K. mnohé rodiny sú prinútené žiť v chudobných pomeroch, ktoré im prekážajú splniť ich úlohy a dôstojnosť;
- L. katolícka Cirkev v poznaní, že dobro osoby, spoločnosti a Cirkvi sa dosiahne len prostredníctvom rodiny, pokladala vždy za časť svojho poslania všetkým ľuďom ohlasovať Boží plán, ako je určený pre manželstvo a rodinu do ľudskej prirodzenosti a tieto obidve inštitúcie podporuje a chráni pred všetkými, ktorí ich napádajú;
- M. biskupská synoda r. 1980 dôrazne odporúčala vypracovať chartu rodinných práv a sprostredkovať ju patričným miestam; teraz Svätá Stolica podľa požiadavky rady biskupských konferencií predkladá túto

a naliehavo prosí všetky štáty a medzinárodné organizácie, všetky zainteresované inštitúcie a osoby, aby podporili rešpektovanie týchto práv a ich skutočné uznanie a praktizovanie.

článok 1

Všetky osoby majú právo slobodne si zvoliť svoj stav a tak sa alebo oženiť /vydať/ a založiť si rodinu alebo zostať slobodnými. a/ každý muž a každá žena, ktorí dosiahli vek vhodný na sobáš a majú potrebné vlastnosti, majú právo bez akejkoľvek diskriminácie sa sobášiť a založiť si rodinu; zákonné obmedzenia na realizovanie tohto práva, či natrvalo a či na obmedzený čas, môžu sa uviesť len vtedy, keď si to vyžadujú ťažké a objektívne požiadavky inštitúcie manželstva a ich sociálny a verejný význam; také obmedzenie musia pritom v každom prípade rešpektovať dôstojnosť a základné práva osoby,

b/ tí, ktorí sa chcú sobášiť a založiť si rodinu, majú právo, aby im spoločnosť poskytla morálne, výchovné, sociálne a hospodárske podmienky, ktoré im umožnia realizovať ich právo na sobáš vo všetkej zrelosti a zodpovednosti.

c/ štát si musí vysoko vážiť hodnotu manželstva ako inštitúcie; situáciu nezobášaných párov nwsmie porovnávať s platne uzavretými manželstvami.

článok 2

Manželstvo sa môže uzavrieť len na základe slobodného a plného súhlasu snúbencov vyjadreného patričnou formou.

a/ pri všetkom potrebnom rešpekte pred tradičnou úlohou rodín v jednotlivých kultúrach, ktoré usmerňujú deti pri ich rozhodnutí, musí sa predsa vyhnúť každému tlaku, ktorý by obmedzoval voľbu určitej osoby za manželského partnera,

b/ budúci manželia majú právo na náboženskú slobodu. Preto treba pokladať za porušenie práva, keď sa kladie podmienka, aby niekto pri uzavretí manželstva musel poprieť alebo vyznať vieru, ak sa to protíví jeho svedomiu,

c/ manželia majú v rámci prirodzeného dopĺňania sa, ktoré vzniká medzi mužom a ženou, tú istú dôstojnosť a rovnaké práva vzhľadom na manželstvo.

článok 3

Manželia majú neodcudziteľné právo založiť si rodinu a po časovom odstupe sa rozhodnúť o počte svojich detí; pritom musia plne vziať do úvahy záväzky voči sebe samým, voči už narodeným deťom, voči rodine a voči spoločnosti, a to v správnej hierarchii hodnôt a v zhode s objektívnym morálnym poriadkom, s vylúčením zabraňovania počatia, sterilizácie a potratu,

a/ aktivita verejných autorít a súkromných organizácií, ktoré sa nejakým spôsobom pokúšajú obmedziť slobodu manželských párov v rozhodnutí o počte svojich detí, predstavujú ťažké narušenie ľudskej dôstojnosti a spravodlivosti,

b/ v medzinárodných vzťahoch nesmie sa viazať hospodárska pomoc pre rozvoj národov na prijatie programov so zabraňovaním počatia, sterilizáciou a potratmi,

c/ rodina má právo na podporu od spoločnosti pri narodení a výchove detí. Tie manželské páry, ktoré majú veľké rodiny, majú právo na primeranú pomoc a neslobodno ich vystaviť nijakej diskriminácii.

článok 4

Ľudský život treba absolútne rešpektovať a chrániť od okamihu počatia.

a/ potrat je priame narušenie základného práva človeka na život,
b/ úcta pred dôstojnosťou človeka vylučuje všetky experimentálne manipulácie a znehodnocovania ľudskeho embrya,

c/ všetky zásahy do genetického dedičstva ľudskej osoby, ktoré nie sú zamerané na nápravu anomálií, predstavujú narušenie práva na telesnú celistvosť a protirečia dobru rodiny,

d/ deti majú pred a po narodení právo na osobitnú ochranu a pomoc, akú im preukazuje matka počas ťarchavosti a za primeranú dobu po narodení,

e/ všetky deti, či už narodené v manželstve, či mimo manželstva, majú rovnaké právo na sociálnu ochranu ich plného osobného rozvoja,

f/ sirotky alebo deti, ktorým chýba pomoc rodičov alebo rodičov-pestúnov, musia dostať zo strany spoločnosti osobitnú ochranu. Vzhľadom na pestúnsky pomer alebo na adoptovanie sa musí štát postarať o zákonník, ktorý by vhodným rodinám uľahčil prijať do svojich domácností deti potrebujúce trvalú alebo dočasnú pomoc a súčasne rešpektujúce prirodzené práva rodičov,

g/ postihnuté deti majú právo nájsť doma a v škole vhodnú atmosféru pre svoj rozvoj.

článok 5

Pretože rodičia darovali život svojim deťom, majú pôvodné, prvé a nenahraditeľné právo ich vychovávať; preto sa musia rešpektovať ako prví a prednostní vychovávatelia svojich detí.

a/ rodičia majú právo vychovávať svoje deti v zhode so svojím morálnym a náboženským presvedčením a pritom i v súlade s kultúrnymi tradíciami svojej rodiny, podporovať dobro a dôstojnosť dieťaťa; mali by dostať aj potrebnú pomoc a podporu spoločnosti, aby správne naplnili svoju vychovateľskú úlohu.

b/ rodičia majú právo slobodne si zvoliť školy a iné pomocné prostriedky, ktoré sú potrebné, aby deti vychovávali v zhode so svojím presvedčením. Štátne authority musia zabezpečiť, aby sa štátna podpora rozdeľovala tak, že by rodičia mohli toto právo slobodne vykonávať, bez toho aby niesli nespravodlivé zataženia. Nemalo by byť, aby rodičia priamo alebo nepriamo museli znášať osobitné zataženia, ktoré znemožňuje vykonávanie tejto slobody alebo je obmedzené nespravodlivým spôsobom.

c/ rodičia majú právo na záruku, že sa ich deti nebudú nútiť navštevovať školské triedy, ktoré sa nezhodujú s ich vlastným morálnym a náboženským presvedčením. Osobitne pohlavná výchova - ktorá predstavuje základné právo rodičov - musí vždy prebiehať pod starostlivým vedením či doma a či vo výchovných zariadeniach, ktoré si sami zvolili a kontrolujú.

d/ rodičovské práva sú narušené, ak štát záväzne prikazuje výchovnú formu, pri ktorej je vylúčené náboženské vzdelanie.

e/ prednostné právo rodičov vychovávať svoje deti sa musí zachovať vo všetkých formách spolupôsobenia medzi rodičmi, učiteľmi a vedením školy, osobitne pri formách spolupráce, ktoré ponúkajú hlas občanom v praktických školských otázkach a vo formulovaní a konkretizovaní výchovných programov.

f/ rodina má právo očakávať, že komunikačné prostriedky pôsobia ako pozitívne nástroje na budovanie spoločnosti a posilňujú základné hodnoty rodiny. Súčasne má rodina právo, predovšetkým z ohľadu na jej najmladších členov, na primeranú ochranu pred negatívnymi vplyvmi a zneužívaním masovokomunikačných prostriedkov.

článok 6

Rodina má právo, ako rodina žiť a sa rozvíjať.

a/ štátne autority musia rešpektovať a podporovať dôstojnosť, zákonnú nezávislosť, súkromnú sféru, jednotu a stálosť každej rodiny

b/ rozvod je útok na samotnú inštitúciu manželstva a rodiny

c/ tam, kde existuje systém veľkých rodín, mal by sa ďalej vysoko vážiť a podporovať v tom, aby ešte lepšie uskutočňoval svoju tradičnú úlohu solidarity a vzájomnej pomoci; no súčasne by sa mali rešpektovať práva rodinného jadra a osobnej dôstojnosti každého člena rodiny

článok 7

Každá rodina má právo, pod vedením rodičov, viesť doma svoj vlastný náboženský život, ako aj právo verejne vyznávať a rozširovať vieru, zúčastňovať sa na verejných bohoslužbách a na slobodne zvolených programoch náboženského vzdelávania a to bez následkov znevýhodnenia.

článok 8

Rodina má právo vykonávať svoju spoločenskú a politickú funkciu pri výstavbe spoločnosti.

a/ rodiny majú právo vytvárať s inými rodinami spoločenstvá a inštitúcie, aby mohli vhodnejšie a účinnejšie plniť svoje úlohy a chrániť si svoje práva, podporovať svoje napredovanie a zastupovať svoje záujmy

b/ na hospodárskom, spoločenskom, právnom a kultúrnom poli treba uznať primeranú úlohu rodín a rodinných zväzkov v plánovaní a rozvoji programov, ktoré sa týkajú rodinného života.

článok 9

Rodiny majú právo, očakávať od štátnych autorít primeranú rodinnú politiku v právnej, hospodárskej, sociálnej a daňovej oblasti, ktorá vylučuje hocijaké znevýhodnenie.

a/ rodiny majú právo na hospodárske podmienky, ktoré zabezpečujú ich životný štandard, zodpovedajúci ich dôstojnosti a ich plnému

rozvoju. Nemá sa im brániť v nadobúdaní a vlastníení súkromného vlastníctva, aby podporili stabilný rodinný život: zákony o dedičstve a prenášaní vlastníctva musia rešpektovať potreby a práva členov rodiny

b/ rodiny majú právo na sociálnu podporu pri osobitných potrebách, osobitne v prípade predčasnej smrti jedného z manželov, v prípade, že jeden manžel je opustený, pri nehode, chorobe alebo invalidite, v nezamestnanosti alebo keď rodina trvale z dôvodov vysokého veku, pre telesné alebo duševné postihnutie alebo pre výchovu detí musí znášať mimoriadne zaťaženie svojich členov

c/ starší ľudia majú právo nájsť vo svojich vlastných rodinách, alebo keď je to možné, vo vhodných zariadeniach, prostredie, ktoré im umožní ich neskoré roky života stráviť v pokoji a istote a pritom sa venovať takým veciam, ktoré sa zhodujú s ich vekom a ktoré im dávajú možnosť zúčastňovať sa na spoločenskom živote

d/ práva a potreby rodiny, predovšetkým hodnota jednoty rodiny, treba rešpektovať v trestnom zákonníku a v zodpovedajúcej politike a to takým spôsobom, že trestanci zostávajú v kontakte so svojou rodinou a počas výkonu trestu môžu podporovať rodinu.

článok 10

Rodiny majú právo na spoločenský a hospodársky poriadok, v ktorých forma pracovných pomerov členom rodiny dovoľuje spoločný život a neprekáža jednote, napredovaniu, zdraviu a súdržnosti rodiny, ale skôr ponúka možnosť spoločného oddychu.

a/ pracovná mzda musí byť dostatočná, aby sa mohla založiť rodina a dôstojným spôsobom sa udržiavať alebo primeranou mzdou, zvanou "rodinná mzda", alebo inými sociálnymi rozhodnutiami, ako sú rodinné prídavky alebo odmena za prácu v domácnosti pre jedného rodiča; pracovná mzda by mala byť taká, že by manželky nemuseli byť zamestnané mimo domácnosti v neprospech rodinného života a predovšetkým výchovy detí

b/ práca matky v domácnosti sa musí uznávať a rešpektovať vzhľadom na význam pre rodinu a spoločnosť.

článok 11

Rodina má právo na dôstojný ľudský príbytok, ktorý je vhodný pre rodinný život a zodpovedá počtu členov rodiny, a to v takom vonkajšom prostredí, v ktorom sú zabezpečené základné služby pre život rodiny a spoločnosti.

článok 12

Pristahované rodiny majú právo na tú istú ochranu, aká sa poskytuje iným rodinám.

a/ rodiny pristahovalcov majú právo, aby sa rešpektovala ich vlastná kultúra a aby sa im poskytla pomoc a podpora v ich zjednotení v spoločnosti, ku ktorej blahu prispievajú

b/ gastarbeitri /robotníci cudzinci/ majú právo čo v najrýchlejšom čase žiť spoločne so svojimi rodinami

c/ utečenci majú právo na podporu od štátnych autorít a medzinárodných organizácií, aby sa ulhčilo spojenie ich rodín.

Ústredná Charita na Slovensku
811 08 BRATISLAVA, Heydukova ul14

Bratislava, 10.1.1984

Č.j.: 132/84-hosp.

Vec: Rozpočet na rok 1984

Všetkým Charitným domovom!

Na základe rozpisu plánu na rok 1984, obdržaného od Ministerstva kultúry SSR Vám oznamujeme, že Ústredná Charita na Slovensku nemôže v tomto roku pokryť schodok Vášho rozpočtu v prevádzke.

Preddavok, ktorý ÚCHS bol schválený Ministerstvom kultúry SSR je prísne účelový na stavebné práce v Báci, Rúbani a vo Vríc-ku.

Týmto problémom sa zaoberalo aj Kuratórium ÚCHS na svojom jesennom zasadnutí a prijalo uznesenie č. 4 - aby CHD pokrývali svoje rozpočtové schodky z prevádzky v r. 1984 "z vlastných zdrojov bez príspevku ÚCHS".

Prosím, aby ste pochopili snahu Ústrednej Charity na Slovensku urýchlene zabezpečiť vhodné bývanie pre všetky sestry, čo si vyžaduje aj značné finančné obete.

S úctou

Mons. Dr. Ladislav Belas
generálny riaditeľ ÚCHS

Vážený pán
Dr. Gustáv H u s á k ,
prezident ČSSR
PRAHA - HRADČANY

Trstená 10. apríla 1984

V á ž e n ý p á n p r e z i d e n t ,

nespočítateľné množstvo záhad je vo svete. Nebolo by ani nadsádzkou tvrdiť, že by nestačili knihy celého sveta, keby sa mali napísať. Jedna sa ako-tak vyrieši, objavia sa tisíce iných nevysvetlenejších.

Medzi také záhady patrí sústavný boj proti dobru, a to proti tomu Najvyššiemu, proti Pánu Bohu. Jeho počiatok je už v raji, pokračovanie v časoch predhistorických, v dobách staroveku, v stredoveku, neustal v novoveku a ani v časoch najnovších. Bol i je všade tam, kde bývali a bývajú rozumové tvory, ľudia a to tak v spoločenstvách nekultúrnych, ako i - a tam ešte viac - v kul-

túrnych, v džungliach i v honosných mestach pokroku.

Kde je prameň toho boja?

Je ich veľa. Pokúsim sa naznačiť aspoň niektoré.

Na prvom mieste je on v túžbe človeka byť absolútnym pánom seba i svetu, čiže akýmsi božstvom pre seba a celý vesmír. Výrazne to vyjadruje Biblia v opise pádu prvého človeka, keď na výhovorku Evy, že nemôže jesť zo zakázaného stromu, lebo by podľa Božích slov zomrela, kládies do úst zvädzajúcemu diablovi slová: "Práve nezomriete, naopak. Boh vie, že v deň, keď budete z neho jesť, otvorí sa vám oči a vy budete ako Boh, poznajúci dobro a zlo". /Geh 3,6/. Zdá sa to byť rozprávka, no dejiny tvrdia, že veru to bola skutočnosť. Ved, akoby boli prišli ku takej domýšľavosti chciet byť bohmi mnohí vládci sveta v časoch pred Kristovými i po nich, ba i v dobách nedávno minulých i v terajších? Vlád Nabuchodonozora, Epifanesa... rímskych cisárov, rozličných džingischánov, pokrokových panovníkov, akým bol svojho času Napoleon, ktorý pyšne vyhlásil: "Nebo je tvoje, Bože, zem je moja!" Alebo načim pripomenúť novopohana Hitlera s jeho túžbou byť stelesnením boha a vládcom vesmíru, ba i "nesmrteľného" Stalina. Či i taký vzdelaný a ozaj pokrokový vládca, akým je japonský cisár Hirohito, ktorý až do roku 1946 sa považoval za boha a žiadal si tomu primeranú úctu, nie je dôkazom toho, že túžba byť bohom je žriedlom boja proti pravému Vládcovi sveta? A či mnohé filozofické, politické, ideologické smery so svojimi protagonistami, vyhlasujúcimi sa za jedinú "Cestu, Pravdu a Život" pre celú ľudskú spoločnosť, nepotvrdzujú pravdivosť biblickej reči o snahe byť bohmi? No a keďže Boh je, ako sa vraví v ľudskej reči, Bohom žiarlivým na svoje bytie, moc... a nemôže strpieť konkurenta, namôžu sa ináč správať ani tí, ktorí chcú nastúpiť na Jeho miesto. Musia teda bojovať proti svojmu protivníkovi a všetkými možnými i nemožnými prostriedkami usilovať sa o Jeho zlikvidovanie. Preto tá ich najnovšia radosť, že Boh zomrel.

Druhým prameňom, z ktorého vyviera nenávisť voči Pánu Bohu a tým, ktorí Ho uznávajú a chcú Ho v Jeho добрôte nasledovať, je skazenosť ľudskeho srdca, pravda, s túžbou bez zábran vyhovovať jeho vášňam a naruživoštiam. "Kain bol od zlého a zabil brata. A prečo ho zabil? Pretože jeho skutky boli zlé, a bratove spravodlivé" /I Jn 3,12/.

Typickým potvrdením tej pravdy je Herodesova vražda svätého Jána Krstiteľa. Nemohol zniesť výčitiek toho Božieho muža: "Nie ti je dovolené žiť s manželkou tvojho brata!" /Mk 6,19/, preto ho dal na žiadosť svojej chlipnej súložnice stať v macheronskom žalári, a to počas narodeninových oslav, čo bolo odporne aj jeho tam prítomným hosťom.

Herodes nebol jediný, ktorý odpratával nepohodlných svedkov svojho zhýralého života. Bolo ich na tisíce medzi vládcami starého i nového veku. Ospravedlnením pre tých starých je okolnosť, že nemali možnosti tak sa vyvinúť, aby videli a spoznali zlobu svojho pravého Boha, žili primerane tomu poznaniu. Čo však povedať o takých, ktorí boli očistení Krstnou vodou, ba za istý čas boli aj verní svojim krstným sľubom, no naruživošťami zatažení, sa snažili, ako kedysi Julian Odpadlík, ba snažia sa i teraz ničť všetko duchovné a trápiť, ak nie telesne, tak duševne tých, čo v ich očiach sú predstaviteľmi Boha? Český Boleslav, ktorý zavraždil svojho brata Václava nielen preto, že chcel byť miesto neho vládcom

v českej krajine, ale ešte viac preto, že svätý Václav bol jeho živým svedomím, keď spolu s českými veľmožmi a so svojou matkou Drahomírou chcel pestovať ľahký spôsob pohanského života, mal a má svojich mnohých nasledovníkov v dejinách českých i svetových. Takým bol napr. Václav IV., ktorý zamordoval a utopil svätého Jána Nepomockého, a to len preto, že nevedel zničiť Božie oko, ktoré v tomto svätcovi sledovalo jeho málo kráľovský život. V dejinách ostatného sveta nie je zriedkavosťou Henrik II. anglický, ktorý dal rozsekať, ba svojím mečom zavraždil svojho kedysi vzácneho priateľa Tomáša Becketa, keď bol tento arcibiskupom, varoval ho pred cestou mravnej i vladárskej skazy a po ňom najmä Henrik VIII. herodesovský chlipník a zvodca do časnej i večnej záhuby mnohých svojich najbližších i možno miliónov svojich poddaných, ktorý bez mihnutia obrvou dal stať svojho vynikajúceho priateľa, kancelára Tomáša Morusa, keď sa tento opovážil postaviť sa proti jeho rozkošnickému životu a svojvôli vyhlásiť sa za hlavu anglickej cirkvi. I novodobé dejiny majú v týchto duševne nevyrovnaných svojich epigonov. Je ich dosť v každom politickom a ideologickom spoločenstve. Všetci títo znevažujú Pána Boha a tých, čo Jeho pomocou dvíhajú ľudstvo, podporujú jeho kultúrny i sociálny rozvoj, chránia jeho životy už v lone matiek, bojujú za spravodlivosť, pravdu, slobodu, lásku, predpoklady to svetového mieru, starajú sa o zachovávanie prirodzených i božských zákonov. Presvedčujúcim dôkazom takeého konania je napr. u nás ten, človeka nedôstojný, útok na Svätého Otca Jána Pavla II., ktorý by smelo mohol povedať s potupovaným a kameňovaným Pánom Ježišom: "Veľa dobrých skutkov od Otca som vám ukázal, pre ktorý z nich ma chcete kameňovať?" /Jn 10,3E/.

Veľa miesta má v srdciach bojových ateistov žiarlivosť na Boha a Jeho milovníkov, že zatiaľ, čo diela Božie rozkvitajú v rukách týchto Jeho ctiteľov, ich, teda bojových ateistov, práca vychádza nazmar, a to i napriek rozličným prostriedkom, ktoré upotrebujú a sú to nie vždy chvályhodné prostriedky, aby len mohli vybudovať "zemský raj to na pohľad". Najnovšie došla správa z istej africkej krajiny, že vládni činitelia povolávajú misionárov, aby zase prevzali vedenie v sociálnom a v kultúrnom sektore tejto krajiny. A čo povedať o krajoch zasiahnutých veľkou suchotou, a to až v niekoľkých, ktorým prichádza na pomoc Svätý Otec Ján Pavol II a pod jeho vplyvom a vedením mnohé organizácie, ba i štátne spoločenstvá? Tie kraje sa nenasýtia zbraňami, potrebujú duševný i telesný chlieb. A ten im môže poskytnúť len Božia láska a nie zatatá nenávisť a žiarlivá závišť. V malom som to videl vo väzeniach a v koncentračných táboroch. V nich sa kajúcne priznávali tí, čo na slobode bojovali proti Pánu Bohu, svätej Cirkvi a veriacim, že to robili preto, lebo nevedeli pochopiť, ako veriaci môžu byť takí spokojní nielen v radoostiach, lež i v trápeniach, nebúria sa, majú usporiadaný rodinný život, na pracoviskách sú poctiví, vo vzájomnom vzťahu ozaj ľudskí a závideli im, ba ich priamo nenávideli, osočovali ich, potupovali, z nich sa vysmievali a upodozrievali ich z farizejstva a z pokutného štvania proti nášmu zriadeniu, lebo sami boli naučení zametať pred dverami cudzími a pred svojimi nevideli celé haldy špiny. Preto potom vraveli, ako v starom Ríme, keď družstvo neprinášalo plánovaný výnos, mládež bočila od ČSZM, prichádzali nežiadúce pliagy, továrne zaostávali za plnením svojich úloh... kresťanov pred levov, teda kňazov, mníšky, laických veriacich preč zo života, nech sa idú "priučať" slúžiť ľudu do koncen-

tračných táborov, do väznic. Veď hlásaním akéhosi "nejestvujúceho pánbožka a neba" odvracajú ľud od produktívnej práce a vôbec od zeme. Pravdou však je, keby nebolo veriacich pracovníkov, boli by sme už dávno vymreli! Dôvod takého pokračovania v rokoch 1948 - 1968 a veľa ráz i teraz bolo a je žiarlivosť a závisť, že "Cirkev nevítazí mečom v ruke, ale s mečom v srdci. Bráni vieru, ale nie zabíjaním, nie násilím, ale láskou, dôverou. Putuje medzi prenasledovaním od sveta a útechami Božími a zvestuje kríž a smrť Pána. Silou svojho vzkrieseného Pána je posilňovaná, aby premožla súženie svojou trpezlivosťou a láskou, aby zvestovala, i keď len ako tieňom, predsa však verne vo svete Kristovo tajomstvo, dokiaľ nebude na konci zjavené v plnom svetle". /Vat.II/ Uskutočňuje sa teda v tom nečestnom protináboženskom boji slovenské príslovie: "Vlk zo zvyku, človek zo žiarlivosti a závisť". Takýto boj nemožno ospravedlniť ani tzv. vedeckými dôkazmi o škodlivosti náboženstva. Sú veľmi chabé, jednostranné, od vedy na míle vzdialené a to jednoducho preto, lebo ich hlásatelia nikdy neprenikli podstatu, zmysel, prácu náboženstva, najmä kresťanského vôbec a katolíckeho zvlášť. Mám možnosť študovať "túto vedu" a s bôľom môžem vyhlásiť, že je paškvidlom opravdivej vedy.

So skazenosťou srdca a so žiarlivosťou i závisťou, ako prameňov bojového ateizmu, veľmi úzko súvisí strach pred večnosťou, ktorú týmto mimovoľne pripomína meno Boh, Cirkev, veriaci, náboženské symboly: kríž, kostoly, náboženská literatúra, preto preč s týmito "bájkami". "Znásilnime spravodlivca biedneho, nešetrimo vdovu, neostýchajme sa starca vysokého veku! Sila nech je mierou spravodlivosti našej, lebo slabé preukazuje sa neužitočným. Strežme na spravodlivého, lebo na ťarchu nám je, protiví sa výčinom našim, vyčíta nám prestúpenia zákona, vytýka nám chyby proti výchove. Už aj pohľad nášho na ťarchu nám je. Veď je život jeho nepodobný ostatným... Skúšajme ho potupou a mukami, aby sme poznali pokojnosť jeho a tiež vyskúšali pevnosť jeho. Odsúdme ho na smrť najpotupnejšiu, veď, tak vraví, dostane sa mu, vraj záchranu". /Múdr 2,10-20/. Raz som to už v jednom liste citoval, opakujem už raz, možno i dva razy citované vety pre ich závažnosť a ako dôkaz pravdivosti vyše tvrdeného. Hej "ten popiera Boha, komu záleží na tom, aby nebol" /Svätý Augustín/.

No zdá sa mi, že najpravdepodobnejšou príčinou boja proti Pánu Bohu a jeho verným je sám Satan, "ktorý, píše P.D.Alzon", odsúdený nenávidieť Boha a nemôžuc Ho dosiahnuť, má pekelnú radosť, keď môže zasiahnuť Jeho diela a na nich vyliat pomstu za svoju večnú bolesť, proti ktorej sa musí zvíjať v priepadlisku pekla".

Ako ináč si možno vysvetliť zlobu židovskej Veľrady proti Pánu Ježišovi, "ktorý kadiaľ chodil, dobre robil?"

I svätá Cirkev od počiatku svojho zemskeho jestvovania, i keď vo svojom ľudskom prvku mala kde-tu aj svoje škvrny, toľko dobra vykonala a vykonáva i teraz, že bez jej práce svet by bol ostal temným a nesúcim toho, aby sa mohol menovať umeleckým Božím dielom. Tých, ktorí ich /kresťanov/ utláčajú, nepomínajú slovom a robia ich svojimi priateľmi. Robia dobre svojim nepriateľom. Ich ženy, ó kráľ, sú čisté panny a ich dcéry sú skromné. Ich mužovia sa vzdali všetkého nezákonného sexuálneho styku a nečistoty v nádeji na odmenu na druhom svete.

"Protivnia sa uctievať cudzích bohov a idú svojou cestou vo všetkej pokore a milote. Falošnosť u nich nejestvuje. Milujú jeden

druhého, nezabúdajú na potreby vdôv a chránia sirotu pred násilníkom. Ten, ktorý má, dáva tomu, kto nemá, ochotne a bez pýšenia sa. Ak kresťania stretnú cudzinca, pozvú ho do svojho domu a tešia sa z neho. Keď sa niekomu z nich narodí dieťa, chvália Boha, ak zomrie v detstve, ďakujú Bohu väčšími, ako by ďakovali za toho, ktorý prešiel svetom bez hriechov. Ale ak z nich zomrie niekto v nepravosti, alebo v hriechoch, trpkó trúchlia a žialia ako nad niekym, kto sa zrútil do skazy.

"Dobro konajú, no nevytrubujú do uší ľuďom, aby si ich všímali, ale ho zakrývajú pred ľuďmi, ako človek skrýva svoj poklad. Usilujú sa byť spravodlivejšími, ako takí, ktorí očakávajú, že sa budú pozerat' do tváre svojho Mesiáša".

Naozaj, tento ľud je novým ľuďom a je čosi božského uprostred nich. Vezmi ich spisy a čítaj ich, zistíš, že som nepreháňal. Veci, ktoré som čítal v ich spisoch, pevne verím, neilen čo sa týka súčasnosti, ale aj vecí budúcich. Pre mňa niet pochybností o tom, že dnes zem vďačí za to, kam pokročila, kresťanom. Ich učenie je cestou a bránou k svetlu.

Nech sa teda priblížia, ktorí nepoznajú Boha a nech zachytia nepominuteľné slová, ktoré sú od vekov a od večnosti, aby tak mohli uniknúť pred hrôzami súdu, ktorý v Ježišovi Mesiášovi príde na celé ľudské plemeno. /Kresťanský filozof Aristides v roku 125 pr.kr.cisárovi Hadriánovi/.

Týmto listom sa potvrdzujú správy o živote prvých kresťanov, uvedené v Skutkoch apoštolských. "Zástup veriacich mal jedno srdce a jednu dušu. Nikto nepokladal svoj majetok za svoje vlastníctvo, ale všetko mali spoločné. Nikto nebol medzi nimi núdzny, lebo všetci, čo mali polia, alebo domy, predávali ich a čo utržili, prinášali a kládli k nohám apoštolov, a koľko kto potreboval, každému sa dostalo..." /Sk 4,32-36/.

Obzvlášť vynikajúcim svedectvom bezúhonného života kresťanov je list Plinia ml., prokonzula v ázijských mestách Bythinii a v Pontu, ktorý napísal cisárovi Trajanovi: "Kresťania sa v určité dni schádzajú zrána a spievajú Kristovi ako Bohu piesne a medzi sebou sa zavazujú, že nebudú páchať zločiny, krádeže, lúpežníctvá, cudzoľostvá, sprenevery..." /Ep.X.97/.

A predseda: "Nero, aby unikol podozreniu z podpaľačstva, označil za vinníka a trestal vrcholnou krutosťou nenávidenú triedu, ktorá sa všeobecne nazývala kresťanmi. Kristus, od ktorého je odvodený ich názov, bol popravený miestodržiteľom Pontiom Pilátom za Tiberiovej vlády. Preto v prvom rade bolo treba uväzniť tých, ktorí vyznali, že sú kresťanmi, potom, podľa ich výpovedí bolo nesmierne veľa odsúdených nie tak pre podpaľačstvo, ako pre nenávisť voči ľudskému pokoleniu. Okrem toho, že boli odsúdení na smrť, stali sa ešte predmetom zábavy. Zašili ich do kože dravcov a dali roztrhať psom. Iných ukrižovali, iných upálili: ich horiace telá osvetľovali noc... /historik Tacitus 60-120 po Kr. v Annáloch o požiari Ríma/.

A takto bolo nielen v prvých krutých troch storočiach prelievania nevinnej kresťanskej krvi vo svetovládnej rímskej ríši, ale takmer vo všetkých dobách kresťanskej éry. Zabíjali sa tí najcennejší, možno povedať: VÝKVEŤ LUDSKJE SPOLOČNOSTI, kňazi, reholné sestry, reholní bratia, odišli tou cestou do blaženej večnosti pre mnohí statní mužovia, šľachetné ženy a panny, mládenci, ba i deti, vzdelaní i nevzdelaní, chudobní i majetní... Žiaľ, história sa opakuje aj v terajších časoch. V mnohých krajoch sveta veriaci sú označovaní za zradcov, diskriminovaných v zamestnaniach, vo vzdelá-

vaní sa, posielaní do vyhnanstva, vyhadzovaní zo škôl, z úradov, kňazi zaznamenávaní, zbavovaní možnosti apoštolovať... a to nielen v krajoch zväčša pohanských, málo kultúrnych, lež aj v strediskách kresťanstva, teda v Európe, i tej východnej, v ktorej nie sme výnimkou ani my. A čo, keď si pripomenieme koncentračné tábory, vyšetrovacie tortúry, potupovanie čnosti, zvelebovanie hriechu, zosmiešňovanie Pána Boha, svätej Cirkvi? Nepríde nám mimovoľne na um otázka: "Môže to byť dielo človeka? Nie je tu ktosi zlostnejší? A tým môže byť len Satan, ktorý je inscenátorom takých a podobných programov. Vraví sa, že keď raz Hitler rečnil veľkému zástupu, urážal Pána Boha, istý kňaz vytiahol z vrečka kríž, pomodlil sa exorcizmus a Hitler zmäatený nemohol ďalej pokračovať. Takých hitlerčikov je všade dost. A každý z nich, ktorý také pohromy zapríčiňuje, je ozaj služobníkom satana, lebo "Kto pácha hriech, je z diabla, ktorý hreší od počiatku" /I Jn 3,7/. Nuž a najväčším hriechom je nenávidieť Pána Boha a škodiť tým, čo Ho milujú.

Aké je však ovocie takej spolupráce s diablom, teda so stelesneným zlom? Peklo na zemi a peklo vo večnosti. "KTO S DIABLOM HRÁ V KARTY, LEN PEKLO MÔŽE VYHRÁŤ" /Sv. Peter Chryzológ/.

"Zdalo by sa, že ničomníci môžu na tomto svete skoro vždy beztrestne páchať zlo, že sa im podarí uniknúť nielen spravodlivosti ľudskej, ale aj Božej. Skoro by sa zdalo, že Boh vydal tento svet napospas ľuďom, najmä špekulantom, bezočivcom, korisťníkom, násilníkom. Sám biblický autor pripomína, že poctivci si tu dolu často musia vytrpieť, čo by mali trpieť ničomníci, a že ničomníci si tu užívajú, čo by malo patriť ľuďom statočným. Je to pravda, stáva sa to niekedy, a Boh vie, prečo. My môžeme robiť iba dohady. Keď však dobre pozorujeme veci a pozeráme tak na dejiny s pohľadom širším a hlbším, keď sa nestrácame v podrobnostiach, ale skúmame život jednotlivcov i dianie kolektívov ako celok, ľahko zistíme, že za zlo, ktoré sa robí, skoro vždy sa pyká. Aj tu na zemi. Nie pravda za všetko a hneď, ale pykať budeš.

Boh je trpezlivý, vie čakať a znášať dlho, dlhšie ako hocikto iný, ale v jeho diári je hodina účtovania zaznačená. Nemožno jej uniknúť, teda raz treba platiť. Nie preto, že Pán je kat, ale že je spravodlivý. Nie preto, že by sa chcel pomstiť, ale že nás chce vyliečiť z choroby. Dovoľuje, aby sa skalpel bolesti zahryzol do tela ľudstva a oddelil hnilé od zdravého. Pán vložil do prírody takú harmóniu, že ak je ona porušená, aby sa znova obnovila, príroda reaguje proti všetkému, čo ju ruší. Tak napríklad, ak zhltnúť dačo škodlivé, organizmus ti prudko zareaguje, aby vyhnal, čo mu nepatrí a ho ruší. Tak všetko škodlivé vyvrhuje aj morálny život. Ničomník ruší poriadok, ale neporiadok, ktorý vyvolal, skôr neskôr napadne a strhne aj jeho. "Každý, kto siaha po meči, mečom zahynie" /Mt 26,52/. Príde deň, keď bude musieť pykať a to nielen on, ale celý národ pre hriechy svojich nespravodlivých vládcov. V dejinách sme to videli už mnohokrát. Aj v najnovších. Ostáva pravdou výpoveď Svätého Písma "Spravodlivosť národy dvíha, hriech ich nivočí" /Prís 14,34/.

Slovo spravodlivosť v biblickej reči značí počestnosť, bezúhonnosť života., zdravé mravy, nábožnosť, mravná čistota, svätosť. Slovom, spravodlivý človek je človek, ktorý je verný svojim povinnostiam voči Pánu Bohu, voči blížnemu i voči sebe. Národ, aby sa udržal na nohách, potrebuje takých ľudí. Ak sa však za základ spoločného života kladie záujem egoistický, ambície, privilégiá, pô-

žitkárstvo, žravosť, tak vzťahy medzi ľuďmi klesnú na úroveň pudov, impulzov a sklonov. Úroveň, ktorá nie je už ľudská, ale neľudská. Lebo žravec, egoista, ctižiadostivec a zmyselník nevidia vo svojom blížnom brata, s ktorým sa majú podeliť o zemské majetky a život, ale konkurenta, ktorý sa prie o korisť a nepriateľa, ktorý podrážá nohy. A preto sa správajú k nemu nepriateľsky a útočne. A potom sa z blížneho urobí nástroj, ktorý má slúžiť zisku, moci, ctibažnosti a rozkoši. Krajina však, kde sa zapeleší pornografia, kde oplzlosť koluje často pod etiketou umeleckého diela, krajina, kde hlad po zisku neušetrí nijakú kategóriu ľudí a povolání, a má to za následok skazu na všetkých úrovniach, taká krajina si pripravuje záhubu vlastnými rukami. Kto zachráni národ v takých naistých zdravotných podmienkach? Istotne nie ekonomické zdroje a administratívne zásahy, ani politický systém, a veru ani formálne právne normy. Jedinou účinnou terapiou tejto ťažkej infekčnej formy je prísna mravná disciplína, ktorú si musí uložiť každý občan v živote súkromnom i verejnom. Možné je to však bez Boha, ba proti Bohu? Nielen sotva, ale vôbec nie!!!

Preto sa znova ozývam, lebo i napriek všetkým záväzkom a sľubom, ba i zákonným opatreniam, neprestávajú útoky proti Pánu Bohu, proti Cirkvi a rozličné administratívne i mocenské zásahy proti tým, ktorí chcú, aby naša vlasť rozkvitala, vzťahala sa kultúrne, sociálne i zabezpečila si čestné miesto medzi národmi Európy a sveta.

Na námietku, kto ma poveril písať, skromne odpovedám, že Ten, ktorý mi pri svätom krste a najmä pri vysviacke na kňaza rozkázal: "Idte a učte všetky národy a naučte ich zachovávať všetko, čo som vám prikázal" /Mt 28, 19-20/. Bol by som nehodným Kristovým služobníkom, keby som ľahostajne prechádzal okolo toho rozkazu. A nemal by som práva menovať sa katolíckym kresťanom, keby som bez povšimnutia pozoroval, ako ľudia hynú duševne i telesne a tým sa do pripadliska časného i večného vrhá náš národ preto, že zavrhuje pomocnú ruku, ktorú mu už od vekov podáva starostlivá ruka Božia a veľa ráz ho zachránila pred zánikom. "Kto nemá záujem o Cirkev, teda o Boží ľud, nie je hodný byť jej údom" /Sv. Augustín/.

Musím sa ohlásiť i preto, že už veľa rokov som v "ringu" neodôvodnených útokov. Naznačil som Vám to, vážený pán prezident, už vo viacerých listoch, i prosil som Vás o ochranu. Dosiaľ som ju nepocítil, ba naopak. Úfal som, že po životnej šesťdesiatke budem mať pokoj. Prešla však i sedemdesiatka, sedemdesiatpäťka, ba i sedemdesiatšesť a nemám toho kýženeho pokoja. Štátna bezpečnosť neustále vrta do mňa. Trápi kňazov a laikov otázkami, či ma navštevujú, zakazuje im takéto návštevy, vyhráza sa im represáliami, zvedavá je na moje listy, obchádza môj dom, ako "ručiaci lev, hľadajúc, akoby ma pohltil" /Pt 5,8/.

Čo som vlastne urobil a čo robím?

Mojou túžbou bolo už v útlej mladosti hlásať pravdu, brániť pravdu, uplatňovať spravodlivosť, pomáhať každému, kto ju potrebuje, slovom šíriť a upevňovať dobro. Preto som sa z vôle Božej rozhodol stať sa kňazom. Toto moje predsavzatie som sa usiloval plniť všade, kde som ako kňaz účinkov. Nehľadal som ani slávu ani majetky. Vždy som mal pred očami Pána Boha, svojho blížneho, jeho potreby duševné i telesné. Takým menším dôkazom toho je moja poštová vkladná knižka, inej totiž nemám a ani som nemal. Podľa nej pri zmene peňazí r. 1953 som menil 575,- korún a dostal som za ne 120,40 korún. Iným, pre mňa veľmi významným svedectvom, poznamená-

vam, že nebolo jediné, mojej činnosti bol pozdrav spisovateľa Mikuláša Gaceka z príležitosti môjho šesťdesiatročného životného jubilea. Znie: "Dol.Kubín 10.IV.1968. Na nedávnej návšteve v Sliachoch sa dozvedám o Vašom vzácnom jubileu. Blahorečím Navyššiemu, ktorý nácii našej, i užšej pátrii oravskej, požehnal Vás, celú plejádu takých verných a nepoddajných jasnovidcov. Boh sprevádzaj i naďalej Vaše kroky k výšinám. Z celého srdca si Vás aj Vašich blízkych pozdravujem - priateľsky oddaný Mikuláš Gacek v.r." Takých pozdravov som mal celé tucty i pri svojej 70., 75. a 76., žiaľ pri prehliadkach buď pošli do vreca štátnej bezpečnosti alebo do pece. Preto, i keď isté horúce hlavy ma pri príchode ruských vojsk vyhnali z fary a premiestnili do malej školskej zborovne i triedy, a to i neb. matku, pomocnicu v domácnosti, viacerých susedov, a hoci som bol istý čas aj predsedom miestnej organizácie HSĽS, nepostavili ma pred tzv. ľudový súd, zatiaľ čo viacerí moji veriaci sa museli "zodpovedať" zo svojej práce na "Cirkvi i národa roli dedičnej". Zavreli ma síce v máji roku 1945, no po jednodňovom pobyte vo väznici ma prepustili bez náznaku, že ma budú súdiť. Až roku 1949, 24. mája, ma tie isté horúce hlavy, ktoré ma vyhnali z fary, dali odviešť na Golgotu, na ktorej som bol takrečeno, s menšími "oazami", až do 15. otk. 1969, kedy som nastúpil kňazskú službu v Starej Ľubovni. No i odtiaľ zásahom istých kubínskych "milovníkov spravodlivosti" som musel odísť na tzv. nútený odpočinok, čiže znovu na Golgotu, s úmyslom ma na nej ukrižovať. Od roku 1974 som bol viac ráz vyšetrovaný. Vrcholom, no nie ostatným, bola celodňová návšteva členov štátnej bezpečnosti, v počte 7 členov, 29. marca 1973, pri ktorej mi táto štátna bezpečnosť zhabala do dvesto rozličných písomností, kníh, listov, obrázkov, pravdepodobne s tým, že všetko prepadne v prospech štátu, lebo je to "protištátny" materiál. K prehliadke nemala štátna bezpečnosť prokurátorovho povolenia, nedostal som potvrdenie o zhabaných veciach, i keď som sa ho domáhal. Považujem teda celú návštevu za lúpežnícku a ničím nezodvodnenú. Neskôršie som sa dopyčul, že istý člen štátnej bezpečnosti povedal: "Každá kniha, v ktorej sa spomína meno Boh, je protištátna". Pravda, priznám, že som sa proti týmto a iným akciám bránil a budem sa brániť. Nemôže to však byť dôvodom môjho stáleho znepokojovania. Takú obranu mi povoľuje naša štátna ústava i zdravý rozum.

Nemôže byť dôvodom pre moju Golgotu, slúženie svätej Omše v mojej domácnosti, prípadne modlitba s tým, či oným, i keď mi štátna bezpečnosť naznačila, že keď sa dvaja-traja modlia spoločne, páchajú trestný čin marenia dozoru štátu nad cirkvami a náboženskými spoločnosťami. Nie je pravdou ani, že som akýmsi vedúcim "podzemnej cirkvi". Takú nikto u nás nepozná. Cirkev je svietnik na svietniku, mesto na návrší a ak sa musí skrývať kňaz a prípadne laicky veriaci, alebo mu zakazujú verejne chváliť Pána Boha, musí to robiť, ako sa dá. To je však odsúdenie tých, ktorí také zákazy vydávajú a bolo by ich treba postaviť pred súd, lebo podporujú "podzemnú Cirkev". "Podzemnú cirkev" som kde-tu "podporoval" v Jachymove, keď som sldžieval svätú Omšu v baniach, teda v ozajstnom podzemí. Je to skutočne na neuverenie, že kňaz, ktorý sa modlí, rodiny zceľuje, hnevnikov zmierujem mládež zmravňuje, hreší proti bezpečnosti štátu. Potom pravdu mal ten kňaz, ktorý na otázku politického aktivistu, ako by charakterizoval te-

rajšiu politiku, odpovedal: "Keby som s Vašou manželkou a s jej i Vaším súhlasom mal pomer, táto politika by ma odmenila štátnymi i cirkevnými hodnosťami, keby som ju však vyspovedal a dal do poriadku jej rozhárané manželstvo a Vy by ste ma zahlásili štátnej bezpečnosti, potrestaný by som bol na dva roky odňatia slobody". Nie je to výmysel ani plný žart. Pri mojom súdnom vyšetrowaní roku 1953 povedal mi vyšetrujúci referent: "Pridali ste si dva roky väzenia, lebo ste vyspovedali svojho, teraz s vami súdeného spoločníka".

Nie je i to nerozriešiteľná záhada? Teda nie je trestné nočné hulákanie roztatárčenej mládeže, opíjanie sa jej, rozvracanie rodín, rozkrádanie socialistického majetku, podporovanie potratovosti... ale je trestné robiť dobre. Ostáva teda stále pravdou Kristova predpoveď: Všetci, ktorí budú chcieť zbožne žiť, budú prenasledovaní".

Ako teda mlačať? "Ak som zle hovoril, vydaj svedectvo o zlom! Ale ak nie, prečo ma biješ?" /Jn 18,23/, bránil sa Pán Ježiš pred židovskou Veľradou, keď ho istý paholok bezprávne udral. Zastával sa i svojich učeníkov: "Keď teda mňa hľadáte, nechajte týchto odísť!" /Jn 18,8/.

Túto povinnosť má každý veriaci a tobôž kňaz. Každý straník je zaviazaný brániť stranu a jej členov. Prečo by to malo byť zľievané katolíkom, keď ide o neho, svätú Cirkev a jej členov? Ba povinnosť kňaza je, i ľudí na druhej strane upozorňovať na ich povinnosti voči spoločnosti, v ktorej žijú a ktorú reprezentujú a má aj Pánom Bohom uloženú úlohu privádzať ich ku Nemu. Tak to robil svätý Pavol vo svojom namáhavom apoštoláte a napokon aj pri svojom súde, čo veľmi krásne prejavil pred kráľom Agripom, keď mu na jeho poznámku: "Bezmála by si ma nahovoril, stať sa kresťanom", povedal: "prosil by som Boha, aby nielen ty, ale všetci, čo ma dnes počúvajú, skôr-neskôr sa stali takými, akým som ja dnes, okrem týchto pút" /Sk 26,28-29/. Veď "Máš vari čosi, čo by si nebol dostal? A keď si to dostal, prečo sa chváliš, ako by si to nebol dostal? / I Kor 4,7/. Či totiž dakto verí alebo nie, pôvodcom a darcom všetkého je Pán Boh. Za to Mu treba ďakovať a k Nemu ľudí privádzať, no i Jeho česť brániť!

To je teda dôvod, pre ktorý sa častejšie hlásim a žobrem o pomoc pre nevinne prenasledovaných, tupených, diskriminovaných, väznených, o hodnoty ducha oberaných a to horšie ako to bolo za feudalizmu a je i za kapitalizmu. Náš veľký Matej Bel, ktorého výročie narodenia sme si pripomínali, s bolesťou spomína hanebnú diskrimináciu, ktorú prežíval v spoločnosti "pánčat". Nevie na ňu zabudnúť nikto, kto mal možnosť ju skúsiť. Zabudnú veriaci na diskrimináciu, ktorej sú svedkami v škole, v úradoch, v továrňach, v spoločenstvách? Sotva. Vždy ju budú považovať za neodpustiteľnú krivdu, ba urážku svojej ľudskej dôstojnosti.

Osobne by som mal každého pohnať pred súd, ktorý mi život strpčuje, ma znevažuje len preto, že chcem byť a ostávať veriacim kňazom a rodolubom, odhaľujúcim nepravosti a volajúcim so Samom Chalúpkom: "Krivda za stôl sadla, pravda u dvier žobre," i pomáhajúcim skriveným ľuďom sa vyrovnáť a vyrovnávajúcim sa poskytovať súce prostriedky pre zocelenie ich chrbtice. No, som kňazom, ktorému Majster káže každému odpúšťať, ba i za nepriateľov sa modliť aspoň tak, ako sa On modlil na potupnom dreve Kríža: "Otče, odpusti im, lebo nevedia, čo robia!" /Lk 23,34/. A bolo by to napokon aj

zbytočné. Viem, ako to ~~býva~~ na súdoch. A nechcel by som, čo len naznačiť, že ~~schvaľujem~~ úpravu, ktorá je uvedená v knihe: "Základy Marxizmu-Leninizmu" a znie: "... vypestovať ~~takú morálku~~, ktorej základom je nezmieriteľnosť k jeho nepriateľom," str. 694. Kdeby zašiel svet, keby si vyvolil morálku, ktorej základom je nezmieriteľnosť k svojim nepriateľom? Všetky reči o mieri boli by nielen fraškou, ale kivičiami, teda smrtonosnými hlasmi. Mier nemôže byť bez vzájomného porozumenia, bez spravodlivosti, ktorá dáva každému, čo mu patrí a bez lásky. Uznal to vo svojej smrteľnej chorobe zúrivý nepriateľ kresťanstva, cisár Galerius, keď so svojimi troma spolupánovníkmi vydal roku 311 v Nikomedii t o l e r a n č n ý e d i k t s prosbou ku kresťanom, aby sa zaň modlili. Hja, smrť, a najmä u človeka, ktorý chcel byť vo svojej spupnosti "bohorovným", nie je žart na zasmiatie. Skúsili to už veľmi mnohí v časoch dávnych i v tých nám najbližších. Nespomínam mená, lebo "nomina sunt odiosa". Viacerých poznáte aj Vy, vážený pán prezident.

V duchu slov Pána Ježiša: "Proste a dostanete, znovu Vás, vážený pán prezident naliehavo prosím, zastavte škodlivý a kultúrnych ľudí dvadsiateho storočia nedôstojný boj proti Pánu Bohu a proti tým všetkým, ktorých bijú len preto, že chcú byť dobrými občanmi svojej vlasti zemskej a raz i tej večnej, pre ktorú Kristus obetoval svoj drahý život a chce, aby sa všetci raz tam dostali, lebo On nechce smrť hriešnika, ale aby každý žil šťastne a radostne tu i vo večnosti.

K tej Vašej odhodlanej a našej vlasti osožnej práci, k boju za uplatnenie všetkých záväzkov a dokumentov, zaručujúcich ľudské a náboženské práva Vami podpísaných, Vám vyprosujem potrebné Božie dary.

V patričnej úcte

Mons. Viktor Trstenský,
rk. kňaz m.sl.

Na vedomie:
Dr. Peter Colotka, CSc.
predseda vlády SR a štátni
cirkevní predstavitelia
v našej vlasti

Warszawa, dnia 10 Stycznia 1984 r.

Jozef Kardynal Glemp
Prymas Polski

N. 97/84/P.

Czcigodny Bracie w Biskupstwie,

Zbliża się dzień Twoich urodzin - 60 lat łaski życia w Kościele czyli Mistycznym Ciele Chrystusa i ponad 30 lat złączenia z Chrystusem przez kapłaństwo i biskupstwo. Bedziesz dziękował Bogu za możliwość dawania świadectwa Ewangelii. Pragnę przyłączyć się do tego dziekczynienia i wraz z moimi najbliższymi biskupami i kapłanami polecać w modlitwie najlepszemu Bogu Twoje intencje. W szczególny sposób powierzam Ciebie Maryi, Matce Jezusa, tak czczonej na Jasnej Górze.

Z braterskim pozdrowieniem w Panu

Jego Ekscelencja
Najdostojniejszy
Ks. Biskup Jan K O R E C
ul. Vilova 7.
BRATISLAVA - ČSSR

+ Józef Kardynał GLEMP
PRYMAS POLSKI

Katarína Solavová:

Pozdrav k 60. narodeninám biskupa O. Jána Korca

Vo vzácné výročie možnosť sa nám núka
prejaviť úctu, pozdraviť biskupa.
K šesťdesiatinám mu popriať veľa zdraru,
v ďalšej práci sily, božieho to daru.

Prijmite, otče, dnes úprimnú lásku, vďak,
bo srdce verné Vám, nám káže robiť tak.
Dovoľte nám pritom v tejto vážnej chvíli
premietnuť Vaš život, jak Ste ho prežili.

Osobnosť Vaša dnes pred oči nám stáva,
nad tým sa zamyslieť príležitosť dáva.
Jak viedol životom Pán Boh Vaše kroky,
slastou i trpkosťou striedal Vaše roky.

Veď to iste Jeho bola svätá vôľa,
ku kňazskému stavu, že si Vás volá.
O ďalšie dva roky úrad Ste prijali,
Cirkvi pravoverným biskupom sa stali.

Osobnou návštevou u Otca Svätého
získali Ste priazeň si Pavla šiesteho.
Svoj biskupský preteň na ruku Vám dáva,
mitru, berlu i kríž s láskou Vám oddáva.

Lež neprajná doba tomu zabránila,
by sa biskupská moc plne prejavila.
Že Ste boli verným synom Cirkvi, Rímu,
bolo znášať treba Vám fyzickú drinu.

Na životnej púti skúsili Ste veľa,
domov vystriedala Vám väzenská cela.
Tento ťažký údel stopy zanecháva,
nebezpečný vírus zdravie nahlodáva.

Po liečení chvíľu slobody Ste mali,
v ten čas kňazský úrad Ste vykonávali.
Činnosť pastoračná krátko však trvala,
dráha životná sa znovu zmeniť mala.

Miesto úradníka Ste na čas zastali,
neskôr manuálnu prácu zas konali.
Hoc v podmienkach ťažkých nútili žiť,
Vaše srdce kňazským neprestávalo byť.

Z lásky k Bohu svoju prácu mali Ste rád,
zároveň Ste boli výborný literát.
Písmom Ste šírili vieru vôkol seba,
mnohým otvárali Ste bránu do neba.

Všemohúci si Vás do hĺbky overil,
bo zodpovednou prácou Vás poveril.
Dal Vám možnosť nazrieť do temna spodiny,
získavať duše tam, kde nemohol iný.

Kde nádej zlyhala už v zúfalstve stone,
pomáhali Ste vždy oživiť svedomie.
Vašou snahou bolo získať vrahov, katov
pre Božie kráľovstvo ako verných bratov.

Váš život smelo môžeme dnes porovnať so životom Pavla Apoštola zrovnáť. Jak vzácnu nádobu i Vás Boh vyvolil, pre svoje meno Vám trpieť dovolil.

Nakoniec prajeme, Otče, v tejto chvíli, by v ďalších rokoch Ste pokojnejšie žili. Za Váš plodný život nádej všetci máme, že sa Vám od Boha odmena dostane.

V tomto jubilejnom Roku Vykúpenia si náš národ pripomína životné jubileum najdôstojnejšieho otca arcibiskupa Jozefa Tomku. Pri tejto príležitosti, jeho šesťdesiatych narodenín, vzdávame vďaky Pánu Bohu, že náš národ a naša slovenská Cirkev, bola požehnaná takouto osobnosťou. Ľud našej slovenskej Cirkvi nezabúda na tohto mimoriadne veľkého syna. Biskup o. Ján Korec a arcibiskup o. Jozef Tomko sú symbolom života slovenskej Cirkvi a jej dejiny navždy zostanú posvätené námahami týchto veľsynov. Im patrí naša úcta a dôvera. Ich mená sú znamením polohenia našej Cirkvi a jej nádeje, že títo príkladní muži budú mať čoskoro svojich nástupcov, hodných svojho poslania.

+ + + + + + +

V advente sa naša Cirkev tešila zo životného jubilea trnavského biskupa, dr. Júliusa Gábriša, ktorý sa dožil požehnanej sedemdesiatky. Je to vek múdrosti a miernosti, čo si vlastne taký úrad ako zas-táva o. biskup Gábriš aj vyžaduje. Je veľkým očakávaním našej Cirkvi že v jeho osobe dostane Slovanov božieho muža, ktorého dejiny budú si vážiť ako apoštola, ktorý verne spravoval jemu zverený Boží ľud našej slovenskej Cirkvi.

+ + + + + + †

O B S A H

	str.
1. Posolstvo Jána Pavla II. k 17. svetovému dňu mieru 1. 1. 1984	1
2. Príhovor Ordinára na svetový deň kňazov v jubilejnom roku vykúpenia	8
3. Otvorenie kňazského stretnutia v aule Biskupského úradu 23. 2. 1984	9
4. Kázeň pri pohrebnej sv. omši za P. Jána Srnu S.J.	10
5. Príhovor pri rozlúčke s Otcom Provinciálom Jánom Srnom S.J.	13
6. Odvolací řízení záležitosti Jiřího Šnajdra a Jana Mokrého	14
7. Setkání se stigmatizovanými naší doby	16
8. Príhovor kardinála Tomáška k ukončeniu "Roku vykúpenia" .	17
9. List redakcii týždenníka "TRIBUNA" na článok "Čertovo kopýtka klerikálního antikomunizmu"	18
10. List predstavených sestier kardinálovi Tomáškovi	19
11. Vyjadrenie ministerstva zahraničných vecí k otázke podpí- sania deklarácie o náboženskej znášateľnosti	20
12. Deklarácia o náboženskej znášateľnosti	21
13. Meditácia: Mesto na návrší	24
14. Ján Pavol II. - Konštitúcia CIC	26
15. Nový CIC - komentár	30
16. Charta rodinného práva	42
17. List gen. riaditeľa ÚCHS dr. Ladislava Belása charitným domovom	49
18. Mons. Viktor Trstenský - list prezidentovi ČSSR	49
19. Jozef Kardynal Glemp - list biskupovi Jánovi Korcovi	58
20. Pozdrav k 60. narodeninám biskupa Korca	59
a spomienka na otca arcibiskupa Jozefa Tomku k jeho 60.nar. ^a spomienka na otca biskupa Gábriša k jeho 70.nar.	